

ROMÂNIA EROICĂ

Revista Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria" • Fondată în 1920 sub numele "Cultul Eroilor Noștri" • Anul XXIV • Nr. 1 (62) - 2021 - Serie nouă

24

DOSAR România Eroică

Mari familii militare

5

Dinastia celor aleși

7

Concursul "Premiile Cultul Eroilor",
ediția a VIII-a

21

Amintirile mele din război

52

Noblețea eroilor. Tudor Greceanu

Apelul Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”

Biroul Executiv Central mulțumește tuturor persoanelor care doresc să sprijine financiar activitățile de cinstire a memoriei eroilor noștri.

Susținerea financiară constă în depunerea a cel puțin 100 de lei la sediul asociației noastre (Bulevardul Ion Mihalache nr. 124-126, Sector 1, București, Cod poștal: 011203), pe bază de chitanțier sau mandat poștal) sau în Contul Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria”:

RO45RNCB0082004534620001, BCR, Sucursala UNIREA, București

Toți cei care vor răspunde apelului nostru vor primi câte un exemplar gratuit din fiecare număr al revistei “România eroică”, iar la sfârșitul anului conducerea Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria” va acorda fiecărui susținător o Diplomă de Excelență.

În anul 2021 au răspuns apelului nostru:

1. Opritsa Dragalina Popa, Elk Grove, SUA
2. Dr. Cornel și Nina Dumitriu, New York, SUA
3. Irina Nelson, New York, SUA
4. Dr. Radu Manoliu, Olanda
5. Prof. Jean Cantacuzene, Paris, Franța
6. Gl. mr. (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe, București
7. General dr. Ioan Hurdubaie, București
8. Gl. bg. (r) Dan Radu Șerban, București
9. Col. (r) Satnoianu Anișoara, București
10. Plt. adj. princ. (r) Sanda Nicolae, București
11. Col. (r) Vasile S. Popa, București
12. Col. (r) ing. Marin Alniței, București
13. Col. (r) Constantin Bostan, București
14. Gl. bg. (r) Alstani Achim, Buzău
15. Col. (r) Constantin Chiper, Ploiești
16. Col. (r) Gheorghe Mateescu,
17. Col. (r) Moise Ghiță, București
18. Georgeta Bălan, Brăila
19. Col. (r) Stratanov Dumitru, Brașov
20. Ing. Nicolae Ursu, Ploiești
21. Nicolae Nițescu, Băicoi
22. Col. (r) Ionel Teodorescu, Brăila
23. Floarea Dimian, Buzău
24. Ciorobea Florica, Pitești
25. Moșoiu Olga, Ștefănești, Argeș
26. Ioana Nichita, București
27. Diana Cristev, București
28. Col. (r) Adrian Ronai, Petroșani, Hunedoara
29. Cpt. (r) ing. Ile Gheorghe, Vulcan, Hunedoara
30. Col. (r) ing. Fulga Constantin, Petroșani, Hunedoara
31. Col. (r) ing. Sanda Virgil, Vulcan, Hunedoara
32. Ing. Părău Emil, Lupeni, Hunedoara
33. Ing. Dicu Constantin, Lupeni, Hunedoara
34. Contraamiral de flotilă (r) dr. ing. Constantin Rusu, București
35. Col. (r) Ion Gociu, Târgu Jiu
36. Col. (r) Dumitru Roman, București.

Mulțumim tuturor!

13 INVITATUL REVISTEI

Noi și Pădurea

Contraamiralul de flotilă
în retragere Marian Ioan

24 DOSAR „ROMÂNIA EROICĂ”

Mari familii militare

Generalul Dragalina și fiii săi

— de comandor
(rtr.) dr. ing.
Alexandru
Dragalina

52 MEMENTO

NOBLEȚEA EROILOR

Tudor Greceanu

— de Monica
Lovinescu

ROMÂNIA EROICĂ

Revistă de cultură și educație
patriotică, de cinstire a eroilor neamului

Fondată în anul 1920 sub înalta ocrotire a Majestății Sale Regina Maria
și a Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române PF Miron Cristea.
Serie nouă. Anul XXIV. Fondator: G.I. Bg. (r) Petre Stoica.

EDITORIAL

Din nou despre cinstirea memoriei eroilor

— de general maior (rtr.) prof. univ. dr. Visarion Neagoe 3

PUNCTUL DE VEDERE

Dinastia celor aleși — de general de brigadă (rtr.) Grigore Buciu 5

EVENIMENT

Ediția a VIII-a, 2021, a concursului Premiile Asociației Naționale

Cultul Eroilor „Regina Maria” 7

ACTUALITATEA

Omagiu lui Eminescu — de Grigore Buciu 8

Pe Nistru, la Slobozia Horodiște — de căpitan (rtr.) Ioan Ioniță 9

La Miroslava, o Cruce a Eroilor unește cerul cu pământul!

— de prof. Lenuța-Daniela Corban, col. (r) ing. Ioan Timofte 11

„Buletinul informativ” nr. 16 12

S-a încheiat Ediția a VII-a, 2020, a concursului

„Premiile Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”! 12

INEDIT

Generalul Alexandru Socec, Jurnal (II) — de colonel (rtr.) prof. univ. dr. Petre Otu 14

Ileana Cerchez, Amintirile mele din război 21

Coperta I. Colonelul Romulus Magheru (1848-1897).

Fotografie din colecția Nicu Iorga.

Coperta II. Donații pentru Cultul Eroilor.

Coperta III. Promovarea carierei militare

Coperta IV. Ofițerii Regimentului 5 Roșiori

„Împăratul Nicolae al II-lea”. Fotografie din
colecția Nicu Iorga.

**Rugăm pe toți cei care au fotografii ale
celor căzuți pe front sau în prizonierat,
în cele două războaie mondiale, să se
adreseze redacției!**

DOSAR „ROMÂNIA EROICĂ”. Mari familii militare

— de colonel (rtr.) Dumitru Roman

Șase frați, șase ofițeri cu numele Boteanu 26

Urmașii lui Pană Căpitanul ot Budeasa 30

Patru generații de ofițeri sub același nume: Koslinski 34

Hatmanul Scheletti din Moldova 42

EROUL DIN FAMILIA MEA

Bunicul nostru — de prof. Elena Dinoiu, prof. Florin Dinoiu 45

REMEMORĂRI

Gib Mihăescu, „Impresii trăite în linia întâi” — de Diana Cristev 47

România Eroică

Director: General-maior (rtr.)
prof. univ. dr. Visarion Neagoe

Consiliul științific

prof. univ. dr. Ioan Scurtu, prof. univ. dr. Nichita
Adăniloie, colonel (rtr.) prof. univ. dr. Petre
Otu, general de brigadă (rtr.) Grigore Buciu,
colonel dr. Florin Șperlea.

Redacția

Redactor-șef: col. (rtr.) Dumitru Roman;
Redactor-șef adjunct: col. (rtr.) Constantin
Chiper;
Redactori colaboratori: Valeria Bălescu,
Col. (rtr.) dr. Alexandru Oșca, Carla Duță,
Teodora Manole, dr. Luminița Giurgiu.

Art director: Sorin Angheloiu

Fotoreporteri: plutonier adjutant Adrian
Robu

Adresa redacției: Bulevardul Ion Mihalache
nr. 124-126, Sector 1, București, Cod poștal:
011203
Tel./fax: 021.2241802

E-mail: romaniaeroica@gmail.com

Site: www.cultuleroilor.ro

Cont Bancar: RO45RNCB0082004534620001
BCR, Sucursala Unirea, București
Cod Fiscal: 4505235

Tipar: Tipografia EVEREST

Răspunderea pentru conținutul articolelor
aparține în exclusivitate autorului, conform
art. 206 din Codul Penal

I.S.S.N 1453-9659

Copyright: este autorizată orice
reproducere fără a se percepe taxe
suplimentare, indicând sursa (revista România
Eroică), cu excepția textelor și fotografiilor a
căror proveniență este specificată expres.

**Acest număr a apărut în 1500 de
exemplare.**

Condiții de colaborare: cititorii din țară
și din străinătate pot trimite pe adresa
redacției texte și fotografii care se încadrează
în tematica revistei. Manuscrisele nu se
înapoiază.

Locotenentul-erou Iuliu Roșca – de general de brigadă Dumitru Băluță.....	48
Băzu și Bibi – de locotenent-colonel (rez.) Dan Nicolau.....	50

POST SCRIPTUM

Moartea în timp de pace și în timp de război – de Dumitru Roman	54
---	----

MEMENTO

Ediție anastatică. Orașul Mărășești, decorat cu "Croix de Guerre 1914-1918"	54
Însemnări. Erou și cerșetor – de Dumitru Roman	57

VITRINA CU CĂRȚI - de general de brigadă (rtr.) Grigore Buciu	58
--	----

CARUSELUL PRESEI - de colonel (rtr.) Dumitru Roman	62
---	----

MERIDIANE

Cultul Eroilor la alte popoare	63
--------------------------------------	----

IN MEMORIAM

Ștefan Alexandrescu.....	64
În căutarea celor dragi.....	64

În atenția colaboratorilor

România Eroică primește pentru publicare articole, evocări, portrete, note, documente, recenzii, știri despre activitatea filialelor ANCERM, fotografii inedite. Materialele propuse redacției vor fi prezentate pe suport electronic (CD, dischetă), însoțite de fotografiile originale sau scanate în format JPEG, cu o rezoluție de cel puțin 300 dpi. În cazuri speciale, vor fi acceptate și texte dactilografiate. Fotografiile vor fi însoțite de explicații corespunzătoare și de numele autorului lor (acolo unde este cazul).

De la caz la caz, redacția poate accepta preluarea unor articole apărute în alte publicații, dacă prezintă un interes deosebit pentru tematica **României Eroice**; în această situație, persoana care propune articolul respectiv are obligația să obțină acordul publicației în care a apărut.

Redacția își rezervă dreptul de a publica materialele în funcție de necesități și, desigur, de a nu le reține pe acelea care nu se înscriu în tematica revistei. De asemenea, își rezervă dreptul de a face, pe textele acceptate pentru tipar, îndreptările socotite necesare, atât în ceea ce privește forma cât și conținutul, firește după consultarea sau avizarea autorilor. ■

Din nou despre cinstirea memoriei eroilor

General maior (rtr) prof. univ. dr. Visarion NEAGOE

Pe adresa asociației sau a redacției revistei România eroică sosesc permanent scrisori semnate de urmași ai unor eroi dați dispăruți pe câmpurile de luptă ale celor două războaie mondiale ori ale altor conflicte la care România a luat parte de-a lungul anilor. Cele mai multe întrebări se referă la locul și data morții, dar mai ales la locul unde își doarme somnul de veci eroul familiei respective.

Interessant este că, în aproape 99 la sută din cazuri, scrisorile respective au fost adresate mai întâi autorităților publice, respectiv instituțiilor statului, care, potrivit legii, ar trebui să dețină documente și informații despre cei în cauză, adică data și locul decesului sau dispariției, împrejurările, unitatea militară din care a făcut parte etc. Și mai interesant, uneori inexplicabil, este că cei obligați prin lege să gestioneze aceste date nu le pun la dispoziția celor îndreptățiți, cel mai adesea comunicându-le că nu dețin informații despre cazul în speță.

Departa de noi gândul de a-i acuza ori de a-i suspecta pe funcționarii din administrația publică de comoditate sau chiar de rea-credință în exercitarea atribuțiilor. În fond, autorii scrisorilor nu doresc altceva decât să afle adevărul despre soarta bunicilor, părinților, fraților, unchilor lor, care și-au dat viața pentru Țară, despre faptele și sacrificiile lor. Orice familie vrea să-și pomenească înaintașii și potrivit obiceiului străbun să aprindă o lumânare la mormântul celui căzut.

Noi, cei care slujim în mod voluntar Cultul Eroilor, înțelegem dificultățile cu care se confruntă, de exemplu, colegii care își desfășoară activitatea în cadrul Oficiului Național pentru Cultul Eroilor, unde, uneori, lipsa informațiilor, volumul de muncă ori presiunea evenimentelor fac ca răspunsurile la asemenea întrebări să fie uneori dificile și să le depășească posibilitățile.

Așa ne explicăm numărul relativ mare de scrisori care, după ce au epuizat lista tuturor posibilităților adresanți, au ca destinatar asociația noastră, respectiv redacția revistei România eroică. Este și cazul scrisorii primite recent de la doamna Bana(Croitoru) Ionela, fiica lui Croitoru Gheorghe și Croitoru Stana din Roșiori de Vede, județul Teleorman, în care se spune: "...Vă scriu următoarele rânduri ca un ultim bastion al speranței că în cadrul Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria" voi găsi suportul necesar spre a îndrepta o nedreptate făcută memoriei soldatului Eftimie Croitoru, bunicul meu, căzut la datorie în al Doilea Război Mondial, în localitatea Tiszalök, în Ungaria, apărând cu prețul vieții sale un pod de vase peste râul Tisa..."

Doamna Ionela Bana evocă fapta de eroism a pontonierului caporal Eftimie Z. Croitoru, amintind de onorurile cu care a fost cinstită jertfa sa, inclusiv prin construirea unor monumente. Astfel, în cazarma Regimentului de Pontonieri din Turnu Măgurele a fost ridicat în anul 1970 un obelisc din marmură, iar doi ani mai târziu a fost dezvelit bustul de marmură al eroului Eftimie Croitoru, operă a sculptorului Marius

Butunoiu. Cam în aceeași perioadă, o stradă din București, sectorul 6 (aflată la nord de Bulevardul Iuliu Maniu), a primit numele acestui ostaș căzut pe câmpul de luptă.

Toate aceste însemne comemorative au fost de bună seamă îndreptățite și aprobate în baza unor documente și mărturii care consfințesc faptul că soldatul Eftimie Croitoru a salvat cu prețul vieții sale podul de pontoane de peste Tisa, pe care înaintau trupele române și sovietice în ofensiva lor împotriva armatelor germane și ungare.

Și atunci, ce mai vrea nepoata eroului Eftimie Croitoru? Ceea ce solicită dânsa este, în primul rând, o chestiune de atitudine civică, de bun simț și de respect față de operele comemorative de război. Aș spune că această scrisoare expediată din Roșiori de Vede se referă la o stare de fapt generală, tipică perioadei de "tranziție" de după 1989, când numeroase unități militare au fost desființate, iar cazărnilor lor au fost abandonate și cuprinse de paragină, în paza cânilor vagabonzi... Operele comemorative de război existente în aceste cazărni au avut, multe dintre ele, o soartă asemănătoare. Din cazarma pontonierilor de la Turnu Măgurele a fost recuperat doar bustul de marmură al lui Eftimie Croitoru, care avea să fie instalat mai târziu în cazarma geniștilor din Brăila. Un caz fericit: bustul a ajuns chiar în cazarma în care Eftimie Croitoru a fost încorporat în anul 1936. Numai că nici în Turnu Măgurele, nici în Sfințești, localitatea natală a eroului, aflată la vreo 60 km de oraș, nu se mai găsește niciun însemn comemorativ care să amintească de Eftimie Croitoru. Este mai mult ca sigur că, în câțiva ani, numele său va fi dat cu totul uitării... Iată de ce doamna Ionela Bana propune ca în comuna Sfințești să fie ridicat un bust al eroului, iar școala generală și o stradă din localitate să-i poarte numele. Toate demersurile sale în acest sens au rămas fără răspuns sau cu vagi promisiuni din partea autorităților.

În aceste condiții, am luat legătura cu camarazii și bunii noștri prieteni de la Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Arma Geniu "General Constantin N. Hârjeu" – care ne-au informat că au analizat situația și propunerile nepotei eroului Eftimie Croitoru și vor începe demersurile pentru realizarea unui bust în localitatea natală a acestuia sau măcar pentru transferul în Sfințești a obeliscului rămas în paragină în cazarma din Turnu Măgurele. De asemenea, geniștii din Batalionul 96 din București, în cazarma căruia exista mulajul bustului realizat de către sculptorul Butunoiu, și-au exprimat dorința de a dona acest mulaj primăriei din comuna natală a eroului în vederea instalării acestuia în școala din localitate, aducând într-un fel eroul acasă.

Totodată, asociația noastră a contactat primăria comunei teleormanene, avansând propunerea ca școala generală și o stradă să primească numele lui Eftimie Croitoru.

Sperăm ca toate acestea să se împlinească!

În fond, este datoria noastră, a tuturor românilor, să ne respectăm eroii și să le preamărim faptele și jertfa. Este singura noastră Recunoștință față de cei care au căzut pe câmpurile de luptă! ■

Dinastia celor aleși

General de brigadă (rtr) Grigore BUCIU

Există în istoria noastră oameni cu o personalitate puternică și o conduită etică de excepție, care au făcut ceva deosebit pentru țara lor. Ei au avut o motivare lăuntrică atât de puternică și atât de profundă încât a depășit înțelesul cuprins în termenul de patriotism, un cuvânt aproape înghețat, după ce, timp de treizeci de ani, ne-am străduit să-l golim de orice conținut.

Acești oameni formează o familie a lor, înrudiți între ei nu prin sânge, ci prin spirit, aleși de destin să facă ceva firesc, aproape obișnuit, dar care a însemnat mult pentru mersul înainte al acestui neam. Și unde puteau să se aleagă ei cel mai bine decât în perioadele de mare criză, de mare cumpănă pentru această țară, țară de care te și miri cum a putut răzbi prin atâta mizerie în care a fost înglodată mereu.

Dacă Basarabii au format o dinastie sui-generis, din care se alegeau domnii Țării Românești – și indirect, la început, și cei ai Moldovei – de către sfaturile marilor boieri ai țării, militarii de excepție din cele trei războaie care au marcat România modernă (Războiul de Independență, Marele Război, Al Doilea Război Mondial) au fost aleși doar de soartă ca model pentru viitorime și apoi, mulți dintre ei, scăpați din brațele memoriei, din motivele cele mai meschine.

Aș începe cu cel mai de jos din ierarhia militară – sergentul Constantin Țurcanu, intrat în circuitul literar prin poezia lui Vasile Alecsandri, „Peneș Curcanul”, în care a servit ca inspirație pentru poetul de la Mircești. Și acolo a rămas, scufundându-se în această generalizare poetică și firește pierzându-și identitatea proprie. El a luptat în Bulgaria, în Războiul de Independență, la Grivița 1 și Grivița 2, la Plevna, sub drapelul Regimentului 13 Dorobanți, decorat cu Ordinul Steaua României. Rănit grav în război, a defilat în final pe sub prima variantă a Arcului de Triumf, la încheierea războiului.

Ce a fost după aceea doar istoria ne mai spune. În al doilea război balcanic a plecat voluntar pe front în Regimentul 7 Racova nr. 25 Vaslui. Nu era mobilizabil, avea 59 de ani.

A venit Marele Război! Bătrânul soldat (62 de ani) a fost „însumat voluntar, potrivit Înalțului Decret nr. 2784, Ordinul nr. 1, din 15 august 1916, în aceeași unitate în care luptase mai înainte, Regimentul 7 Racova nr. 25 Vaslui. A luptat la Oituz, scriind pe trecătoare, cu camarazii săi, „Pe aici nu se trece!”. Apoi a luptat în Dealul Muncelului, acolo unde în 1917 avea să cadă Ecaterina Teodoroiu.

În defileul Oituzului toți ofițerii din compania sa căzuseră în luptă. Sergentul a preluat comanda și a condus compania ca un ofițer exersat. A fost decorat cu „Virtutea Militară” clasa I de război. La 63 de ani a fost avansat plutonier și i s-a dat în grijă drapelul unității. El era port-drapelul. A fost demobilizat după Pacea de la București, remobilizat ca voluntar în noiembrie 1918 și a plecat la luptă în Bucovina. La 66 de ani era avansat plutonier-major. Într-o imagine cu parada militară organizată în grabă la întoarcerea familiei regale la București, apare și Constantin Țurcanu în straie țărănești, în rândul luptătorilor.

Acest om este prototipul sublimat al țărânului român prezent în toate războaiele, așa cum Ecaterina Teodoroiu este imaginea sacralizată prin jertfă a ficei de țărani, care ridică femeia română din condiția ei tradițională.

Generalul Ioan Dragalina era o legendă printre soldații săi. A făcut din Grupul de la Cerna

una dintre cele mai eficiente unități de luptă din prima parte a războiului. Ajuns comandant al Grupării de forțe însărcinate să apere Defileul Jiului și trecătorile din munți, cade rănit grav aproape de Lainci, pe 12 octombrie 1916. Le-a spus celor de lângă el „nu am tunuri să vă dau, apărați hotarul cu ce puteți!” Se spune că a întâlnit-o pe Ecaterina Teodoroiu în defileu, ducea medicamente la trupă, slabă și rebegită de frig. I-a dat mantaua sa de general să se îmbrace. Când a murit, două săptămâni mai târziu, la București, i-a cerut fiului care era lângă pat (ofițer și el) să-l întoarcă dacă poate cu fața spre Banatul său natal, atât de drag, și să le spună celor de acolo că pleacă cu gândul la ei.

David Praporgescu e primul general care a căzut pe front, pe înălțimea Coți, din Munții Coziei, în timp ce își inspecta trupele. I-a îndemnat pe cei pe care îi părăsea să nu se descurajeze că a noastră va fi victoria. A fost victoria noastră, în final, dar cu câte sacrificii, cu câte greutăți uriașe ce au trebuit depășite cu inteligență, credință, răbdare și multă insistență.

Generalul Ernest Broșteanu este simbolul eliberării Basarabiei de trupele rusești rebele și bolșevizate, care părăsiseră frontul de dincoace de Prut și făceau ravagii în tânărlul stat abia ieșit din înțeleștarea țaristă.

El a eliberat Chișinăul și a asigurat Sfatul Țării că a venit să apere depozitele românești destinate frontului româno-rus, să apere avutul și liniștea cetățenilor, să împingă insurgenții ruși peste Nistru, să meargă la ei acasă să facă revoluția acolo. Și a reușit această misiune, eliberând Tighina și împrejurimile de teroare, crimă și jaf. Să nu ne imaginăm că toată populația era de acord cu prezența militară românească acolo și cu ideea de unire cu Regatul României.

Ernest Broșteanu le-a garantat moldovenilor, liderilor de la Chișinău, libertatea de alegere în politica lor statală, a organizat pentru prima dată la Chișinău aniversarea Unirii Principatelor române sub Alexandru Ioan Cuza, cu slujbă la catedrală, adunare solemnă a Sfatului Țării, defilare, serbări populare. La recepția oferită de el, seara, fruntașii țării și intelectualii de seamă au exprimat clar intenția de unire cu Țara.

Generalul s-a întors cu trupa din Basarabia, după unirea ei cu România, ca efect al demobilizării survenite după Pacea de la București.

În continuare, misiunea de pază a graniței României, de la răsărit, mai sus de Nistru, în zona Soroca, i-a revenit generalului Stan Poetaș. Acest ofițer de excepție a luptat în Dobrogea, fiind mereu în fruntea trupe, călare ori pe jos, încurajându-i pe luptători. Primele zile ale războiului au fost cumplite. Moartea venea de pretutindeni. Însăpăimântați, soldații țărani erau tentați să fugă din linia întâi, să dezerteze în masă din fața forțelor ucigătoare. Stan Poetaș i-a oprit apelând la o metodă psihologică, a arborat drapelul de luptă al regimentului, pe care țărani juraseră să-l apere cu prețul vieții și a pus fanfara să cânte „Deșteaptă-te, române!”

Rolul lui în Basarabia era să apere granița de infiltrările de peste Nistru, să anihileze grupările bolșevice din zonă care cuprinseseră multe sate, și nu toate rusești, să-i ajute pe țărani, să le ferească avutul de jafuri, să-i apere de crime, să-i informeze despre reforma agrară pe care regele Ferdinand era gata s-o aplice și despre drepturile universale prin modificarea Constituției. Totul părea liniștit. Oamenii păreau a fi intrat într-o normalitate binecuvântată. Dar în contextul unui atac bolșevic de peste Nistru, generalul este asasinat și batjocorit de o bandă de români bolșevizați și cu convingeri pro-ruse. Astfel, în ziua de Sf. Ioan Botezătorul, 7 ianuarie 1919, cade la datorie cel de-al treilea general român din Marele Război.

Cine a auzit de căpitanul Nicu Negrici, ofițer vâlcean, care a făcut unul dintre cele mai omenoase și îndrăznețe gesturi, în al doilea război mondial. I-a convins pe camarazii săi din statul-major al unității să scoată din încercuirea de la Cotul Donului pe toți cei care vor să-l urmeze. A reușit să iasă din încercuire, conducând o mie de militari (o treime din regiment), și să-i aducă în țară. A continuat să lupte în războiul din Vest, dar rănit grav la Oarba de Mureș, a fost scos din luptă. Câțiva ani mai târziu, Patria Recunoscătoare l-a radiat din rândurile armatei, fără pensie și fără drepturi, obligându-l să trăiască el și familia cum s-a putut.

Șirul celor aleși de destin poate merge înainte, dar subiectul rămâne deschis. Țara mea a avut oameni care au știut să i se dedice cu trup și suflet, fără să declare că o iubesc, dar au iubit-o profund ca pe o mamă, care rămâne mamă și când tâlharii o batjocoresc în propria ei casă!

Ca să fie dintre cei aleși, oamenii aceștia trebuiau să facă parte din Dinastia Eroilor. ■

Ediția a VIII-a, 2021, a concursului Premiile Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”

Marele Premiu
“Comandor Virgil Alexandru Dragalina”
al Asociației Naționale Cultul Eroilor
“REGINA MARIA”

Premiul “Sublocotenent Ioan R. Marinescu”
al Asociației Naționale Cultul Eroilor
“REGINA MARIA”

Premiul “Căpitan Alexandru Manoliu”
al Asociației Naționale Cultul Eroilor
“REGINA MARIA”

Asociația Națională Cultul Eroilor “Regina Maria” lansează ediția a VIII-a a Premiilor Anuale acordate celor mai bune lucrări având ca domeniu de cercetare participarea armatei române pe câmpurile de luptă ale războaielor din 1877-1878; 1913; 1916-1919; 1941-1945 (analize ale unor bătălii; memorialistică de război, biografii ale unor personalități militare; soarta prizonierilor de război; militari dispăruți pe front; monografii ale unor opere comemorative de război sau ale unor unități combatante - batalioane, regimente, brigăzi, divizii, nave de luptă etc.).

La această ediție vor fi acordate trei premii:

- Marele Premiu **“Comandor Virgil Alexandru Dragalina”**, în valoare de 1000 de dolari SUA;
- Premiul **„Sublocotenent Ioan R. Marinescu”**, în valoare de 500 de dolari SUA;
- Premiul **„Căpitan aviator Alexandru Manoliu”**, în valoare de 500 de dolari SUA.

Condiții de premiere:

1. Sunt considerate eligibile pentru a fi premiate lucrările de autor (colectiv) în limba română editate în anul 2021.
2. În evaluarea volumelor propuse pentru concurs, membrii juriului vor ține seama de următoarele criterii: valoarea științifică; noutatea temei; originalitatea conținutului, analizei și interpretării datelor de arhivă; stilul de redactare; aparatul critic; prezentarea grafică.
3. Nu vor fi luate în considerație lucrările reeditate sau cele de ficțiune.
4. Volumele câștigătoare vor fi stabilite de un juriu a cărui componență va fi aprobată prin decizia Biroului Executiv Central al Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria”.
5. În cazul în care vor fi mai multe lucrări cu același număr de puncte, departajarea se va face în funcție de punctajul obținut la criteriul valoare științifică.
6. Lucrările (cel puțin cinci exemplare) propuse pentru concurs se trimit prin poștă sau curier, în plic închis, cu mențiunea Premiile ANCERM, pe adresa: Asociația Națională Cultul Eroilor “Regina Maria”, Bd. Ion Mihalache nr. 124-126, Sector 1, București, Cod poștal: 011203.
7. Termenul limită de depunere a lucrărilor (cărților): 31 decembrie 2021.

Biroul Executiv Central
al Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria”

Omagiu lui Eminescu - 15 ianuarie 2021

Este iarăși ianuarie, într-o iarnă a ploii. Dacă ne-a mai rămas puțin noroc pe undeva, după atâta pandemie și năpădărit politică, poate va ninge binecuvântat peste mormântul lui Mihai Eminescu. Ar fi singurul omagiu cinstit și profund adus celui mai mare dintre noi. El e cel dintâi care a străbătut pe jos limba română, ca să-și cunoască patria.

Și patria lui era limba română, cum s-a mai spus, și era patria părinților și strămoșilor noștri, care știindu-se aparținători au făcut unirea sub Ioan Alexandru I, independența și regatul sub Carol I și mai presus de toate unirea cea mare pe malurile unei mări de sânge și jale românească, sub Ferdinand I.

Domnii care au urmat după ei au fost de-al doilea și mai mult am pierdut, ba o Basarabie, ba o Bucovină, ba o felie din Ardeal, ba poporul însuși, cel care ara și semăna și în urma lui se năștea veșnicia la sat. A rămas doar rezistența în singurătate sub presiunea globalismelor dogmatice și rugăciunea pe ascuns. Rugăciunea lui Eminescu.

Și a zis spiritul lui Mihai că neamul acesta și țara cât este se vor ridica din genunchi și o vor duce mai bine după ce poporul va învăța să-și aleagă conducătorii. E un proces

lung, o învățătură anevoioasă, pe care îl parcurgem în adidași și 44% din speranța noastră abia de știe să citească, dar fără semne diacritice, abia de socotește fără tabla înmulțirii.

Deasupra țării românești mai licărește Luceafărul, trimițând raze peste grădina Maicii Domnului. Dar cine se uită? Până să i se descifreze mesajele se găsește întotdeauna cineva, un paj, un copil de casă care se însoară cu fata împăratului și ne conduce făcându-și vânt cu evantaiul din multele diplome care-i atestă nimicul.

Eminescu stă cu steaua dimineții în mână și trimite acasă Scrisoarea III. Dar cine s-o citească? Manualele școlare sunt atât de strâmte că n-a mai încăput în ele. Noi suntem „hashtagi” și rezistăm în fața acestei influențe! Să o scurteze și el la două-trei propoziții și alea scurtate desigur și s-o pună pe net.

Noi stăm cu capetele plecate, nu ne uităm după stele. Aici și pretutindeni!

Nici nu umblăm pe străzi, numărând ploii. Oricum, ne iese mereu cu soț, din cauza măștilor.

Doamne, ce blasfemie! Să-l reciti pe Eminescu astupat la gură cu o mască rău mirositoare! Să te asculte alte măști în care să-ți curgă doar nasul și nicio

lacrimă pe obraz!

Mergem la Eminescu, de Ziua națională a limbii române, să-i mângâiem țărâna care învelește somnul. Punem o floare la picioarele statuii de bronz care privește apusul nostru continuu. Dar nu vom auzi viorile cântând la picioarele voievozilor în Ateneul Român. Acum și voievozii muți dorm în picioare, picotind peste scaunele goale.

De ziua aceasta, acum câțiva ani, am văzut la statuie un om sărman, al străzii, cu cizme mari de cauciuc, punând o floare. O floare lângă nicio jerbă, lângă nicio coroană oficială.

Anul trecut, la 170 de ani, a fost altfel. A fost președintele în piața goală, seara, pe întuneric, așa cum se cuvine, cu o coroană de flori, iar eu și o doamnă din Ardeal așteptam, la distanță, cu florile noastre...

Bronzul vibra. Ce-ți doresc eu, dulce Românie, într-o ceremonie scurtă. Apoi, locul gol s-a umplut de alte versuri. „De la Nistru pân' la Tisa / Tot românul plânsu-mi-s-a / A trăi nu se mai poate / De-atâta străinătate.”

Suntem întorși acum în iarna tristeții noastre, din cel mai trist an. La patriarhie liturgiile se țin cu masca pe figură în fața unui Dumnezeu singur. Hățurile măștilor nu ne lasă să-l întâlnim în casa lui. Poate îl vom vedea pe afară. Dărdâind de frig în blocurile lui Ceaușescu ca pe vremea lui, așteptăm primăvara privind cu mânie. Somnoroase pășărele! Pe la geamuri se adună.

Noapte bună! ■

Grigore BUCIU

Scriitori, poeți, profesori, ofițeri în rezervă, elevi și muzicieni s-au reunit în Ziua Culturii Române, pentru a-și aminti unii altora de întâiul stătător al limbii și poeziei românești. S-au ținut discursuri, s-au recitat poezii într-o atmosferă de bucurie calmă. Organizarea evenimentului de la statuia lui Eminescu aparține Filialei București a Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria", condusă de Petru Gurău (președinte) și Eugen Lazăr (vicepreședinte), în colaborare cu Cercul Cultul Eroilor din Colegiul Economic "Viilor", îndrumat de Lucreția Nechifor, pe numele ei de poetă Sara Dejar.

Nu mai fusesem în Basarabia (Republica Moldova) din 1994 și doream să revăd această țărișoară cu un trecut atât de zbuciumat de 200 de ani încoace. Ocazia s-a ivit prin acțiunea inițiată de Subfiliala Văleni de Munte, din cadrul Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, la cimitirele ostașilor români căzuți în luptele de pe Prut și Nistru, la începutul războiului, în vara anului 1941.

Microbuzul în care m-am urcat la Ploiești-Sud avea pe interval o troiță de stejar masiv, de 2,5m înălțime, sculptată pe toate laturile și toate muchiile, cu acoperișul demontat, iar în spate trei coroane de flori. Prima oprire a fost la Primăria Mizil, unde fusese pregătit un lot de cărți în limba română.

Trecem vama pe la Albița și după-amiază ajungem la Chișinău. A doua zi dimineața pornim direct spre nord, 80 km, trecem prin Orhei, Step-Soci și ajungem la Slobozia Horodiște, raion Rezina, la câțiva kilometri de Nistru. În această localitate, în curtea bisericii, este un cimitir în care au fost înhumați 15 ostași români căzuți pentru eliberarea Basarabiei, în vara anului 1941. Din această localitate este originar colonelul (r) Anatolie Caraman, președintele Asociației Veteranilor de Război 1992/Tiras-Tighina, inițiatorul și moderatorul acțiunii, cunoscut nouă de la festivitatea organizată în sala de marmură a Cercului Militar Național din București, cu prilejul aniversării împlinirii a 100 de ani de la înființarea Societății „Mormintele Eroilor Căzuți în Război” (8 august 2019).

Am dat jos troița și au început activitățile de montare pe un postament anume pregătit. S-a adus și o masă, pe care preoții au așezat cărțile de rugăciune, celelalte obiecte de cult și trei săculeți legați cu panglică tricolor.

Pe Nistru, la Slobozia Horodiște

Curând, curtea bisericii s-a umplut de oameni. Din când în când, de la o stație radio răsună un cântec, al cărui refren impresionează pe orice român, fie de dincolo sau de dincoace de Prut: „Nimic pe lume nu-i mai sfânt, Și mai frumos pe acest pământ, Decât să mori ca luptător, Înfășurat în tricolor”.

Cât am stat în mijlocul acestor oameni, am văzut și am auzit multe, încât mă întrebam dacă e vis sau aievea. Ei se consideră și-acum răzeși ai lui Ștefan cel Mare și haiduci moldoveni, acei luptători care nu-și plecau grumazul la nelegiuirile stăpânirii, ci mai degrabă luau calea codrului făcându-și singuri dreptate și ajutându-i pe cei obișnuiți. O dovedește însăși denumirea localității Slobozia, adică locuitori iubitori de slobozenie.

Printre lucrurile sacre care au ținut vie ființa neamului românesc în Basarabia au fost biserica, limba, obiceiurile, Ștefan cel Mare, Domnu' Eminescu și Tricolorul. Îmi amintesc că în decembrie 1980 am fost într-o excursie la Kiev-Leningrad-Moscova, prin URSS-ul de atunci, până la Kiev,

cu trenul la vagon de dormit. După ce trenul a pornit din Chișinău, cineva a strigat pe coridor: „Un basarabean!” Ce se întâmplase? Câțiva călători care veniseră cu noi din țară au coborât la Chișinău. Locurile rămânând libere, au fost eliberate bilete de tren în continuare. Ne-am repezit cu toții la compartimentul indicat și am văzut un bărbat în jur de 70 de ani, destul de voinic, emoționat ca și noi. Vorbea românește foarte bine, cu un ușor accent rusesc și multe arhaisme. L-am asaltat cu întrebări. Mergea la o fată care era căsătorită la Kiev. Era îndurerat: avea un băiat, maior în armata sovietică. Regimentul lui a fost trimis în război în Afganistan. A plecat de acasă la alarmă în noaptea în care URSS a invadat Afganistanul (decembrie 1979). Nu mai știa nimic despre el de mai bine de un an. Poate era mort, poate dispărut, Dumnezeu știe! L-am întrebat dacă, după atâția ani trăiți sub stăpânire rusească, se mai considera român? A ezitat, și-a stăpânit plânsul... „Măi tată, eu am jurat pe tricolor!” – ne-a răspuns. Rușinându-ne de întrebarea brutală pusă mai înainte, am sărit cu toții, bărbați și femei,

acoperindu-l cu pupături. Aproape de Kiev ne-a dat adresa pe care n-am uitat-o nici acum: Moș COJOCARU TOMA a lui Serghei, Raion Soroca, Sat Alexandru cel Bun, Republica Moldova.

La ceremonie a participat și col. (r) Serafim Nour, fostul primar al localității, în mandatul căruia a fost reamenajat cimitirul, alături de ofițeri superiori în uniformă de gală de pe cele două maluri ale Prutului, un grup de luptători din războiul transnistrean, în uniformă de camuflaj, școlari însoțiți de profesoare, ba chiar și săteni din satele vecine. Am observat și câțiva bărbați în uniformă de camuflaj, fără epoleți, care aveau cusut un ecuson pe care era scris „Brigada Dacia”. „Este o uniformă a armatei Republicii Moldova?” – am întrebat. „Cum să fie uniforma armatei Republicii Moldova când noi nu recunoaștem acest stat? Pentru noi Republica Moldova nu există! Pământul acesta îl moștenim de la daci. Noi nu recunoaștem decât România Mare! Uniformele sunt confecționate de noi, la comandă”. „Intenționez să scriu un articol despre acest eveniment. Pot să menționez această declarație?” – am întrebat. „Chiar m-aș bucura ca acest lucru să fie cunoscut de cât mai multă lume!” – mi-a răspuns un tânăr.

Odată instalată troița, s-au intonat Imnul național al României și Imnul național al Republicii Moldova, pe versurile din „Limba noastră”, poezie compusă de preotul Alexe Mateevici, în tranșeele de la Mărășești, în vara anului 1917, după care preoții slujitori ai parohiei săvârșesc slujba de sfințire. Dl. col. (r) Moise Nicolae, președintele Subfilialei Văleni de Munte, județul Prahova, dă citire unui document: „Spre slava Sfintei Treimi, a Maicii Domnului și a tuturor sfinților mântuirii neamului românesc, cu smerenie, iubire și recunoștință pentru toate binefacerile primite de la Bunul Dumnezeu.....dăruim această sfântă troiță satului Slobozia Horodiștea, raion Rezina, Republica Moldova.... pentru a fi amplasată la mormintele eroilor români căzuți în cel de Al Doilea Război Mondial pe aceste meleaguri. Rugă și închinare în memoria următorilor martiri ai neamului: Danail Dumbrăvescu, sublocotenent, Reg. 9 Dorobanți; (în acest moment, o voce ca de trăsnet, din pieptul unui veteran transnistrean a strigat: „PREZENT!”) Ioan Stoian, sergent, Reg. 9 Dorobanți; Dumitru Antofe, caporal, Reg. 5 Pompieri.....(se face apelul celor 15 eroi și de fiecare dată vocea ca de trăsnet răspunde „PREZENT”, ca și când Nichita Stănescu i-ar fi șoptit la ureche: „Nu-l uitați pe cel căzut în război./Strigați-l din când în când pe nume, Ca și când ar fi viu printre noi,/Și atunci el va surăde în lume.”

După apelul solemn al eroilor, se aude o comandă: „Treii ofițeri sunt rugați să ia câte o cazma și să sape trei gropi!”. În uniforme de gală, cu eghileți, trei ofițeri basarabeni au executat comanda, parte a ceremonialului militar, conștienți de cinstea acordată și actul sacramental săvârșit.

Din țară fuseseră aduși trei săculeți cu pământ prelevat din Cimitirul Eroilor 1916-1919 de la Văleni de Munte, Cimitirul Eroilor din Ploiești și Cimitirul Eroilor din Buzău. Erau săculeții pe care îi văzusem pe masă și asupra cărora se

săvârșise slujba de sfințire. Au fost desfăcuți, iar pământul a fost turnat în gropile săpate de ofițeri, simbolizând unitatea de neam și țară a tuturor românilor. Au luat cuvântul mai mulți vorbitori. Mi-a atras atenția un basarabean, care a spus: „Să nu uitați, iubii copii, că armata română nu a venit la noi să ne învețe o altă limbă!”

Mi s-a acordat cuvântul și mie. Am căutat să nu dau naștere la comentarii unioniste sau antiunioniste, vorbind doar despre cultul eroilor: Iubiți Români, Duminică 6 august 2017, cu ocazia comemorării a 100 ani de la victoria sângeroasă și eroică a armatei române de la Mărășești, I.P.S. Nifon, exarh patriarhal spunea: „Dacă sfinții reprezintă chintesența noastră bisericească, eroii reprezintă chintesența noastră națională”. Dar cele două chintesente, de multe ori se întrepătrund: mulți sfinți au fost și eroi, mulți eroi au devenit sfinți. Puțini știu că comemorarea eroilor are un temei scripturistic în cuvântul Domnului, care spune că „Nu este mai mare dragoste decât să-și dea cineva viața pentru prietenii săi”. (Ioan; Cap.15.13). Cei 15 eroi români, pentru care s-a ridicat această troiță și pe care îi pomenim azi, și-au dat viața nu pentru un prieten, șapte, nouă, ci pentru dreapta reîntregire și eliberarea neamului lor românesc. Iar Regina Maria ne îndeamnă: „Nu vărsați lacrimi pe mormintele eroilor, ci mai degrabă slăviți-i în cântece”. Sunt deosebit de emoționat să constat colaborarea fructuoasă între biserică, Asociația Veteranilor de Război-1992/Tiras-Tighina, Republica Moldova, Subfiliala Văleni de Munte a Asociației Naționale Cultul Eroilor, „Regina Maria” și a smeritului sculptor Dumitru Ciprian din Buzău în realizarea acestei lucrări care se impune prin puritate, dar mai ales ca un obiectiv strategic, aici pe Nistru, în spulberarea vrăjmașilor văzuți și nevăzuți”.

Formațiile de școlari au interpretat cântece și poezii patriotice într-o regie reușită și cu mult talent, după care au scandat cu însuflețire: Trăiască, trăiască, Trăiască să înflorească, Ardealul, Moldova și Țara Românească! La terminarea ceremoniei, toți participanții am fost invitați să ia masa cu eroii. Acum trebuie să spun că, intrând de dimineață în curtea bisericii, am observat undeva, în partea dreaptă, două cazane de tuci, cam de 50 litri fiecare, pe pirostria, la care câțiva săteni puneau lemne pe foc și mestecau din când în când. În timpul ceremoniei, de multe ori când adia vântul, ne ispita un miros de mâncare caldă și bine condimentată. Ne-am așezat la o masă lungă cu bănci pe ambele părți, acoperite cu ștergare de lână țesute în casă și ne-am ospătat din bucatele moldovenesti, ca la o comandă. Colonelul Caraman tăia doi țapi din turma sa de capre, din care au fost preparate un cazan cu supă și unul cu orez, garnisite cu fel de fel de preparate vegetale și stropite cu un vin vechi, fără sulfii. O adunare și o masă frățască, binecuvântate în limba noastră românească: „Limba vechilor cazanii/Care-o plâng și care-o cântă/Pe la vatra lor țărani.” ■

Căpitan Ioan IONIȚĂ,
Consilier juridic

La Miroslava, o Cruce a Eroilor unește cerul cu pământul!

Sâmbătă, 23 ianuarie 2021, în ajunul sărbătorii Unirii Principatelor Române, a avut loc ceremonia de sfințire a Monumentului Eroilor din comuna Miroslava, Iași. Inițiatorii și organizatorii evenimentului – dr. ing. Leonard Constantin Stafie și dr. ing. Cezar Cioran, împreună cu membrii *Asociației Iași Detectează* și ai *Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria" - Filiala județului Iași* – au generat o acțiune unică în numele Patriei și al Onoarei, cât și al spiritului civic românesc.

Crucea-Monument este realizată din piatră din cariera de la Cireșoaia, Slănic Moldova, județul Bacău, de către

sculptorul Cornel Solomon. Este o lucrare omagială dedicată eroilor din localitate, căzuți pe câmpurile de luptă. Pe cruce este scris: „Sângele eroilor curge prin venele celor vii.”

Ceremonia a început în acordurile Imnului Național al României. A urmat slujba creștină pentru pomenirea eroilor neamului românesc, oficiată de un sobor de preoți, în frunte cu IPS Teofan, Mitropolitul Moldovei și al Bucovinei și în prezența primarului comunei, domnul Dan Niță, a unor cadre militare active și în retragere, membri ai Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, Filiala Iași, elevi ai Școlii Generale „Colonel Constantin

Langa” și locuitori ai comunei Miroslava.

Cu lumânări în mâini, oamenii au adus pios omagiu, rostind împreună rugăciuni pentru odihna în pace a celor care au scris istoria țării pe câmpurile de luptă și au plătit pentru libertate cel mai mare preț, al propriei vieți. S-au recitat versuri și s-au rostit cuvântări încărcate de semnificații sociale, culturale și patriotice.

„Permiteți, să aduc gând de mulțumire și de recunoștință pentru inițiatorii și făuritorii acestui monument! – și-a început cuvântarea sa, IPS Teofan, Mitropolitul Moldovei și al Bucovinei. Monumentul așezat aici este pentru aducerea aminte a jertfelor și a mormintelor celor fără de cruce, amintindu-ne că de-a lungul și de-a latul țării odihnesc osemintele eroilor, ale ostașilor români. După cum observăm, chipul crucii, geometric și simbolic, este o întretăiere, o întrepătrundere, între vertical și orizontal, între cer și pământ, între Dumnezeu și Om, între spiritual și material. Crucea-monument ne amintește de ostașul român care a luptat pentru cele două simboluri sfinte: Credință și Patrie. Să fie, așadar, o aducere aminte pentru cei de astăzi și pentru cei de mâine, pentru că la bucurie și la supărare românul s-a așezat sub semnul crucii!”

Col. (r) ing. Ioan Timofte, președintele Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” –

Filiala Iași, a evidențiat importanța acțiunilor de acest fel vizând mai ales educația tinerilor în spirit civic și patriotic. Totodată, a făcut o scurtă incursiune în istorie, evocând personalitatea colonelului Constantin Langa, justificată prin amplasarea monumentului în curtea școlii generale care poartă acest nume.

Dr. ing. Leonard Constantin Stafie a mulțumit participanților la ceremonialul de sfințire a Monumentului Eroilor de la Miroslava, menționând pe Dan Niță – primarul comunei Miroslava, profesor Diana Deliu – directorul Școlii Generale „Colonel Constantin Langa”, lt. col. Marius Buțilă – cdt. Batalionului 151 Infanterie Iași, Cornel Solomon –

sculptor, col. (r) ing. Ioan Timofte, președintele Filialei Iași a A.N.C.E. „REGINA MARIA”, col. (r) Ionel Pintilii, col. (r) Bălan Gheorghe, col. (r) Ionel Gabu, col. (r) Hapău Virgil, lt. col. (r) prof. Ilie Liviu Crăcană, col. (r) Irimescu Teodor, membri ai Biroului Executiv al filialei. Au fost aduse mulțumiri și celor peste 50 de sponsori și donatori, fără de care evenimentul nu ar fi fost posibil. Este vorba despre membrii *Asociației Iași Detectează* și ai *Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”* - filiala Iași, precum și de reprezentanții unor firme din județul Iași: Liviu Bălănic – S.C. Panifcom SRL, Marian Topală – S.C. Top Com Impex S.R.L., Radu Gheorghiu – S.C. Cronos Consulting S.R.L., Petrică și Iulian Cucutianu – S.C. Trans Anapet S.R.L., Emil Bălțeanu – Bohemia, Ionel Isari – S.C. Teisa S.R.L., Ionel Bunduța – Brutăria Rustică, Ioan Budeanu – Coseli.

În sunetul trompetei, a urmat apoi ceremonia depunerii de coroane de flori la monument.

Astfel, în Iași, la Miroslava, încă o cruce a eroilor unește cerul cu pământul și leagă punte între generații prin istorie și timp. ■

Prof. Lenuța-Daniela CORBAN
Col. (r) ing. Ioan TIMOFTE

S-a încheiat Ediția a VII-a, 2020, a concursului „Premiile Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”!

Ediția a VII-a a concursului Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” s-a încheiat la 31 decembrie 2020.

Până la această dată, pe adresa concursului au fost primite 13 lucrări, care au fost încredințate membrilor juriului spre evaluare.

La această ediție, juriul este format din: prof. univ. dr. Ioan Scurtu, general maior (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe (președinte), colonel (r) prof. univ. dr. Petre Otu, colonel (r) prof. univ. dr. Alexandru Oșca, colonel lector univ. dr. Florin Șperlea, general de brigadă (r) Grigore Buciu, colonel (r) Dumitru Roman.

Rezultatele concursului și gala de înmânare a premiilor vor fi anunțate în luna aprilie.

A apărut Buletinul informativ nr. 16, semestrul II, 2020

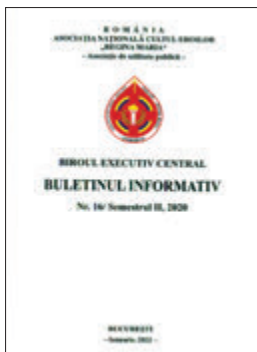
„Cu toate că pandemia de coronavirus continuă să producă efecte grave asupra populației și economiei, activitatea Asociației a continuat să se desfășoare, e adevărat, în condiții restrânse, respectând măsurile de protecție stabilite de autoritățile centrale și locale.”

Așa începe **Buletinul informativ (16/2020)** al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”. Tipărit la începutul acestui an (2021), buletinul se dovedește, ca de fiecare dată, o oglindă în care fiecare filială județeană se regăsește cu acțiunile desfășurate pe parcursul unui semestru. Aș spune că această publicație arată „Starea Asociației” la un moment dat, cu toate ale ei, și bune, și mai puțin bune. O oglindă în care,

din păcate, nu se văd toate chipurile, unele filiale lipsind cu o consecvență inexplicabilă, încât suntem tentați să ne întrebăm dacă ele ființează cu adevărat. Bunăoară, în acest număr sunt prezente doar 23 de filiale. Aflăm, de

asemenea, că mai sunt încă filiale care nu au reușit să obțină statutul de persoană juridică. Iată-le: Arad, Bihor, Bistrița-Năsăud, Hunedoara (Vulcan), Ialomița, Olt, Satu-Mare, Sibiu, Tulcea, Vaslui, Ilfov. Așadar, până la sfârșitul anului trecut, 30 de filiale județene (din cele 41 existente) au personalitate juridică, fapt care le permite să dețină și statutul de „asociație de utilitate publică”, putând beneficia de sponsorizări și sprijin din partea oficialităților centrale și locale.

Buletinul este redactat de colonelul (rtr.) Gheorghe Mateescu. ■

**Contraamiral
de flotilă în
retragere
Marian IOAN**

Invitatul revistei noastre este contraamiralul de flotilă în retragere Marian Ioan. Născut la 10 august 1946 în București.

Ofițer de marină, diplomat militar (atașat militar, aero și naval în Japonia), eseist, scriitor. Membru fondator al Clubului Amiralilor, membru al Asociației diplomaților militari în rezervă și în retragere, membru al Ligii Navale Române.

La cei 75 de ani ai săi, de care îl despart doar câteva luni, Marian Ioan afirmă, cu franchețe și pasiune dusă până la incandescență, că este un om **altfel** (vezi blogul: altfel.wordpress.com).

Cu o inteligență și o sensibilitate ieșite din comun, cultivate în liceul militar și în institutul de marină, cu o concizie și o logică în gândire impecabile, exersate cu siguranță în anii petrecuți la navele de luptă, cu o eleganță și o distincție proprii diplomatului de carieră, contraamiralul de flotilă în retragere Marian Ioan este unul din rarele spirite lucide de care instituția militară ar fi putut beneficia, dacă, din considerente birocratice, dar și de altă natură, nu și-ar fi ignorat cu desăvârșire oamenii trecuți în rezervă.

Marian Ioan demonstrează, prin scrisul său, că a fost și rămâne un om al armatei.

Rândurile pe care le propune cititorilor noștri o dovedesc cu prisosință, deși aparent n-au nicio legătură cu eroismul, poate doar cu istoria străveche a acestui neam („Codru-i frate cu românul!”) și cu trista realitate a zilelor noastre. (Dumitru Roman) ■

Noi și Pădurea

Nu mai țin minte cum arătau pădurile de pe aici pe vremea când eram mai mult daci și mai puțin...ce om mai fi. Mă uit, însă, la cum arată acum. Oare ce le-o fi făcut să ajungă așa?

Pe vremea aia, pădurile erau alcătuite din copaci care înțelegeau să se lase sacrificați pentru a deveni baraje în calea năvălitorilor, sau adăposturi pentru cei care îngrijeau pădurile, sau plute. Sigur, acceptau ei, copacii, să devină și lemne de foc, dar atunci se revolta ceva în ei, astfel că, dacă le picai în flăcări, te cam prăjeau.

Dar acum? Acum, după ce au trecut pe aici ba romanii, ba hunii, ba leșii, ba rușii, ba grecii, ba turcii, iar rușii, apoi nemții și iar rușii, iar acum au venit, în sfârșit, și americanii, acum, zic, cu ce păduri ne-am ales? Că dacă te uiți mai atent vezi că mai sunt câțiva copaci scorburoși, din care nu

prea mai poți scoate nimic, iar restul copacilor sunt din ăia din care nu se pot face decât...cozi de topor. Iar ăștia, din care se fac cozile de topor, nu fixează nici solul, nu țin nici torenții de ape, nu fac nici umbră și nici măcar nu dau frunze care să îngrășe solul. ăștia doar cad peste tine când ți-e lumea mai dragă. Încerci să te adăpostești lângă unu' și te trezești descoperit. Dacă vrei să-ți faci acoperiș din el, te trezești că-ți plouă-n casă. Plută? Fii prudent, că te duci la fund cu pluta făcută din ei când nici nu te aștepți! Lemne de foc? Păi îți scot ăștia un fum, de nici nu mai poți respira. Cozi de topor, atât se poate face din ei. Și, uneori, și bețe d-alea pentru steaguri. Bețe care, după defilare, sunt folosite la cotonogirea "ălorlalți".

Cam asta s-a ales din pădurile dacilor, acumă când noi am devenit...ce-om fi devenit. ■

Generalul Alexandru Socec, Jurnal (II)

Continuăm publicarea *Jurnalului* generalului Alexandru Socec (*România Eroică*, nr. 2/2020, p. 24-34), care conține însemnările începând cu ziua de 26 august 1914 până la 16 august 1916, când România, cu o zi în urmă, a intrat în război alături de Antanta împotriva Puterilor Centrale. Timp de un an, generalul nu a mai scris nimic în *Jurnal*, una din explicații fiind moartea soției sale, la 1 noiembrie 1914.

Informațiile din această perioadă privesc aspecte importante ale vieții politice și militare românești din perioada neutralității: moartea regelui Carol I; suirea pe tron a noului cuplu Ferdinand și Maria; măsurile pentru pregătirea armatei; tratativele cu Antanta etc. Totodată, autorul redă atmosfera epocii și prin caracterizările unor personaje ale eșichierului politic și militar. Fără îndoială, ele sunt subiective, dar, coroborate cu alte mărturii, unele au un caracter de veridicitate. Acest fapt sporește atractivitatea *Jurnalului*.

Dacă va fi posibil, vom continua, în numerele viitoare ale revistei, să aducem în fața cititorilor periplul generalului Alexandru Socec în „Războiul de Întregire”, încheiat cu o mare umilință, desigur, în parte nedreaptă: demiterea din funcție; judecarea; condamnarea; degradarea sa în fața propriilor trupe.

Colonel (rtg.) prof. univ. dr. Petre OTU

Generalul Alexandru Socec

Anul 1914

26 august. De la începutul războiului am inaugurat un fel de jurnal al evenimentelor războinice pentru că nu pot înscrie zilnic în vechiul meu jurnal întâmplările – luptele de tot felul și știrile care ne vin, pentru singurul motiv că nu primim știri pozitive! N-am înregistrat o știre ca să nu am în a 2-a sau a 3-a zi o dezmințire sau cel puțin o modificare. Jurnalul meu n-ar fi decât mixtum-maxtum de contraziceri. Așa că mă mărginesc a lua notă numai de fapte împlinite sau mă mulțumesc cu unele aprecieri și comentare! (Mai mare modestie nu se poate)

30 august. M-a întrebat prințul Ferdinand. Cum sunt simpatiile în armată?

Eu: Alteță Regală, eu nu prea stau de vorbă cu militarii asupra acestui subiect.

A.S.R: Dar curentul general între ofițeri?

Eu: În general, corpul ofițeresc simpatizează pentru armata franceză; stimează mult armata germană, însă disprețuiesc pe austro-ungari.

A.S.R.: Dar pe Ruși?

Eu: Mi se pare că Rușii nu sunt iubiți, însă temuți! Românii au un fel de respect pentru tăvălugul rusesc.

A.S.R.: Dar g-lul Georgescu ce face?

Eu: Aoleu; mănâncă la dejun 3 nemți și seara 4.

A.S.R.: Înțeleg să nu iubească pe Germani, dar nu înțeleg să înjure ca un surugiu o întreagă nație. Țăluia am să-i iau comanda; l-aș împușca.

N-am mai zis nimic ca să nu măresc furia Prințului

Ferdinand, cu toate că generalul Georgescu, Comandantul Corpului 5 de armată, nici nu merită o menajare. Un farsor incapabil, un individ fără caracter, un parvenit al intervențiilor diferiților prestatori, care ascultau linguşile acestui fecior de cârciumar.

2 septembrie. Nemții simt că pierd terenul de simpatie în România și încep propaganda prin jurnale! Armata germană are mari șanse. Rusia începe activitatea diplomatică în România prin Poklevsky, care se sbate cât poate, dar este un diplomat foarte slab și cu puțină platformă; joacă admirabil poker, dar joacă rolul său de „animator” foarte mediocru.

4 septembrie. Ministrul german la București v. dem Bussche are o situație [foarte] grea la noi. El este un om [foarte] deștept și cult, însă, în general, ambele legațiuni – cea Austro-Ungară și cea Germană – au comis aceeași imensă greșală și anume n-au înțeles niciodată necesitatea de a căuta sau cel puțin de a studia populația română!

Ambele legațiuni erau sigure că au Palatul! Începând de la Ministru plenipotențiar până la ultimul funcționar inferior de la Consulat, puțin le păsa dacă prin purtarea lor își făceau sau nu simpatii în populație – aveau toți un suveran dispreț pentru „masa locuitorilor”. Ei aveau pur și simplu „Palatul” care făcea toată treaba lor. Până și atașajii militari erau un fel de agenți comerciali cari aveau intrarea în Minister! Dacă nu reușeau cu un anume departament interveneau la D-nul Sturdza¹ sau la un alt „Ministru” și lucrul era gata făcut! Urmările, firește, se văd acum!

Czernin și v. dem Bussche stau izolați. Czernin nici nu mai vine la Jockey-Club, însă v. dem Bussche este nelipsit.

10 septembrie. Lipsa ofițerilor de rezervă pentru încadrarea formațiunilor noi se resimte din ce în ce mai mult. La concentrările de toamnă cari au început la 1 Septembrie (parțiale) am companii comandate de un sublocotenent. Regimentele permanente au primit ordin să ne verse grade inferioare și soldați meseriași. Ce s-a întâmplat? Toate ciurucurile, bolnavii, bețivii, toți ratații, toți ticăloșii le-au vărsat acestor unități nenorocite. Plec să văd ce voi înapoia corpurilor permanente.

20 septembrie. Guvernul este într-o situație ffoarte] penibilă. Ministrul Președinte Ionel Brătianu, cu toată abilitatea sa, abia mai poate împăca capra și varza. Până acum a tras pe sfoară (!) când pe Nemți, când pe Francezi și Ruși, dar acum i s-a înfundat. Și unii și alții au spioni și agenți la noi, care-i pun la curent cu cele mai secrete ordine. A început la noi un trafic clandestin la frontiera româno-ungară cu export de vite! Rușinos lucru!

21 septembrie. Sănătatea regelui Carol lasă de dorit. Sunt sigur că contribuie la starea lui enorma enervare care-l sbuciumă. Lupta lui întru iubirea către țara [pe] care a condus-o timp de 48 de ani și legăturile sale cu Puterile Centrale! Eu am însă credința că va sfârși până a merge contra Austro-Germaniei sau a abdica! Mă tem mai mult de Prințul Ferdinand, însă pe el îl va schimba Principesa Maria. El n-are nici o voință bine stabilită.

22 septembrie. Un principiu nou a fost pus ca bază a acțiunilor războinice – „principiul naționalităților”. În realitate acest principiu nu este nou, dar în practică, da. În 1864 a curs primul sânge pe baza acestui principiu – în Danemarca² și în 1878 au început în Balcani demonstrațiunile naționaliste care nu trebuie confundate cu luptele de „libertate”. În Austro-Ungaria începe lupta de Naționalități. Ungurii cari asupresc azi pe Români au început luptele. Ei au pus focul care a prins și în Bohemia și în Croația și în Bosnia! Acum avem o formă nouă, autodeterminarea. Unde ne va duce?

27 septembrie. O veste îngrozitoare ne sosește din Sinaia. A murit Regele Carol! N-am puterea de a concepe această nenorocire! Aștept noutăți, detalii și ordine!

28 septembrie. Vestea morții Regelui Carol a produs asupra lui Susie și asupra mea cea mai cumplită durere! Toată lumea, mari și mici, bogați și săraci sunt copleșiți de o tristețe profundă, adânc simțită la pierderea unui părinte iubit. Se șoptea că l-au otrăvit sau că s-a otrăvit – nobilul suflet de Monarh pentru a dispărea în aceste momente grele și grave pentru patria sa adoptivă! Se șoptea că lupta între iubirea ce o avea pentru România nouă, creată de El, și cinstea cuvântului Regal dat vechilor Săi aliați și amici. I-a dat otrava în măsca, ca să nu mai fie un obstacol în calea României, care va fi fericită dacă va lua parte la acest mare război care s-a dezlănțuit!

Așa vorbea lumea! Dar eu nu cred. Eu cred că marele suflet al iubitului nostru Rege era grav rănit; trupul lui slăbit de ani de muncă încordată, de griji și de lupte morale n-a mai putut rezista loviturilor crude!

Este fără îndoială că Regele Carol a fost convins de

biruința Germanilor și totuși știa că întregul său popor este în contra unei alianțe cu Puterile Centrale [ceea ce] i-a sdruncinat toată firea așa de cumplit încât s-a stins ca un sfânt în fața lui Dumnezeu atotputernic. Regele Carol, un descendent al unui neam străvechi, a fost crescut în spiritul tradițional de cinste și corectitudine al vechilor Hohenzollerni care au slăvit timp de secole iubirea și stima de Neam. *Nihil Sine Deo*³ i-a fost deviza! Și acolo unde tronează sublima Dumnezeire! acolo unde ochiul se ridică smerit spre Atotputernicia lumii, acolo unde credința în preceptele lui Christos conduce azi ca act orice cugetare, acolo nu încapă nici minciuna, nici înșelăciunea! Regele Carol credea în Dumnezeu și nu voia să stea în fața lui Dumnezeu ca mincinos! Mândru că și-a îndeplinit misiunea în noua sa patrie, în mult iubita lui „România”, unde a muncit fără preget o viață întreagă în cea mai desăvârșită curățenie a sufletului și gândului, și-a revărsat toată iubirea, toată grija asupra poporului român. Dar totuși nu se stinsese în inima sa dragostea pentru „**Schwabenland**”⁴ și atunci natura de elită a marelui dispărut slăbită de ani și griji n-a mai rezistat. A murit la timp și a răscumpărat dragostea poporului său cu moartea. Dumnezeu a vrut să reinvie Marele Rege al Românilor! Întregul popor român fără deosebire de credință a păstrat Marelui Domnitor recunoștință și iubire.

3 octombrie. Ne-am întors de la înmormântarea Regelui Carol. Din toate colțurile lumii au sosit condoleanțe noului Rege Ferdinand I pentru moartea Regelui Carol I, Primul Rege al României.

4 octombrie. Pentru întâia oară am văzut în țara noastră un serviciu oficial în care s-a petrecut totul cu o desăvârșită ordine, sau aproape cu o desăvârșită ordine! Regina Elisabeta ne-a spus la vre-o câțiva care stam lângă Ea: Uitați-vă la părintele Vostru care v-a iubit. Nu-l mai veți vedea pe Marele Domn! Era desfigurată de durere sărmana Regină.

Multă prestanță cu înalt tact și demnitate a arătat tânăra Regină Maria și dacă aş crede în sinceritatea lacrimelor Regelui Ferdinand, aş zice că părea zdruncinat. Drumul la Curtea de Argeș cu trenul s-a efectuat în perfectă regulă. Lumea care a luat parte a păstrat o solemnă seriozitate.

5 octombrie. Noul Rege Ferdinand s-a urcat pe tronul României în momente grele, dar eu nu mă tem de vreo complicație neprevăzută, pentru că am încredere în inteligența Reginei Maria. Regina Maria are o inteligență practică englezească, amestecată cu șiretenia și iscusința celor de la Saxa-Coburg-Gotha. Dublu din acest neam are cui semăna! Aceia care cred că Regele Ferdinand este prost se înșală amarnic! Nu este prost deloc, din contra, el are multe cunoștințe, este enorm de șiret și are o enormă putere de a se preface; el singur mi-a spus că știe să joace teatru, plânge când vrea./.../. Cei lipsește este o voință energică, care nu trebuie confundată cu încăpățânarea, însă energia o are Regina Maria pentru amândoi.

8 octombrie. A murit D-trie Sturdza, fost șeful Liberalilor și fost în mai multe rânduri Președinte al Consiliului de Miniștri. Mare patriot, om de o vastă cultură, însă cu un orizont îngust. Devotat al Regelui Carol, mare germanofil.

De o corectitudine fără seamăn, a făcut însă armatei, prin economiile sale ridicole, cel mai mare rău! Dacă suntem astăzi în halul de plină lipsă și mizerie se datorește numai zgârceniei lui Sturdza, căci Parlamentul român este cel mai darnic pentru armată din lume! Nu s-a pomenit ca parlamentul român să refuze vre-o dată un credit pentru trebuințele armatei!

12 octombrie. În București au început ziare întreținute de legația germană să facă propagandă germanofilă. Se distinge mai cu seamă ziarul „Minerva”, al lui Grigore Cantacuzino⁵, un fiu al nababului G. G. Cantacuzino⁶. Acest domn, numit Prince-ul Griguță ține mai mult la „bani” decât la orice. Întreaga familie – una dintre cele mai avute ale României, este cunoscută pentru zgârcenia acestui neam de boieri vechi. Românul, mai cu seamă neamul de boier, nu este zgârcit de felul său, din contră, primitor și milostiv, dar neamul acestei branșe de Cantacuzinești a întrecut orice margine, iar în vârful stă „Griguță” care vrea să speculeze „Minerva”⁷. Redactor-șef este un om de mare valoare Ion Slavici⁸, tot germanofil, dar nu din „interes” ci din convingere, deși a fost persecutat de Unguri și întemnițat de ei!

16 octombrie. Merge destul de greu cu formațiunile noastre teritoriale. N-avem ce ne trebuie, nici arme, nici îmbrăcăminte, nici bani pentru a concentra la „serii de instrucție”, completații, rezerviști și milițienii. Eu am din aceste trei categorii la Regimentul 63 – 7.500 de oameni, la Regimentul 80 – 8000 de oameni și la Regimentul 78 peste 10.000 de oameni, iar la celelalte regimente: 5-6000 de oameni. Între aceștia sunt sute și mii care n-au decât 20-25 de zile de instrucție și 2-3 ședințe de tir. Este îngrozitor!

18 octombrie. Plec cu Susie la București, unde va sta până la 15 noiembrie, când voi termina toate inspecțiile la corpurile de trupă.

1 noiembrie. O nenorocire teribilă m-a lovit! După trei zile de boală, în urma unei răceli a murit subit iubita mea soție, sufletul meu, fericirea mea. După trei zile a încetat din viață Susie în noaptea de 29 octombrie la ora 5 dimineața. Sunt zdrobit de durere!

15 noiembrie, Constanța. Stau singur izolat de toată lumea aici la Constanța și mă gândesc neconținut la Susie, la tovarășa vieții mele, la părtașa zilelor bune și rele [pe] care le-am trăit împreună timp de aproape 30 de ani. Cel mai mare noroc al vieții mele a fost atunci când am cunoscut pe frumoasa mea Susie, venită de departe, departe de tot, din America. Eu, un mic neînsemnat s'locotenent, nici n-am cutezat să mă gândesc la căsătorie! Am iubit-o de când am văzut-o în casa prietenului meu Baron Bornemisza la Viena. Am fost norocos să plece frumoasa americană, ea a respins pe toți – titluri, averi, situațiuni sociale – pentru a se mărita cu un tânăr aproape necunoscut. Susie a fost ingerul păzitor al vieții mele, al carierei mele. A luat cu mine toate gradele de la s'loc. la General. Supărări și bucurii le-am împărțit împreună, mulțumind bunului Dumnezeu pentru tot ce a vrut să ne hărăzească. Am credea că cu dispariția iubitei mele Susie a dispărut și norocul meu. Am pierdut acea

grădină veselă, ființa delicată, fermecătoare, care mi-a făcut un rai dumnezeiesc pe pământ; am rămas singur, părăsit. Cât oi trăi voi păstra o sfântă amintire mult iubitei mele Susie.

10 decembrie. Am fost câteva zile la București să plâng la mormântul iubitei mele Susie. Mi-a fost cu neputință să stau în casa noastră. Fiecare pas care-l fac în odăile noastre îmi reamintește un dulce suvenir. Stau la fratele meu însurat Jean care caută, ajutat de soție, să mă consoleze, cât este cu putință.

15 decembrie. Stau cu condeiul în mână fără a mă decide să scriu – mă înconjoară o indiferență inaplicabilă. Nimic nu mă interesează, nici războiul mondial, nici evenimentele care îmbulzesc lumea! Nimic! Îmi vād de serviciul meu și caut a mă înșela cu cititul! Sunt bucuros că mă aflu aici la Constanța, izolat, departe de zgomotul capitalei, singur cu durerea mea.

24 decembrie. De 30 de ani este prima dată când sunt singur în ajunul Crăciunului! Stau în fața lămpii singur, singurel, cu iubitul meu câine Chocolat, un dar de la Regina Elisabeta! Nu mă duc de Sărbători la București.

ANUL 1915

4 ianuarie. Nu doresc nici inamicului meu celui mai mare un început de an mai trist decât acela [pe] care l-am avut eu. Nu mă duc la București – de frică – mă întristează tot ce vād, amintindu-mi pe iubita Susie, care prinsese dragoste de Țara Românească! Un moment am vrut să închei jurnalul meu, la care scriu de 38 de ani, dar m-am gândit că nu voi face un sacrilegiu dacă voi continua a scrie ce se mai petrece în jurul meu!

6 ianuarie. Plec mâine în inspecția regimentului de artilerie din Medgidia. Am să vād corpul ofițeresc al acestui regiment nou creat și completat cu ofițeri de rezervă; remonții sunt aduși din regiunea Donului!

10 ianuarie. Take Ionescu și N. Filipescu ajunseseră dușmani de moarte, dar de când este la ordinea zilei „momentul oportun de a intra în acțiune” s-au apropiat puțin amândoi, adică Take de Filipescu. Era o vreme când Take Ionescu era cel mai germanofil om politic din România, relativ mai mult decât Carp, Maiorescu și Sturdza pentru că la acești trei bărbați a contribuit mult educația de bază și cultura germană care s-a infiltrat timp de 30 de ani în existența lor, pe când Take cu studii făcute la Paris a devenit germanofil prin convingere! Un cap ca al lui Take Ionescu, o inteligență scilicet ca a lui nu se influențează cu una cu două. Astăzi Take Ionescu este francofil, pentru că așa vede interesul României și pentru că este convins că victoria finală va fi a Antantei.

14 ianuarie. M-am întâlnit cu colonelul Rudeanu⁹ care vine din Germania unde a mai primit arme și munițiuni. Acum va pleca în Franța pentru a studia situația și posibilitățile de a ne aproviziona cu arme și munițiuni. Rudeanu este un ofițer f[oarte] capabil. Sistemul nostru este practic..... dar?

16 ianuarie. Un comerț fără rușine se face cu conștiințele unor gazetari lipsiți de mijloace. Cunosc un tânăr de bună familie care scrie azi într-un ziar articole favorabile politicii austro-ungare. Când l-am întrebat de ce se pretează la un asemenea comerț, știind pozitiv că nu împărtășește în realitate acele sentimente, mi-a spus: „Acum mi se plătește bine să scriu ce nu simt și mâine mi se va plăti și mai bine să nu scriu. Ce vrei să fac? Dacă nu am cu ce trăi?”

17 ianuarie. Enver-Pașa¹⁰ a fost numit generalissim al armatei turce. Enver- Pașa a făcut studiile în Germania.

Susie (Smaranda), soția generalului Socec

Atașat militar la ambasada din Berlin și s-a întors la Constantinopol ca Maior. Frumos bărbat, a luat în căsătorie a fiică a sultanului Abdul Hamid¹¹, deși el este de origine foarte comună.

18 ianuarie. Se semnalează în Transilvania trupe germane.

20 ianuarie. S-au început mișcări de trupe spre frontiera austro-ungară. Acele trupe iau denumirea de trupe de acoperire.

21 ianuarie. Armata rusă a început să piardă din putere în ofensivă, se predau germanilor cu miile. Pe de altă parte, am aflat că ministrul plenipotențiar Poklevsky a avut o audiență la Regele Ferdinand, înmânându-i o scrisoare din partea Țarului în care i se cere cu insistență concursul

armatei române!!! În schimb aflu că la Berlin s-a spus lui Beldiman¹²: „Dacă nu faceți nimic pentru noi, nu vom face nici noi ceva pentru voi”. S-au mai dat ministrului Beldiman asigurări că Germania va putea exercita asupra Austriei presiuni diplomatice în favoarea Transilvaniei (!?)

26 ianuarie. Imediat ce dispare zăpada vom începe cu lucrări de fortificare și cu săpare de tranșee. Am primit ordine confidențiale.

1 februarie. Chestiunea ofițerilor de rezervă preocupă mult Marele Stat Major. Nu înțeleg pentru ce se ține generalul Christescu¹³ de guvern în „observație”. Eu îl cred cel mai capabil ofițer de stat major din armată. Fiu de țăran, simplu în obiceiuri, sobru, foarte cult și serios, imposibil de a comite o greșală față de datoria de soldat. Păcat că-l țin în umbră!

12 februarie. Generalul Pau este primit cu mare entuziasm¹⁴. I se fac mari onoruri! Am văzut la Jockey [Club] pe v. dem Bussche foarte plouat de primirea entuziastă care s-a făcut g-lului Pau nu numai de oameni politici, ci și de populația Capitalei.

13 februarie. Am asistat la recepția lui Pau la Take Ionescu. N-a fost nimeni de la Club.

15 februarie. Sunt multe puncte importante atât în administrație, cât și în Comanda mea strict confidențiale de care nu pot menționa nimic, așa că cu data de azi încetez a mai face în jurnalul meu adnotări cu caracter politic sau militar.

ANUL 1916

Când a convocat Regele Carol întâiul Consiliu de Coroană a fost o singură voce care s-a declarat pentru intrarea imediată în război alături de Puterile Centrale, era vocea bătrânului P.P. Carp. Opus opiniei carpiste s-a hotărât chiar în contra sentimentului Regelui Carol și Principelui Ferdinand „neutralitatea leală și definitivă”. Nu cred că era un singur om care să creadă în neutralitatea nici „leală” și nici „definitivă”. Aud mereu d’atunci că există două curente – unul „cel puternic” pentru Antanta și cel de-al 2-lea curent al mai slab pentru Austro-Germani.

Eu cred că mai există încă două curente, unul cinstit, dar fricos, care dorește să vadă cum evoluează războiul ca să profite de unde s-ar putea profita „pentru țară” și alt curent al șarlatanilor, care n-au alt ideal decât acela de a trage cât mai mare folos personal din încurcătura în care ne aflăm. Cu multă și adâncă părere de rău sunt fixat asupra acestor șarlatani, cea mai murdară speță de gheșeftari, de pseudo-patrioți, care au început să mișune la noi ca furnicile într-un furnicar.

La începutul războiului, 1914, era opinia publică nefixată – dorința unora se confrunta cu realitatea, speranțele reale, cinstite, patriotice nu se bazau decât pe imaginațiuni și pe zvonuri nesigure! Am cunoscut buni patrioți cu inima și sentimentul patriotic real, cinstiți, care-mi spuneau aproape descurajați: „Ei bine, chiar dacă învingem cu Rușii, iar o să ne tragă pe sfoară! Basarabia

nu o s-o ne-o dea. Bucovina o s-o ia ei și cine știe dacă ne vor da ceva din Transilvania, căci Banatul îl cer Sârbii". „Dimpotrivă, dacă Rușii sunt învinși, căpătăm cu siguranță Basarabia și o parte a Dobrogei, chiar dacă rămânem neutri".

Aceste speranțe de calcul au făcut loc unui calcul greșit căci nici „Antanta", nici „Centralii" nu vor ține seama de doleanțele noastre dacă stăm neutri, mulțumiți de a vinde scump grâul nostru. Iar acest argument a căzut față de instinctul maselor, care erau, în primul rând, scârbite de sila de a merge alături de Unguri sau de a lăsa Ardealul sub jugul maghiar.

Nu există un al doilea popor din lume care s-ar găsi în dilemă mai nenorocită ca noi. Era o monstruozitate să lași frații tăi, cum s-ar zice, „la cheremul sorții". Unde privim la nord, apus sau la răsărit și la sud se văd Români subjugăți și se aud vocile lor suferinde! Eu unul nu văd altă soluțiune decât aceea de a merge alături de Antantă care pe zi ce trece se va întări prin noi alianțe, iar Puterile Centrale slăbesc din cauza impotenței austro-ungare. Germania, cumplit de bine organizată, cu o armată model, nu va putea rezista singură imensului puhoi mondial care se va revărsa cu timpul asupra ei. Eu urmăresc cu cea mai pedantă atențiune dările de seamă antantiste și germane. Văd perfect ce este real și ce este fictiv, însă din deducțiunile mele pozitive constat o mare scădere a puterii combative germane. Germania are două sarcini suplimentare: a supraveghea Austro-Ungaria și a încadra cu elemente de conducere armata turco-bulgară; și a doua imensă sarcină de a procura poporului german hrana necesară. Or, aceste două sarcini întrec puterile Germaniei și consecința inevitabilă va fi „prăbușirea".

Mărturisesc azi că m-am înșelat într-o apreciere: credeam că Germanii, eminemamente oameni practici, vor cere pacea convenabilă, imediat după primele pierderi: m-am înșelat! Încăpățânarea Marelui Stat Major German a învins spiritul practic al poporului. Wilhelm II¹⁵ n-are o diplomatie abilă.

18 februarie. A murit Regina Elisabeta. Cum arăt în paginile trecute s-a înrăutățit situația Rușilor, mai cu seamă că frontul franco-german intrase într-o perioadă de stagnațiune. Înfrângerea Rușilor la lacurile mazuriene, unde s-a relevat g-lul von Hindenburg¹⁶, a fost o lovitură așa de puternică încât s-a resimțit pe toate fronturile și a produs Italiei neutre atâta presiune, încât a silit-o să declare și ea, în mai 1915, război Austriei. Rămâne azi numai armata noastră în observație cu trupe de acoperământ.

Aceeași presiune, ca asupra Italiei, se accentuează și la noi, cu deosebire, după ce învinge pe frontul de Est, Mackensen¹⁷ spărgând și frontul rus la Gorlice și Dunaiaț. Tratatările noastre cu Rușii stagnează. Rusia nu vrea să ne cedeze Bucovina, se fac rezerve în Banat. Din toate telegramele și rapoartele văd că acțiunea Antantei se găsește foarte compromisă atât pe frontul rus, cât și pe cel francez și italian. Austria, care avusese de secole monopolul

de a fi învinsă, a reușit de a învinge pe Italieni. Momentul intrării noastre se apropie. Când, nu știu.

20 mai. Sunt mutat la Comandantul al 3-lea teritorial cu reședința la Ploiești. Ministerul de Război m-a numit în funcția de Inspector general peste toate depozitele de alimente din țară.

23 mai. Plec cu șeful de stat major, lt. col. Panaitescu, să cunosc noul meu comandament care fusese comandat de g-lul Dragalina, mutat la Divizia 19, la T. Severin. Nicu Filipescu s-a întors din Rusia; l-am văzut la Jockey Club, unde mi-a povestit unele, dar nu l-am văzut foarte încântat! Grigore Cantacuzino s-a purtat ca un mișel. Rapace ca toți băieții Nababului, a vândut ziarul său „Minerva" nemților pentru 3,1/2 milioane lei. Ce oameni murdari! Se comentează mult incidentul Filipescu-v. dem Bussche. Ca de obicei, venea v.v Bussche la clubul nostru. Acesta salutând un grup în care se afla Nicu Filipescu primește riposta de la Nicu: „*Je ne vous tend pas la main, mais je vous donne mon pied dans le derrière si vous voulez*"¹⁸! N-au ieșit pe teren. Guvernul german n-a permis lui v.v Bussche să se bată în duel.

1 iunie. Rușii au intrat pe teritoriu român în cotul făcut de Prut!¹⁹ O fi intențiune sau întâmplare?

8 iunie. Aflându-mă la București, la curse, m-a luat Regele la o parte și m-a întrebat cum stăm cu ofițerii cei mici de rezervă proveniți din foști institutori? I-am răspuns că „cantitativ" avem destui, dar „calitativ" suntem departe de a fi reușit! Din punct de vedere moral avem chiar o revelațiune [foarte] tristă. Foarte mulți învățători, aproape toți, sunt însurați, mulți au și copii, însă în noua lor situațiune de ofițeri nu mai sunt mulțumiți cu nevestele lor, de obicei femei foarte simple, fără creștere, fără educație, din stratul de jos al societății. Atunci, cei mai de treabă cer divorțul, dar mulți își iau concubine mai rafinate și luxoase, lăsând femeile legitime în mizerie și părăsire. Mi-a făcut Regele și alte întrebări relativ la purtarea combativă a trupelor. „Până acum am avut ocazia să cunosc 15 regimente de infanterie, i-am spus, instrucția lasă mult de dorit, disciplina de luptă nu există, mare bază nu se poate pune pe aceste trupe, mai cu seamă ca trupe de linia întâi." Regele mi-a răspuns dând din cap: „Da, știu, ai dreptate, dar mai avem timp să ne ocupăm serios de ei; mie îmi lipsește alt element, îmi lipsesc subofițerii, care constituie cea mai puternică parte combativă a armatei germane".

20 iunie. Am văzut cu lt. col. Panaitescu toate regimentele (8) ale Comandamentului. Absolut același mare rău. În loc de instrucție și tir s-au făcut ateliere de confecțiune. La regimentul meu de la Urziceni (C. 5 terit.) s-a petrecut un adevărat comerț de materiale între șeful regimentului și câțiva subalterni. Rezultat: lt. col. Lupescu, comandantul regimentului, s-a împușcat, când am venit la inspecție. Ajutorul, maior Bottea, a depus 80 000 lei, un căpitan a fost reformat și trei subofițeri au fost judecați și condamnați pentru furt! La acest nou Comandament am dat în judecată pentru fals în acte un căpitan și un locotenent și am suspendat trei subofițeri.

24 iunie. Numit de Minister în funcția de Inspector al depozitelor, am refuzat la Brăila 4 vagoane de fasole albă, din care ½ era stricată. La Galați, 2 vagoane cu pachete de 10 kg ceai, care în realitate era lemn vopsit amestecat cu ceai. La București 18.000 de conserve stricate. La Ploești, 6000 cutii de lapte condensat, cu totul deteriorat. La Craiova – 14 tone de făină. Nefiind bun pentru această funcțiune, am fost înlocuit, dându-mi-se o altă împuternicire/.../ Mă abțin de a comenta aceste numiri în funcție.

1 iulie. M-a chemat g-lul Zottu la Marele Stat Major pentru a-mi da niște ordine confidențiale. Acest om îmi face cea mai deplorabilă impresiune. Când eram cu dânsul în Consiliul de administrație al Casei de Economii și Ajutor îmi făcusem deja o foarte rea idee de el, dar acum simt un dezgust vorbind de acest arivist fără pic de demnitate. L-am cunoscut sclavul banului, dar acum îl văd și în lumina unui tip lipsit de cel mai elementar bun simț.

5 iulie. Am convingerea că s-a făcut o mare greșală de a trimite trupele, zise de acoperire, spre frontieră, în tranșee. Văd că nu m-am înșelat. Când comandam Corpul 5 teritorial am inspectat trupele spre frontiera bulgară din Dobrogea ale regimentelor 63 și 74. Toată îmbrăcămintea era ruptă și într-o stare de murdărie imprescriptibilă, rufăria asemenea, iar oamenii plini de insecte. În tranșee erau mii de șoareci și șobolani, lopețile Lineman, târnăcoapele, gamelele, cazanele, gălețile de pânză și corturile individuale erau bune de a fi reformate. Oamenii mulți bolnavi. Eh, bine, aceeași stare de lucruri am găsit-o și la trupele de acoperământ din C. 3 terit. Ce va fi dacă intrăm în acțiune în această stare de mizerie?

8 iulie. O pleiadă de oameni energici și mari patrioți întrețin spiritul războinic al poporului. În fruntea lor este Nicolae Filipescu, apoi Take Ionescu, dr. Thoma Ionescu²⁰, Delavrancea²¹ și alții; acești oameni sunt curați la suflet, n-au în vedere decât binele patriei. Este nevoie de asemenea elemente. Un război se face și cu entuziasm, care constituie un element prețios.

9 iulie. Au înnebunit domnii de la Minister. Am primit un ordin stupid. Să dăm pe serii concedii oamenilor acasă pe 15 zile. După ce n-avem destui oameni cu instrucția completă să mai trimitem soldații în concedii. Câți se vor înapoia oare la timp?

12 iulie. S-a deslănțuit în presă o campanie în contra generalului Iliescu²². Acest ofițer general este unul dintre cei mai inteligenți ostași din armată. Se bucură de încrederea deplină a primului ministru, Ionel Brătianu, nu abuzează de această încredere, dar face greșeli mari din cauza așa-zisilor „amici” care încurajează pe „Mișu”. Lingușitorii, mai mult „sclavii” lui „Mișu” îi fac, i-au făcut și vor face cel mai mare rău generalului Iliescu pentru că are prea mare încredere în ei. Are un sfătuitor periculos în persoana generalului Georgescu; un altul este „mațe pestrițe” Andrei Popovici și ca acești doi are un întreg batalion de lingușitori care-l înconjoară și-l compromit.

15 iulie. Chemat la București urgent.

18 iulie. Am fost 16 generali „consultați” asupra instrucțiunii trupelor și materialului comandamentelor noastre. Dacă se mai numește așa o întrunire „consultație”. Generalul Zottu a luat cuvântul și ne-a spus nouă ce avem. Gl Dragalina a ripostat cel dintâi, care s-a plâns că n-are destui cai de tracțiune pentru coloanele de muniții. Cu o voce serioasă i-a răspuns generalul Georgescu: „Vei primi din Rusia!”

Când am zis eu că n-am destule mitraliere la regimentul de infanterie, mi-a răspuns tot el: „Dle general, vei primi de la Ruși!”

După două ore de discuțiuni inutile am plecat cum am venit, undeva cu speranța „că se va completa în curând” totul.

25 iulie. Se vorbește de ultimatum-ul [pe] care l-ar fi făcut Rușii României. N-am mijloace de a controla acest svon, deoarece minciunile curg ca apa din Dunăre. La clubul nostru (Jockey) unde de obicei domnea „buna cuviință” se aud ieșiri brutale între membrii clubului; fiecare se pretinde informat din cea mai bună sursă. Fiecare știe ce-a spus Regele Ferdinand, țarul²³ sau regele Eduard²⁴. Eu mă mir cum pot oameni serioși să debiteze atâtea copilării! Ministrul Blondel²⁵, ministrul Franței și ministrul Poklevsky, ministrul Rusiei, deși reprezentanții aceluiasi curent nu se înțeleg deloc, fiecare se crede mai dibaci. În realitate, însă, amândoi sunt diplomați de mână a 3-a. Blondel, un vizitiu, lipsit cu desăvârșire de ființa frumosului, este de o prostie fenomenală, iar Poklevsky, un renegat polonez, ar putea ocupa cu demnitate postul unui prim-crupier la Monte Carlo.

30 iulie. Am primit azi diferitele hipoteze!

1 august. Nimic nou! Suntem în așteptarea evenimentelor.

3 august. Nemții ne bombardează cu tot soiul de broșuri din care vor să scoată dovezi de superioritate. Verdunul se ține bine cu toate atacurile sângeroase ale Germanilor²⁶.

6 august. Zic și eu astăzi: Din sursă bună și sigură (?) află că Rusia ne-a făcut propuneri pozitive. Rusia s-ar obliga de a începe o nouă puternică ofensivă asupra frontului austriac pentru a înlesni mobilizarea și concentrarea armatei noastre, pentru a permite armatei noastre să inunde Transilvania, fără a abandona Bulgarilor Dobrogea. Rușii se obligă de a opune Bulgarilor o armată de 150-200.000 de oameni (?). Nu știu ce o fi adevărat.

8 august. În București au fost mai multe întruniri publice: s-au ținut cuvântări entuziaste. Când m-am întors seara din Ploești am văzut o mulțime de patrulare pe Calea Victoriei.

9 august. La Capșa există un al doilea Mare Stat Major. Am auzit o fanfaronadă admirabilă a farsorului care este generalul belicos Georgescu! „D-nilor, vă garantez că Bulgarii nu vor lupta în contra Rușilor. Să-mi dea mie la Corpul meu (al 5-lea) un singur batalion de Ruși și toată armata bulgară din Cadrilater va trece la mine”. Nu am văzut un farsor mai mare! Generalul Culcer un ofițer f[or]te capabil, actualmente pus în retragere pentru limită de vârstă, i-a răspuns: „Bine, generale. Dacă ne vin Rușii cu zeci

de mii în ajutor în Dobrogea și Bulgarii nu vor lupta contra Rușilor, de ce mai avem nevoie de D-ta?" N-a mai răspuns nimic deșteptul strateg de cafea. Generalul Culcerva fi chemat la un mare comandament – probabil va comanda o armată.

14 august. Seara, București. Plec chiar acum la Ploești. Am aflat că s-a hotărât în Consiliu de Coroană intrarea în război.

15 august, Ploești, ora 10 a.m. Azi la ora 2 a.m. am sosit din București, am sculat pe lt. col Panaitescu, comunicându-i

declarația de război hotărâtă de Consiliu de Coroană, ținut ieri, duminică, la Sinaia²⁷. La 4 dimineața primesc ordinul telegrafic nr. 37. Lucrăm la redactarea ordinelor necesare. Nu cunosc încă toate detaliile asupra momentelor petrecute în Consiliu de Coroană.

16 august, ora 2 p. m. Lt. col Caracaș trece din ordinul meu Carpații la Bratocea.

[Arhivele Naționale, fond Alexandru Socec, vol 10, f.1410- 1452] ■

NOTE

1. Dimitrie A. Sturdza (1833-1914), remarcabilă personalitate a vieții politice și științifice românești din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. A fost unul dintre fondatorii Partidului Național-Liberal, pe care l-a condus, în calitate de președinte, în perioada 1892-1909. Deputat, senator și titular a numeroase portofolii în diferite echipe guvernamentale. Prim-ministru în patru rânduri (1895-1896; 1897-1899; 1901- 1904; 1907-1909). Membru al Academiei Române din 1871 și secretar general al acesteia o lungă perioadă (1884-1914).

2. Războiul dintre Prusia, aliată cu Austria și Danemarca a avut loc în 1864. A marcat primul pas spre unificarea Germaniei. Regele Carol a participat voluntar în armata prusiană.

3. Nimic fără Dumnezeu!

4. Numele colocvial al Swabiei (Suabia, Svedia) provincie în sud-vestul Germaniei, fief al familiei Hohenzollern.

5. Gheorghe (Griuguță) Cantacuzino (1872-1930), fiu al lui Gheorghe Grigore Cantacuzino. A fost căsătorit cu Alexandrina Cantacuzino (1876-1944), militantă feministă, una dintre fondatoarele Societății Naționale Ortodoxe a Femeilor Române.

6. Gheorghe Grigore Cantacuzino (1833-1913), supranumit Nababul, datorită imensei sale averi. Lider al Partidului Conservator. A fost ministru în mai multe guverne conservatoare, primar al Bucureștilor (1869-1870) și în două rânduri prim-ministru (1899-1900; 1904-1907).

7. „Minerva”. Publicație care a apărut zilnic între 13 decembrie 1908-19 octombrie 1916. A editat suplimentul Minerva literară ilustrată și almanahul Hai să rădem.

8. Ioan Slavici (1848-1925). Unul dintre marii scriitori români. A practicat și ziaristica. Membru corespondent al Academiei Române (1882). După război, ca urmare a colaborării cu inamicul, a fost judecat și închis o perioadă.

9. Vasile Rudeanu (1871-1965), general de artilerie. A condus Direcția armamentelor din Ministerul de Război și a efectuat, în anii 1914-1916, mai multe misiuni în străinătate (Germania, Austria, Franța, Italia, Marea Britanie) pentru achiziționarea de armament, muniție și tehnică de luptă. După intrarea în război, a fost reprezentant al Înalțului Comandament Român pe lângă marile cartiere generale franceze și britanice.

10. Enver Pașa (1881-1922), ofițer otoman și unul din liderii revoluției „Junilor turci”. A fost principalul lider militar al Imperiului Otoman în timpul războaielor balcanice și al Primului Război Mondial. A militat pentru o alianță cu Germania. A fost ministru de război o lungă perioadă, fiind demis de sultan la începutul lunii octombrie 1918. În condițiile destrămării Imperiului Otoman, a fost un adept al panturcismului, murind la asediul cetății Buhara, în luptele cu trupele bolșevice.

11. Abdul Hamid al II-lea (1842-1918). Sultan al Imperiului otoman (1876-1909)

12. Alexandru Beldiman (1855-1924), diplomat, ministrul României la Berlin timp de două decenii (18 ianuarie 1896-15 august 1916). Anterior, a fost ministru la Belgrad (iulie-octombrie 1888). A fost un adept convins al intrării în război alături de Puterile Centrale și un critic acerb al politicii duse de Ion I.C. Brătianu.

13. Constantin Christescu (1866-1923). General de corp de armată. A absolvit ca șef de promoție Școala fiilor de militari din Craiova (1886) și Școala de ofițeri din București (1885-1887). A urmat apoi studiile în Franța, la Școala Politehnică din Paris (1888-1890), Școala de Aplicație de Artilerie și Geniu de la Fontainebleau (1890-1892), Școala de Război din Paris (1892-1894). A exercitat importante funcții în armată: subșef al Marelui Stat-Major (1912-1913; 1914-1916); șef de stat-major al Armatei 2, 3 și, Grupului de armate de sud” (15 august-noiembrie 1916); comandant al Armatei 4 (noiembrie-decembrie 1916); subșef al Marelui Cartier General (decembrie 1916-iunie 1917); șef al Marelui Stat Major (2 decembrie 1913-1 aprilie 1914; 1 aprilie-28 octombrie 1918 și 1 aprilie 1920-9 mai 1923, dată la care a decedat)

14. Paul-Marie Cesar Gerald Pau (1848-1932). Ofițer francez care a luat parte la războiul franco-prusian (1870-1871), unde și-a pierdut o mână. În 1903 a fost avansat general, iar în 1911 trecut în rezervă. La izbucnirea războiului a fost rechemat în cadrele active, dându-i-se comanda armatei din Alsacia. După primele săptămâni de război, fără a avea succese deosebite, nu a mai primit comanda unor mari unități. În ianuarie 1916 a fost trimis în Rusia ca reprezentant francez pe lângă Stavka. Anterior prezenței sale în România, a vizitat Serbia și Bulgaria.

15. Wilhelm al II-lea (1859-1942), împărat al Germaniei (1888-1918)

16. Paul von Hindenburg (1847-1934) feldmareșal german, învingătorul armatei ruse care invadaseră Prusia Orientală în august 1914; de la 28 august 1916 șef al Marelui Stat Major al armatelor germane.

17. August von Mackensen (1849-1945), unul dintre cei mai renumiți generali germani din Primul Război Mondial. La începutul războiului a comandat Corpul 17 armată pe frontul de est, apoi Armata a 9-a, iar în 1915, Armata a 11-a. A fost autorul spargerii frontului la Gorlice-Tarnow (mai 1915) și al scoaterii Serbiei din război (octombrie-decembrie 1915). Ca urmare a acestor fapte de arme, a fost cunoscut drept „spărgătorul de fronturi”. În toamna anului 1916 a condus operațiile împotriva României la sud de Dunăre. Apoi a traversat fluviul la Zimnicea, ocupând Bucureștiul (6 decembrie 1916). A rămas, până în noiembrie 1918, guvernator militar al teritoriului ocupat de Puterile Centrale (Muntenia, Oltenia și Dobrogea).

18. „Nu vă întind mâna, dar vă pot da piciorul meu în fund, dacă doriți”.

19. Este vorba de incidentul de la Mamornița (24-30 mai 1916). Trupele ruse în ofensivă au intrat, fără acceptul autorităților române, în satul Mamornița din ținutul Herței. În cele din urmă s-au retras, Bucureștii solicitând imperios acest lucru.

20. Thoma Ionescu (1860-1926). Fratele lui Take Ionescu.. Chirurg și anatomist, profesor universitar, membru de onoare al Academiei Române, rector al Universității din București. A fost un înfocat adept al intrării rapide a României în război alături de Antantă.

21. Barbu Ștefănescu-Delavrancea (1858-1918), avocat, scriitor și om politic. În prima parte a vieții a făcut parte din Partidul Național Liberal, apoi a intrat la conservatori. A fost primar al Bucureștiului (1899-1901), ministru al Lucrărilor Publice (1910-1912) și al Industriei și Comerțului (1917-1918) La 19 mai 1912 a fost primit în Academia Română. În perioada neutralității s-a manifestat hotărât în favoarea intrării României în război de partea Antantei.

22. Dumitru Iliescu (1865- 1940), ofițer de artilerie cu studii în România (1884-1886, șef de promoție) și în Franța [Școala politehnică din Paris și Școala de aplicație de artilerie și geniu de la Fontainebleau (1886-1891). În ianuarie 1914 a fost numit secretar general al Ministerului de Război, portofoliul fiind deținut de prim-ministrul Ion I. C. Brătianu. În această calitate a condus pregătirea armatei în timpul neutralității. La începutul ostilităților a fost numit subșef al Marelui Cartier General, apoi șef al acestui organism. La începutul lunii decembrie 1916 a fost înlocuit, fiind trimis în Franța ca reprezentant al Marelui Cartier General Român.

23. Nicolae al II-lea (1868-1918), țar al Rusiei (1894-1917). A fost înlăturat de pe tron la 15 martie 1917. La 17 iulie 1918 a fost ucis împreună cu familia.

24. Probabil o confuzie a autorului. În acel moment regele Regatului Unit era George al V-lea (6 mai 1910-20 ianuarie 1936). Predecesorul a fost Regele Eduard al VII-lea (1901-1910)

25. Jean -Camille Blondel (1854-1935). Diplomat francez, ministru al Franței în România (1907-1916). A rămas în România și după înlocuirea sa cu Saint Aulaire.

26. Bătălia de la Verdun, una dintre cele mai mari confruntări ale Primului Război Mondial, a început la 21 februarie 1916 și s-a încheiat la 18 decembrie același an. Germanii nu au reușit să învingă armata franceză. Ea a reprezentat un factor important care a determinat intrarea României în acțiune.

27. Al doilea Consiliu de Coroană s-a desfășurat în ziua de 14/27 august 1916 la Cotroceni. ■

În familia istoricului și genealogistului Radu Greceanu, din București, am auzit de multe ori numele Ileana Cerchez, despre care se vorbea cu un respect statornic. Arhitecta Eugenia Greceanu spunea despre această doamnă, descendentă a unei vechi familii de boieri moldoveni, că era „o admirabilă povestitoare... avea umor, nu făcea o dramă din viață, povestea simplu prin ce a trecut în vara lui 1949, la naționalizare, când a fost scoasă din casa de la Slobozia (Argeș) în toiul nopții, cu doi copii nou-născuți, gemeni, și Costache, mic de tot, și au fost duși la Pitești...”. În Domiciliu Obligatoriu.

Ileana Cerchez nu a apucat să-și scrie memoriile, unde fără îndoială ar fi avut multe de povestit. A lăsat câteva pagini, pe care le publicăm în cele ce urmează.

Septembrie 1942. Pentru prima oară în viața mea am văzut-o pe mama¹ plângând. Mama! Omul cu cea mai mare stăpânire de sine, mama, plângea!

Ea înființase Școala de surori voluntare a Crucii Roșii, ea întocmise regulamentul prin care orice soră care absolvise școala trebuia, timp de cinci ani, să răspundă la orice apel al Crucii Roșii.

Și acum eu, fata ei, plecam în zona de operații, ca soră de Crucea Roșie și mama plângea, spre deosebire de noi, tinere, vesele, entuziaste și inconștiente, care plecam în necunoscut pline de veselie și voie bună.

Spitalul 2 Campanie de Crucea Roșie. Tren lung cu vagoane clasă și vagoane de marfă, cu trupă, medici ofițeri, surori, ofițeri de administrație și mult, foarte mult material spitalicesc bine chibzuit pentru înzestrarea completă a spitalului.

În vagoanele clasă s-au instalat cei mai mulți. Noi, trei prietene, Dina², sora șefă, Roxana³, conducătoarea (șoferița) ambulanței, și eu, simplă soră de spital, ne-am instalat împărțite într-un bou-vagon. Am adus trei paturi din zestrea spitalului, o masă, taburete, un felinar, lighean, cană, farfurii, pahare. Singurele care am stat comod timp de 15 zile cât

Amintirile mele din război

a durat drumul. Roxana avea un radio cu baterie; în perete, o hartă pe care în urma comunicatelor de la radio mutam stegulețe pe urmele frontului. Primeam mereu vizita celor din vagoanele clasă, care ne invidiau pentru „confortul” nostru.

Staționam ore și uneori zile prin gări, după cum cereau prioritățile frontului să se dea drumul la trenuri. Ne spălăm cu apă caldă de la locomotivă. Singurul neajuns era problema toaletei, rezolvată, pe jumătate, cu o cutie goală de conserve.

Dar cum totul se sfârșește, am ajuns după două săptămâni la Kamensk, pe Doneț (regiune carboniferă). Instalarea într-o școală părăsită, fără geamuri; cuie, lemne, carbuni, curățenie.

Cald. Baie în Doneț. Pod bombardat, satul pustiu, doar bătrâni. Populația este la război. Dormim la locuitori, păziți de câte un soldat înarmat din trupa spitalului. Noi îl avem pe Vasile, ardelean din județul Turda, liniștit, tăcut, tare cumsecade. Îl considerăm fecior de casă mare și devine astfel „Basil”, pronunțat de el „Bezi”. Prieten credincios și la bine și la rău, „Bezi”, zis Vasile, ne-a mai scris mult timp și ne-a și vizitat după întoarcerea acasă.

La spital, viață cu momente de

activitate intensă - zile de muncă de 36 de ore, urmate de acalmii, după cum trenurile sanitare ne aduceau un lot de răniți sau ne luau răniții pentru a-i duce în țară și ne goleau spitalul. Lozinca noastră: „Gluma-i glumă, treaba-i treabă!”.

O solidaritate extraordinară ne unea pe toți, de la colonel la soldat. Nu au existat intrigi, nu certuri, nu bârfe. Se muncea pe brânci cu veselie și colegialitate. Nimeni nu pleca la masă dacă nu termina toată lumea treaba. Ba cei care terminaseră își sufleau mâncările și intrau să ajute pe ceilalți.

Figura care ne-a rămas și se impune mereu în minte când vorbim de Spitalul nr. 2 este „Oncle Didi” - dr. Muntean. Foarte bătrân pentru noi, avea 44 de ani! Pediatru de meserie, aici pe post de radiolog.

Ce nu găseai la „Oncle Didi”? De la o vorbă bună, un sfat, o glumă, până la fermecata ladă de campanie din care scotea ce gândești și ce nu gândești. Pervitin, cărți, băutură, ață de cusut, câte și mai câte.

În noiembrie 1942, încercuirea de la Cotul Donului. Trupe în derută, în retragere trec pe la noi. Întrebă fiecare dacă știm ceva de vreun regiment în care are un prieten, un frate, o rudă.

Ileana Cerchez lângă doi militari răniți

Kamensk, 5 octombrie 1942. Colonel Manu, Tania Doroșenko, dr. Muntean, Pussi Kalimaki, Ileana Sturdza, Dina Balș, Nicolae Iutchin, dr. Marin, Doamna Bârsan, Nadia Garmatiuc, Viorica Oberthofer, dr. Gabriel Russu, dr. Țuraj

Aflăm de Andronic Cantacuzino⁴ că, rănit și cu picioarele în gips, a fost abandonat în spitalul care s-a retras și a ajuns acum la noi, iar el a rămas în mâna rușilor. Nu s-a mai știut niciodată nimic despre el. Trece pe la noi și Ștefan Balș⁵, scăpat din încercuire, fără nimic din bagaj (nu raniță, nu pătură, nimic). Îl înzestrăm noi cu ce putem, o pastă de dinți, un săpun, ceva de mâncare.

Pe noi ne îmbarcă în camioane și ne mută la Moruzovskaia. În prima noapte ne bombardează spitalul și după câteva zile ne întoarcem la Kamensk.

Rușii înaintează, frontul se rupe, vine încercuirea de la Stalingrad, în decembrie. Evacuăm răniții și pe noi ne îmbarcă într-o caravană de camioane cu tot materialul și ne retragem mai spre interior. Ajungem la Dniepropetrovsk în ajun de Crăciun. Acolo o găsim pe mama, venită într-o inspecție, ajutor, protecție, cum vrei să-i spui.

Crăciun fără sărbătoare. Colinde pentru sufletul nostru. Atâta doar, șampania franceză (captură a nemților din Franța ocupată). Bucurie mare să vedem că amândouă, mama și cu mine, suntem nevătămate și că temerile ei au fost neîntemeiate. Mama s-a temut că am rămas în încercuire. Funcționăm aici trei luni. Frontul se rupe iar, rușii înaintează spre vest. În martie 1943 ne întoarcem acasă, destul de în grabă și foarte triști.

Acasă, tata singur. Mă întreabă de unde vin!!! Era poftit seara la masă la Mișucă Jora⁶. Mă ia și pe mine. Extraordinar! Față de masă de damasc scrobă, pahare de cristal, porțelan fin, argintărie. Lucruri ciudate după ce ai mâncat pe linia ferată, între șine, din

gamelă, cu trupa. Mi-a plăcut mai mult ipostaza a doua.

De acum lucrez sporadic pe unde apuc. Rușii avansează. Basarabia e din nou în mâinile lor. Încep să sosească refugiații. Post de prim-ajutor pentru ei la Gara de Nord. Vai de ei, săracii! Cuprinși de panică, zile întregi pe drum, au luat ce au putut sau mai degrabă nimic. Plini de păduchi, nemâncați, nedormiți, prigonți a doua oară în patru ani.

Într-o zi, la amiază (4 aprilie 1944), sirena de alarmă. Era tocmai la ora când ne schimbam tura. Predasem serviciul și mă întorceam acasă. Abia ajunsă acasă, sirena. Bombardament american, mai ales asupra Gării de Nord. Am un sentiment de dezertare. Cum a încetat alarma, am pornit la gară, să văd ce s-a întâmplat. Pe drum... grozăvii. Ce n-am văzut în zona de operații, întâlnesc acum. Trupuri fără cap, șine îndoite, tramvaie făcute țandări, orașul pustiu. Gara distrusă, dar victime între colegele mele și refugiații din Basarabia nu sunt.

23 august 1944. M-a prins la Sibiu, la

Oncle Didi (unde am fost pur și simplu în vizită). Mai bine zis, m-a prins în tren spre casă. Ajung exact la timp ca să afl de armistițiu și să aud cuvântarea Regelui la radio.

Dintre condițiile puse de ruși, înrolarea Armatei române alături de ei împotriva nemților - aliații noștri până astăzi seară!

Mi se face părul măciucă. Unii, fericiți că s-a terminat războiul, beau șampanie. Abia mai târziu au înțeles că șampania avea să le stea în gât!

Bineînțeles, nemții, care aveau toate bazele militare aici, încep un bombardament susținut asupra Bucureștiului.

Crucea Roșie organizează iar spitale. Nu mai știu de ce am schimbat atâtea orașe în care am funcționat, dar tot cu Spitalul nr. 2 campanie, cu Jeanne Filipescu ca soră șefă, ne-am mutat peste tot: Sfântu Gheorghe, Sinaia, Curtea de Argeș, Călărași. La Curtea de Argeș, un spital cu 300 de prizonieri nemți. Demoralizați, dezordonați, își fură unul altuia pâinea și ce brumă mai au. Încercăm să fim cât mai omenoase cu ei. Ce s-a întâmplat cu ei mai târziu, nu știu, fiindcă noi am fost mutate la Călărași.

Încep să vină rușii. Prădăciuni, violuri, oameni înjunghiați pe stradă, «dava! ceas»! Probabil că așa s-a petrecut și pe vremea hunilor.

Noi ne întoarcem la treburile noastre. Mă duc cu tata la Slobozia⁷. Aici parcă nu s-a schimbat nimic de sute de ani, dar nu pentru mult timp. Încet-încet, începe dominația comunistă: ți se impune ce să semeni, când să strângi recolta, începe să ți se confişte tot ce

În gara Debalțevo, sept. 1942, gară intermediară. Lt. Ion Vințan, dr. Gabriel Russu, pr. Nicolae Păunescu, cpt. dr. Ion Țuraj, Nadia Garmatiuc, Anica Dinescu, dr. Nicolae Păcescu, Tania Doroscenco, Lepăduș, M. Dimache, Ileana Sturdza, Marg. Bârsan, ec. Croitoru, Viorica Oberthofer.

Spitalul de Campanie "Crucea Roșie" nr. 5, Moruzovskaia. 14 sicrie cu morții din bombardamentul de la 3 octombrie 1942

produsi - se numește «cotă la stat». Un țaran îmi spune că a venit de la treierat cu «o pălărie de grâu».

Martie 1945. Tancurile rusești defilează pe Calea Victoriei. În aceeași zi hotărâsc logodna mea cu Radu⁸. Umblăm de braț pe stradă și urmărim cu groază evenimentele. Pe stradă, înjunghieri, omoruri. Radu mănâncă în fiecare seară la noi, dar îl rog să telefoneze, îndată ce ajunge acasă, că e teafăr.

17 mai 1945. Mă mărit. Nuntă în casă la Lenuș pentru că Radu Korne⁹ este în Domiciliu Obligatoriu, cu pază militară la ușa. Motivul? A luptat contra Uniunii Sovietice, și încă în fruntea ostirii.

După o săptămână de miere în garsoniera lui Paulette și Tintin Sturdza, plecăm la Râșești¹⁰. Rămân însărcinată, febră, boală, anemie. Radu mă expediază val-vârtej la București.

Nasc normal, la Saint Vincent de Paul, pe Niculae, la 6 martie 1946. Plecăm din nou la Râșești. Faimoasa secetă din vara lui 1946. Scot pe Niculae din casă doar seara, când e ceva mai răcoare.

Septembrie 1946. Niculae începe să stea așezat, zâmbește, gângurește. Face o bronhopneumonie (?). Cianoză, convulsii. Îl pierd în brațele lui Tante Alina¹¹, mama lui Radu, în plină convulsie. Atunci nu știam cum se tratează convulsiile, pencilina nu ajunsese în România. Îl așteptam pe Costache¹², eram în luna a treia. Nu cred că era o consolare, nimeni nu poate lua locul altuia. Fiecare își are locul lui bine stabilit în sufletul unei mame. Niculae și-a păstrat până azi locul.

Mă întorc la București. La 15 mai 1947 apare Costache. Mic, naștere ușoară. Mizerie mare. În maternitate nu este apă. Mi-o aduce mama de acasă. Botez simpatic cu lume. Ultima oară mai

apare în lume Radu Korne înainte de arestare, care l-a și ucis.

Plecăm din nou la Râșești. Radu e îngrijorat de problemele comuniste: recolta controlată și luată. Mihai Cerchez, arestat, chipurile, pentru sabotaj agricol. Costică Gane¹³, urmărit, se ascunde la noi. Prieten încântător. Vesel, pescar, vânător, plin de povești. După un timp nu mai rezistă. Vrea să plece acasă. „Costică, stai liniștit aici!” „Nu, mă duc să văd ce-i acasă și mă întorc.” „Costică, n-ai să te mai întorci.” Și așa a fost. Arestat la sosirea acasă, a murit în închisoare.

30 decembrie 1947. Oamenii noștri s-au dus la moară să macine grâu și porumb. N-am să uit niciodată fața lor

NOTE

1. Maria Irina Sturdza (1883-1967), născută Câmpineanu, președinta Crucii Roșii, a organizat și a dispus înzestrarea spitalelor de campanie ale Crucii Roșii, de la mânuși chirurgicale la masă de operații, de la autoclav până la ambulanțe, fapt pentru care a fost felicitată de medicii care au lucrat în aceste spitale, pe front. Căsătorită cu Constantin Sturdza (1882-1952).

2. Dina Balș (1903-1998), fika generalului Grigore Berindei. Este mama academicianului Dan Berindei, din prima căsătorie cu Alexandru, fiul arhitectului Ion D. Berindei, cu care era văr de-al doilea. După ce a divorțat, s-a căsătorit cu inginerul Alexandru Balș. A trecut prin închisorile comuniste în perioada 1948-1950. S-a stins din viață la 25 aprilie 1998.

3. Roxana Calimachi, conducător auto pe ambulanță.

4. Lt. Andronic Cantacuzino, dat dispărut pe frontul de Est.

5. Ștefan Balș (1902-1994), arhitect reprezentant al școlii românești de restaurare, cu o activitate de șase decenii la Direcția Monumentelor Istorice și o contribuție remarcabilă în teoria și practica restaurării monumentelor istorice..

6. Mihai Jora (1891-1971). A făcut studii la Leipzig și Paris; profesor și rector al Academiei Regale de Muzică din București, cu o operă muzicală impresionantă (lieduri, suite simfonice, poeme simfonice, balet, muzică de cameră)

7. Slobozia, localitate în jud. Argeș, unde își avea moșia familia Sturza.

8. Radu Cerchez (1903-1966), avocat, moșier. Nepot de văr de-al doilea cu Radu Greceanu. S-a căsătorit cu Ileana Sturza în 1945. Au avut patru copii: Nicolae (născut și mort în 1946), Costache (n. 1947), Matei (n. 1948), Toader (n. 1948).

9. Generalul Radu Korne (1895-1949), descendent dintr-o veche familie de boieri, a îmbrățișat cariera armelor, luptând în ambele războaie mondiale. Distins, brav, incoruptibil, strălucit general. Căsătorit cu Elena (Lenuș) Cerchez, sora lui Radu Cerchez. Arestat după război, a murit în închisoarea Văcărești. Este înmormântat în cimitirul Eternitatea din Iași, în același cavou cu generalul Mihai Cristodulo-Cerchez, eroul de la Plevna.

10. Râșești, sat în județul Vaslui, în apropiere de Huși, unde se afla moșia familia Cerchez.

11. Alina Cerchez, asistentă medicală...

12. Costache Cerchez (n. 1947), profesor de istorie în București.

13. Constantin Gane, scriitor, jurist, autorul celebrei cărți "Trecute vieți de doamne și domnițe". Arestat în 1948, a murit în închisoarea Aiud. Ultimele sale cuvinte: "Mor nevinovat în această închisoare".

descompusă și îngrijorată la întoarcerea acasă, târziu, pe la 7 seara. „A plecat Regele. Ticăloșii, l-au gonit!” Am rămas înmărmuriți. Dacă până acum mai credeam că ne mai puteam sprijini pe ceva, de-acum totul s-a dus de răpă. Comuniștii, Dej, Groza, mână în mână cu Stalin, ne cotropesc și ne cășăpesc. Sunt din ce în ce mai multe arestări. Oamenii dispar peste noapte.

La Slobozia erau cinci copii (3 Popi și 2 Sturdza) între șapte și doi ani, cu loana. O ridică și pe loana, copiii rămân singuri.

La Râșești au trecut rușii, au jefuit. Când eram eu acolo, trece un alt val, dar, recunosc, civilizați și politicoși.

Petrecem iarna la București, apoi din nou la Râșești. Este pentru mine ultima dată. Nu voi mai vedea Râșeștii până în 1992. În septembrie 1948 plec să-l las pe Costache la Slobozia, ca să mă duc să nasc, în jur de 15 octombrie. Totul este dat peste cap, pentru că domnii gemeni Toader și Matei n-au mai avut răbdare și au apărut mai repede. Nasc la Slobozia cu moașa Sabina. Foarte pricepută, se descurcă perfect. Era 2 octombrie 1948.

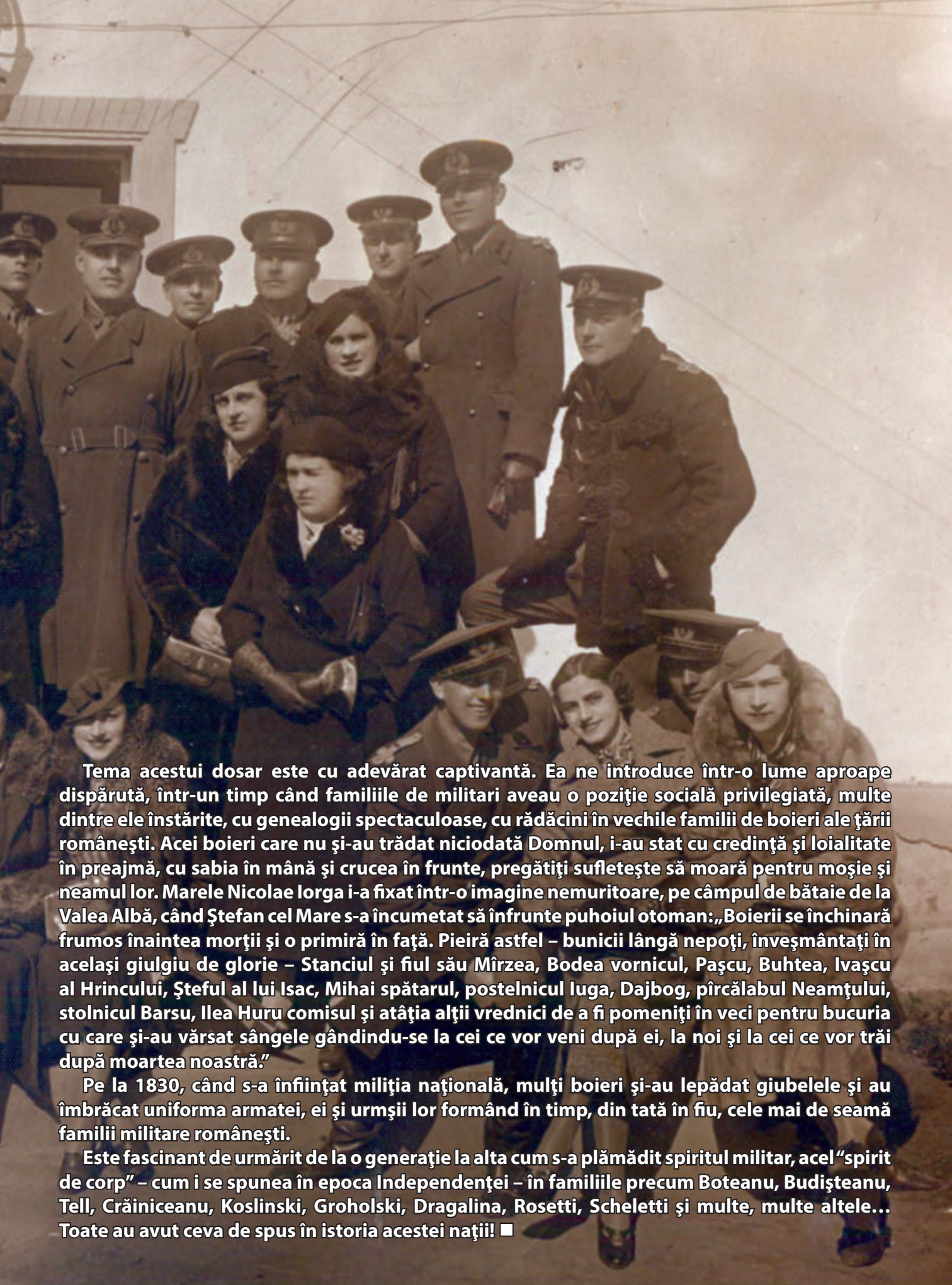
Ileana CERCHEZ

*În imagine: Ofițerii Regimentului de Artilerie, din
Ismail, și soțiile lor, întruniți pentru sărbătorirea
soției colonelului Ștefănescu, comandantul
regimentului, în iarna anului 1935.*

Mari familii militare

Dosar realizat de
colonelul (rtr.) Dumitru Roman

Tema acestui dosar este cu adevărat captivantă. Ea ne introduce într-o lume aproape dispărută, într-un timp când familiile de militari aveau o poziție socială privilegiată, multe dintre ele înstărite, cu genealogii spectaculoase, cu rădăcini în vechile familii de boieri ale țării românești. Acei boieri care nu și-au trădat niciodată Domnul, i-au stat cu credință și loialitate în preajmă, cu sabia în mână și crucea în frunte, pregătiți sufletește să moară pentru moșie și neamul lor. Marele Nicolae Iorga i-a fixat într-o imagine nemuritoare, pe câmpul de bătaie de la Valea Albă, când Ștefan cel Mare s-a încumetat să înfrunte puhoiul otoman: „Boierii se închină frumos înaintea morții și o primă în față. Pieară astfel – buncii lângă nepoți, înveșmântați în același giulgiu de glorie – Stanciul și fiul său Mirzea, Bodea vornicul, Pașcu, Buțea, Ivașcu al Hrincului, Șteful al lui Isac, Mihai spătarul, postelnicul Iuga, Dajbog, pîrcălabul Neamțului, stolnicul Barsu, Ilea Huru comisul și atâția alții vrednici de a fi pomeniți în veci pentru bucuria cu care și-au vărsat sângele gândindu-se la cei ce vor veni după ei, la noi și la cei ce vor trăi după moartea noastră.”

Pe la 1830, când s-a înființat miliția națională, mulți boieri și-au lepădat giubelele și au îmbrăcat uniforma armatei, ei și urmașii lor formând în timp, din tată în fiu, cele mai de seamă familii militare românești.

Este fascinant de urmărit de la o generație la alta cum s-a plămădit spiritul militar, acel “spirit de corp” – cum i se spunea în epoca Independenței – în familiile precum Boteanu, Budișteanu, Tell, Crăiniceanu, Koslinski, Groholski, Dragalina, Rosetti, Scheletti și multe, multe altele... Toate au avut ceva de spus în istoria acestei nații! ■

Şase fraţi, şase ofiţeri cu numele Boteanu

Cel dintâi purtător al numelui Boteanu este un anume Nedelcu Boteanu, pe care, la 1631, domnitorul Leon Vodă îl trimite cu oaste să-i pedepsească pe boierii care se ridicaseră împotriva-i şi se refugiaseră la mănăstirea Tismana. Acelaşi Nedelcu Boteanu este amintit şi într-un hrisov din anul 1666. De la această dată, numele familiei nu se mai întâlneşte decât sub Brâncoveanu, când un Năstase Boteanu vinde moşia Boteni – după cum se arată într-un zapis – doamnei Marichi, soţia răposatului domnitor.

Botenii îşi au rădăcinile în Muntenia¹. Cu timpul, familia s-a desprins în trei ramuri – aşezându-se în Moldova², în Ungaria³ şi în Rusia.⁴

Cei asupra cărora ne oprim în rândurile de faţă formează ramura în linie paternă din Muntenia.

Din tată în fiu, Botenii au fost mai toţi militari. Este fascinant de urmărit cum s-a plămădit spiritul militar în această veche familie de boieri de ţară şi cum s-a transmis de la un urmaş la altul, fiecare generaţie formându-se într-un adevărat cult pentru cariera armelor. Din asemenea familii s-au ridicat ofiţeri care s-au devotat cu toată fiinţa lor armatei române.

Cel mai apropiat dintre strămoşii cunoscuţi este comisul Barbul Boteanu, mare proprietar, cu moşii întinse la Vlăsceni, Strâmbeanu, Boteni, Sălcuţa (Dâmboviţa). Comisul a avut doi feciori, Constantin (1812-1891) şi Matei. Primul s-a însurat cu Zoe Nedeianu şi a lăsat trei urmaşi – Emanoil, Alexandru (Alec) şi Elena. Al doilea fecior s-a căsătorit cu Maria Bilciurescu, a avut doar o fată, căreia i-a dat numele Elena.

Când s-au organizat primele miliţii naţionale, la 1827, stolnicul Constantin Boteanu – ca atâţia alţi boieri – şi-a trimis cei doi feciori să se înroleze în noua oştire a ţării.

Emanoil (1812-1891) a intrat la cavalerie, unde a servit până la gradul

de căpitan, după care a trecut la infanterie. La 1845 se află în fruntea Companiei de pompieri din Bucureşti, din care reuşeşte să facă o subunitate de elită. Pompierii instruiţi de căpitanul Boteanu sunt cei care au dat piept cu coloana trupelor turceşti (circa 8000 de luptători), în toamna anului 1848, la 13 septembrie, în faimoasa înfruntare din Dealul Spirii. Cei 170 de pompieri erau conduşi de căpitanul Pavel Zăgănescu. (Emanoil Boteanu fusese numit la comanda unui batalion de infanterie). În 1858, principele Ghica, dorind a-l recompensa pentru lungul şi oositorul său serviciu, îl avansează colonel şi-l promovează în rândul adjutanţilor săi princieri. La un an după Unirea Principatelor, Cuza îl numeşte şef al statului său major. Pentru scurtă vreme, de la 22 iulie 1861 la 1 februarie 1862, îndeplineşte funcţia de prefect al Poliţiei Capitalei.

În urma abdicării lui Cuza, statul major este desfiinţat, iar colonelul adjutant Emanoil C. Boteanu îşi dă demisia. Este rechemat în oştire în anul 1869, fiind numit şeful tuturor gărzilor naţionale, dar în urma unor neînţelegeri, se decide să părăsească definitiv cariera militară.

Emanoil Boteanu se însoară cu Zoe Panaitescu, nepoată de vară, dintr-o

familie boierească. Împrejurările acestei legături amoroase ni s-au păstrat într-o aură oarecum romantică. Cei doi îndrăgostiţi fug şi se cunună în ascuns în biserica unui sat de lângă Ploieşti. Supăraţi, părinţii miresei se adresează cu o plângere domnitorului, cerând să desfacă o căsătorie la care ei nu şi-au dat consimţământul. Dar, vajnicul sublocotenent, prinzând de veste, aleargă la Bucureşti, la mitropolit, şi-l roagă în genunchi să nu strice casa a doi tineri care se iubesc. Impresionat, mitropolitul îi făgăduieşte să-l ajute.

Într-adevăr, când domnitorul îl cheamă să-l consulte asupra celor ce ar fi de făcut, mitropolitul îl convinge că este mai frumos a aproba o căsătorie decât a o strica. Astfel cei doi tineri vor rămâne împreună pentru toată viaţa. Din această dragoste care a reuşit să învingă mentalităţile vremii s-au născut 16 copii, din care doar şapte au avut zile: Emanoil (1836-1897), Gheorghe (1837-1902), Aurelian (1842-1899), Elena (1843-1874), Romulus (1848-1924), Remus (1851-1925), Mihail (1853-1926).

Toţi cei şase feciori din familia Boteanu au urmat cariera armelor şi au participat la Războiul de Independenţă. S-a spus, atunci, că mama lor, Zoe Boteanu, a dat o replică modernă

Zoe Boteanu, născută Panaitescu

Colonelul Emanoil C. Boteanu, aici cu gradul de maior, tatăl celor şase ofiţeri.

legendei Vrâncioaiei, cea care și-a trimis pe cei șapte feciori ai săi în oastea lui Ștefan cel Mare. Celor șase frați Boteanu li s-a alăturat, pe câmpul de luptă, și cumnatul lor, colonelul Nichita Dim. Ignat.

Zoe Boteanu a murit la 16 aprilie 1879, după ce a apucat să-și vadă toți feciorii și cumnatul întorși victorioși din război. Tatăl, colonelul Emanoil C. Boteanu, s-a săvârșit din viață la 23 decembrie 1891, fiind înmormântat în ziua de Crăciun în cavoul familiei din Cimitirul Bellu.

Cel dintâi fiu al familiei Boteanu, născut în București, la 1 iunie 1836, este botezat cu numele tatălui – Emanoil. Intră în școala militară în anul înființării ei – 1850 – fiind primul la învățătură în toți anii de curs. La 7 aprilie 1856 este înaintat la gradul de sublocotenent de infanterie, domnitorul dăruindu-i un ceas de aur. La 20 decembrie 1856, este avansat locotenent și este trimis la studii militare în Franța. Se întoarce în țară cu aceeași dorință de a se instrui și a pune în practică cele însușite în străinătate.

Pentru meritele sale și pentru serviciile aduse țării, Alexandru Ioan Cuza îl numește adjutant domnesc, cu dreptul de a purta, ca distincție, epoleții și chipiul cu insignele domnitorului. La 6 iunie 1862, avansat căpitan, trimis ca observator în Războiului de Secesiune, în America, de unde va expedia în țară corespondențe despre luptele la care a luat parte. Reîntors acasă și încadrat în Statul Major General, este numit pentru scurtă vreme comandantul marinei noastre militare.

Gradul de locotenent-colonel îl dobândește la 12 august 1866, pentru ca, în 1868, să i se încredințeze funcția de secretar la Ministerul de Război; la 6 martie 1873, înaintat colonel și numit comandantul Regimentului 4 Dorobanți Ploiești; în mai 1876 este mutat la comanda Regimentului 1 Infanterie, unde rămâne până la 6 aprilie 1877, când este numit în fruntea Regimentului 6 Dorobanți, în București, al cărui cap onorific era regele Serbiei, Milan Obrenovici.

În timpul războiului din 1877-78

Portretul generalului Emanoil E. Boteanu pe monumentul funerar de la Bellu

este șef de stat-major al corpului de observare de la Calafat, apoi șef de stat-major al Diviziei 4, comandată de generalul Dimitrie Racoviță, la Plevna.

După război, se află la comanda Regimentului 7 Infanterie Prahova, apoi membru în Comisia permanentă a Consiliului Superior al Armatei și șef de stat-major la Divizia 4 Iași. De aici, revine în București, ca director al Școlii Superioare de Război. La 16 martie 1883, este numit din nou la comanda Regimentului 6 de linie București, iar în aprilie 1889 trece la comanda Regimentului 3 Infanterie Olt.

La 1 mai 1893 se retrage din armată, fiind înaintat la gradul de general în rezervă.

Se însoară la 3 iunie 1873 cu nepoata sa de vară, Maria Toma Mârzea, cu care are o fată, Marioara, și doi băieți, Emanoil și Scipion, acesta din urmă devenind ofițer de cavalerie.

Generalul Emanoil Em. Boteanu moare la 19 februarie 1897, în vârstă de 61 de ani și este îngropat la Cimitirul Bellu, în cavoul familiei.

Casa generalului, care mai păstrează prin nu știm ce minune blazonul familiei, poate fi văzută și astăzi în apropierea Monumentului Eroilor Sanitari din București.

Character loial, onest și inteligent, generalul Emanoil Boteanu a servit

sub drapel 37 de ani, fiind apreciat pentru cunoștințele sale vaste. A fost un erudit al armatei, numărându-se printre fondatorii revistei "România militară", cea mai prestigioasă publicație a armatei din toate timpurile.

Al doilea fiu al colonelului Emanoil C. Boteanu, Gheorghe, născut la 7 aprilie 1837. Alături de fratele său mai mare, urmează Școala de ofițeri de infanterie, pe care o termină în aprilie 1857, când este înaintat sublocotenent și repartizat în Regimentul 2 linie. Parcurge ierarhia militară până la gradul de colonel. În 1875 este numit directorul Școlii fiilor de militari din Iași, instituție abia înființată (1872).

În timpul războiului de Independență participă la atacul asupra Griviței 1, la asediul Plevnei și Vidinului, fiind comandantul Regimentului 16 Dorobanți, care își avea reședința în Botoșani. După război, este, pe rând, comandantul regimentelor 13, 14, 15, 16, 25 și 26 Dorobanți.

În viața lui s-a ocupat și cu pictura, a fost poet și scriitor satiric, redactor la "Revista literară". A scris: "Încercări poetice", "Cartea mea", "Poezii și anecdote satirice". Una din poeziile sale – "Oștile stau față în față" – scrisă în ajunul luării Griviței, a fost pusă pe note și s-a bucurat de oarecare interes în rândul militarilor.

La 9 ianuarie 1869 se însoară, în București, cu Cleopatra Guarini, o italiancă. Moare la 23 ianuarie 1902, fără a lăsa vreun urmaș.

Al treilea băiat al familiei, Aurelian, născut la 22 februarie 1842, urmează, ca și frații săi, drumul armelor. Intră în școala militară, dar din cauza constituției fizice cam debile, este nevoit să o părăsească, trecând ca sergent în Regimentul 2 lăncieri. Este avansat sublocotenent, la 1861, în Regimentul 3 Infanterie. Îl vom găsi o vreme în Regimentul 2 Infanterie și Batalionul 1 vânători, apoi la comanda unei companii în Batalionul 3 vânători.

la parte la războiul din 1877 ca ajutor al comandantului Batalionului 3 vânători, fiind prezent la atacurile

de la Lom-Palanca, unde dovedește mult sânge rece. De asemenea, este în fruntea batalionului său la luarea Belogradicului și la asediul Vidinului.

La 8 aprilie 1883 este avansat maior în Regimentul 10 Dorobanți. Se însoară, la Focșani, cu Elena Șonțu, sora maiorului Gheorghe Șonțu, eroul de la Grivița 2.

Moare la 18 mai 1899, fiind îngropat în cavoul familiei de la Bellu.

Și Romulus, cel de-al patrulea băiat al familiei, îmbracă uniformă militară. Este cel care va da o strălucire și mai mare acestei vestite familii de militari. Născut la 7 ianuarie 1848, urmează, în 1863, cursurile Școlii militare de artilerie, situându-se printre cei dintâi la învățătură – al 3-lea din 27 de elevi. Avansat sublocotenent la 29 iunie 1868, este repartizat în arma artileriei, contribuind la formarea primei baterii călărețe din Regimentul 2 artilerie, înființată în primăvara anului 1872, la Giurgiu. La 22 iulie 1872, înaintat locotenent în Regimentul 1 artilerie, care se afla la Iași, contribuie la formarea primei baterii de artilerie călăreață din această unitate. În 1875, este avansat căpitan și trimis la Pirotehnia armatei.

Participă la războiul din 1877. În calitate de comandat al bateriei de artilerie călăreață din Regimentul 4 artilerie, se remarcă în luptele din

jurul Plevnei, fiind decorat cu Virtutea Militară de aur și Steaua României de război în gradul de cavaler.

După război, este mutat la Arsenalul armatei, ca președinte al comisiei de recepție a armelor. Trece prin mai multe funcții militare, pentru ca în 1891 să i se încredințeze comanda Regimentului 9 artilerie, pe care îl conduce cu multă distincție, singura lui grijă fiind binele serviciului și îndemnul subalternilor la lucru.

În tot acest timp, scrie și publică diferite lucrări de specialitate, adresate mai cu seamă ofițerilor din artilerie.

La 8 aprilie 1897 este avansat colonel și numit președintele comisiei de remontă a armatei. Pe lângă meritele sale de artilerist, dovedește calități reale de călăreț, dresor și crescător de cai. Ca remonter al armatei – 30 de ani fără întrerupere – acumulează o experiență fără egal, dublată de o mare pasiune pentru cal. Ține nenumărate conferințe pe această temă, descrie toate rasele de cai, precum și hergheliile de la Kisber, Babolna și Șearvar din Ungaria. Cea mai valoroasă lucrare a sa este "Călăuza crescătorilor și cumpărătorilor de cai", elogiată de Academia Română.

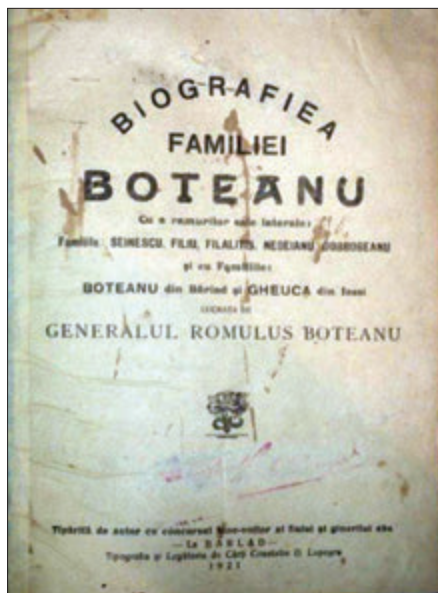
În 1900 este numit la comanda Regimentului 2 Artilerie, apoi comandant al artileriei Corpului 3 armată și al regiunii fortificate Focșani-Nămoloasa-Galați.

În 1906 este avansat la gradul de

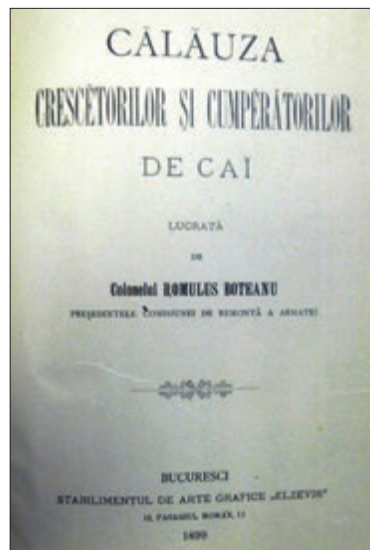
general de brigadă și trecut în rezervă. La pensie, este numit director al Hergheliei Coroanei de la Segarcea. Generalul Romulus Boteanu a fost membru al Societății Astronomice din Paris și al Societății de dare la semn din București. Moare în anul 1924.

Căsătorit în 1880, la Iași, cu Maria Gheuca, are un băiat și o fată. Băiatul, Emanoil (1881-1939), va deveni ofițer. Despre acest vlăstar al Botenilor s-a păstrat o întâmplare mai puțin obișnuită: a salvat de la moarte sigură două femei și trei copii, cuprinși de un incendiu. Fapta sa curajoasă avea să-i aducă o mare faimă în orașul Bârlad, unde se afla cu regimentul său. Participă la campania din 1913 și, ulterior, pe frontul reîntregirii neamului; în luptele de la Argeș-Buda-Mihăilești, în timp ce conducea focul mitralierelor, este rănit de o schijă de obuz.

Remus, al cincilea băiat al colonelului adjutant Emanoil C. Boteanu, vede lumina zilei în 1851, la București. Pregătit pentru cariera armelor, frecventează cursurile Școlii de ofițeri, de unde iese sublocotenent, în 1865, fiind repartizat în Regimentul 8 Infanterie. După patru ani, este mutat în Regimentul 3 Infanterie. Pleacă la Bruxelles pentru a-și completa studiile militare, ca ofițer de stat-major. Izbucnind războiul, este chemat în țară. la parte, cu Regimentul 15 Dorobanți,

Generalul Romulus Boteanu și două dintre lucrările sale

Casa generalului Emanoil Boteanu, în preajma Monumentului Eroilor Sanitari, din București. Casa mai păstrează, prin cine știe ce minune, blazonul familiei (stg. Sus)

la atacul Griviței, fiind comandant de pluton. Un glonț îi atinge o ureche, scapă ca prin minune de moarte. După război, își reia studiile la Bruxelles. Brevetat ofițer de stat-major, în 1883, este repartizat în serviciul Marelui Stat Major, atașat Diviziei 4. În 1885 este numit șef de stat-major al Diviziei 3, pentru ca din 1890 să ia comanda Școlii de Cavalerie, de la Târgoviște.

După mai multe funcții de comandă, la 1 aprilie 1901 este numit comandant al Brigăzii 2 Călărași. Este avansat la gradul de general de brigadă (1903). După patru ani, i se încredințează comanda Diviziei I. La 1 noiembrie 1909, este numit secretar general al Ministerului de Război, iar la 16 septembrie 1910 – comandant al Corpului 5 Armată (Dobrogea), cu reședința la Constanța. Avansat la gradul de general de divizie – 1 aprilie 1911. La trecerea în rezervă pentru limita de vârstă este onorat de rege cu marele Cordon al Coroanei României (1913).

Se însoară, la 12 ianuarie 1880, cu Mathilda Prosper Leroy, văduvă Toussaint, cu care are un băiat (Emanoil) și două fete (Zoe și Matilda), ambele căsătorite cu ofițeri din două familii mari – general Vintilă Racoveanu, respectiv general Gheorghe Constantinide.

Mihail este cel de-al șaselea băiat al colonelului adjutant Boteanu. Născut

la 21 decembrie 1853, intră în școala militară, în anul 1869, absolvind-o al doilea în promoție. La 1 august 1873 este înaintat sublocotenent în arma geniului. Generalul Ion Emanoil Florescu, pe atunci ministru de război, remarcând aptitudinea acestui tânăr ofițer pentru învățătură, îl trimite în Franța spre a-și completa studiile în arma geniu. În 1877 este chemat în țară pentru a lua parte la Războiul de Independență, fiind comandant de pluton. După război i se aprobă să se reîntoarcă în Franța și să-și continue studiile la Școala de artilerie și geniu de la Fontainebleau. Absolvent al școlii, este numit profesor de construcții și fortificații la Școala de Artilerie și Geniu din București.

Participă la construcția fortificațiilor din jurul Bucureștiului după planurile generalului Brialmont. În 1894 este numit comandantul Regimentului 1 Geniu. La 28 noiembrie 1903, avansat general de brigadă, este numit guvernator al Cetății București, apoi inspector general al Geniului. Datorită calităților sale deosebite – onestitate, caracter deschis, inteligență – ocupă înalte demnități militare. Participă la campania din 1913, ca inspector general al Geniului, construind podurile peste Dunăre cu o iuțeală și o dibăcie remarcabile.

Se căsătorește, la 21 aprilie 1885, cu Zoe Ion Dumitrescu-Movileanu, cu care are doi copii: Mihail (n. 1887-?) și Mariana (1888-1911).

Celălalt fecior al stolnicului Constantin Boteanu, Alexandru sau Alecu – născut la 16 august 1814 și botezat de domnița Brâncoveanu – nu a îmbrățișat cariera armelor, preferând o viață mai tihnită la moșia sa. A fost

însurat cu Smaranda Chirițescu și a avut patru copii – două fete (Venera și Zoe) și doi băieți (Dimitrie și Nicolae). Dimitrie (1850-1913) a urmat cariera militară, ajungând până la gradul de general. Ca locotenent, a luat parte, alături de vărul său Remus Boteanu, la războiul din 1877, la atacul redutei Grivița și al Rahovei, apoi în jurul Belogradcicului și Vidinului. Generalul Dimitrie A. Boteanu a decedat în Pitești, la vârsta de 73 de ani.

Familia colonelului adjutant Emanoil C. Boteanu înregistrează un record – este printre puținele familii, dacă nu singura, în care toți băieții – șase la număr – îmbracă haina militară.

NOTE

1. Octav Lecca este de părere că familia Boteanu ar fi avut obârșia în Transilvania, de unde ar fi trecut, din cauza persecuțiilor religioase, în Muntenia.

2. În Moldova, un membru al acestei familii era, înainte de Unire, colonel. Copiii săi au îmbrățișat, la rândul lor, meseria armelor.

3. Despre ramura din Ungaria se spune că, ajungând acolo cu o avere foarte mare, a cumpărat moșia Kisber și alte proprietăți. Refuzând a se maghiariza și luând parte la revoluția de la 1848, capul familiei a fost judecat și împușcat, confiscându-i-se toate bunurile. Mai târziu, urmașii acestei familii și-au călcat pe inimă și s-au maghiarizat, restituindu-li-se astfel pe lângă titlul de graf și averea care li se luase (aproape 7 milioane de coroane).

4. Un vlăstar din ramura rusă a ajuns mareșal al casei lui Nicolae II, iar fiul acestuia, colonel în armata țaristă, a luptat împotriva turcilor. Rănit în luptele de la Ardahan, a fost înaintat, ulterior, la gradul de general.

Bibliografie

Generalul Romulus Boteanu, Bibliografia familiei Boteanu, Tipărită de autor cu concursul binevoitor al fiului și ginerelui său, Bârlad, 1921.

Octav Lecca, Familiile boierești române. Istoria și genealogia după izvoare autentice, București, 1899.

Sion, G., *Arheondologia Moldovei*, 1892.
*** *Histoire generale des Hommes Vivantes et des Hommes morts dans le XIX siecle*, Genove, 1870.

*** *Războiul Oriental din 1877-78*, Graz, 1878.

Familiile boierești din Moldova și Țara Românească, vol. II, coordonator și coautor Mihai Dim. Sturdza, Simetria, 2011. ■

Urmașii lui Pană Căpitanul ot Budeasa

Dintr-un căpitan al lui Mihai Viteazul – Pană ot Budeasa – coboară Budiștenii, neam de boieri cu moșii întinse la Budeasa și în alte locuri, ctitori de așezăminte bisericești în Pitești și București. Câțiva boieri budișteni au lepădat giubelele și au îmbrăca uniforma armatei, formând, în timp, una din cele mai de seamă familii militare românești. O familie care a știut să-și crească fiii în spiritul dragostei de moșie, al onoarei și demnității militare.

Pe la mijlocul veacului al XVI-lea, moșia Budeasa¹ era stăpânită pe din două de frații Pană căpitanul și Arsenie postelnicul, strămoșii cei mai îndepărtați, cunoscuți, ai Budiștenilor. Legătura de rudenie între familia de militari Budișteanu și cei care au trăit în veacurile trecute este lămurită într-o carte domnească, din 1665, de la Radu-Leon Vodă, care sună așa: *"Ție Alecsie, și Ție Petre, feciori(i) lui Pană Căpitanul ot Budeasa, dauv în știre Domnia mea că aici înaintea Domniei mele jeluitorul Neculea Portarul că țină ei mai multă moșie la Budeasa, de moșie de la socru său Arsenie postelnicul, zicând în carte că Țiind... deci să căutați în vremea ce veți vedea Cartea Domniei mele, iar voi să vă căutați cărțile și zapisele ce veți avea, să veniți să stați de față la divan înaintea Domniei mele, iar de nu veți veni să știți că voi trimite Domnia mea cutreaped de vă vor aduce și așa este porunca Domniei mele."*

Tradiția spune că acest "Pană Căpitanul ot Budeasa" ar fi fost unul din căpitanii lui Mihai Viteazul, alături de care a luptat în bătălia de la Călugăreni (1595). El a avut trei feciori, Mihai, Alexie, Petre, și o fată, care a fost măritată cu Sandu Logofătul

Câmpulungeanu, din care se trag frații Iordache și Ion Câmpulungeanu.

Fratele lui Pană căpitanul, Arsenie postelnicul, a avut o fată, pe jupâneasa Stana, care s-a căsătorit cu Neculea portarul, menționat în cartea domnească a lui Radu-Leon Voevod. Din această căsătorie au descins Tudor paharnicul Greceanu – care la rândul lui a avut doi băieți, Barbu și Bănică – și jupâneasa Stana, măritată cu Dumitrașcu sin Gavrilă comis, zis Budișteanu, având împreună o fată, Maria, care s-a căsătorit cu Mirică (Mirea) Logofătul, zis Budișteanu, fiul lui Stanciu din Brâncoveni, ucis la 1744 și înmormântat la Budeasa.

Ramura lui Arsenie Postelnicul, prin Tudor paharnicul Greceanu, adică prin bărbați, se stinge după moartea fără urmași a fiilor săi. Ea se continuă prin Mirică Logofătul și Maria lui Dumitrașcu, familie care a avut nouă copii, din care au trait doar trei feciori: Răducanu (1720-1800), Șerban (cca.1730-1816) și Nicolae (1732-1814), toți cunoscuți sub numele Budișteanu.

Din neamul numeros al Budiștenilor, spre meseria armelor se îndreptă îndeosebi cei din ramura armașului Șerban Budișteanu.

Născut la Budeasa, pe la 1730, armașul trăiește în casa sa până la sfârșitul vieții (1816). De acest strămoș se leagă o întâmplare pe care urmașii familiei țin să o amintească de fiecare dată când vine vorba de poziția lor socială. Se spune că, în anul 1787, Nicolae Mavrogheni Vodă, în trecere prin satul Budeasa, s-a oprit în dreptul caselor armașului Șerban Budișteanu:

"A cui sunt acele case?" – a întrebat Vodă. Stăpânul caselor care, împreună cu ceilalți boieri din Budeasa, se afla de față, căci ieșise la drum ca să se închine lui Vodă, a răspuns: "Ale mele, Măria Ta!". "Dar dice Ț'ai făcut la țară așa case și nu Ț'ai făcut la București?" – îl întreabă Vodă. La aceste cuvinte ale lui Vodă, armașul a răspuns: "Am, Măria Ta, case

Serdarul Alexandru (Alecu) Budișteanu

și la București!"² "Ce ești tu?" I-a întrebat Vodă. La care i s-a răspuns: "Armaș." Atunci Vodă i-a zis: "Te fac armaș mare, căci mi-a plăcut casele tale." Și a pornit înainte...

Șerban Budișteanu s-a însurat cu jupâneasa Bălașa, soră a slugerului Ștefan Lupoianu din Târgoviște, feciorul polcovnicului Mateu Lupoianu, și au avut împreună opt copii: Casandra, Marghioala, Gheorghiiță, Ștefan, Ioniță, Costandin, Nicolae și Alexandru (Alecu).

Alecu vine pe lume la 1794 în satul Budeasa, la moșia părintească. Părăsește de tânăr Budeasa, fiind luat la Curtea lui Grigore Vodă Ghica (1822-1828) printre edeclii curții. Partea lui de moșie (100 de stânjeni) este vândută surorii sale, Casandra. Alecu s-a căsătorit în Râmnicu Vâlcea, în anul 1831, cu Elena, fiica șetrarului Costache Bărsescu și a Marghioalei, născută Porovineanu. A trăit mai mult în București, în casa din strada Manea Brutaru 20 (astăzi strada

General C. Budișteanu), unde a și murit în anul 1875 și a fost îngropat în Cimitirul Bellu. Soția lui era înrudită cu familii boierești de văză ca acelea ale Grădiștenilor, Isvoranilor, Rioșanilor, Marghilomanilor, Bueștilor, Butculeștilor, Cocorăștilor, Bâșcovenilor. Ea a avut doi frați – pe Gligore Bârsescu și locotenent-colonelul Costandin Bârsescu, din care se trag Ion Bârsescu, fost ofițer, și marea actriță de teatru Agatha Bârsescu.

Sărdarul Alecu Budișteanu și Elena Bârsescu au avut 11 copii, dintre care au trăit doar șapte – Costandin, Sevasta, Alecu, Elena, Marița, Zoița, Nicolae – ceilalți murind de mici.

Sevasta, fata cea mai mare a serdarului, se căsătorește, la 1853, cu un militar de carieră, colonelul Emanoil Culoglu, cu care are trei băieți: Manole, Iancu și Gheorghe. După moartea soțului, ea se recăsătorește cu generalul Alexandru Cernat, comandantul trupelor române în Războiul de Independență (1877-1878). Din această a doua căsătorie are un băiat, Niculae A. Cernat, și două fete – Alexandrina, măritată cu Gheorghe Orăscu, și Eliza, care s-a căsătorit cu

maiorul Theodor Corivan.

Și Marița, cea de-a treia fată a serdarului Alecu, se mărită tot cu un ofițer, anume colonelul Ion Macovei, cu care n-a avut copii, iar după moartea acestuia se recăsătorește cu generalul Ion Vasiliu-Năsturel (1845-1913).

Cea mai mică dintre fete, Zoița, a fost măritată de două ori, cu maiorul Gheorghe Anghelichi (1821-11899) și, după decesul acestuia, cu baronul Hugo Ronow, din Austria.

În cei privește pe cei trei băieți ai serdarului Alecu Budișteanu – Alexandru, Constantin și Nicolae – toți au îmbrăcat uniforma militară și au ajuns până la gradul de general.

Alexandru A. Budișteanu (1836-1919), născut în Râmnicu Vâlcea, la 10 iulie 1836. În anul 1854 a intrat în Școala de Ofițeri din București, odată cu fratele său mai mic, Constantin (1838-1911), de unde au absolvit amândoi în 1856 cu gradul de sublocotenent. Nicolae a intrat la Cavalerie.

În timpul Războiului de Independență (1877-1878), Budiștenii sunt cu tot neamul lor pe câmpul de luptă. Și Alexandru, și Constantin, și Nicolae, și un văr al lor, Ion Budișteanu,

luptă cu unitățile lor fie la Plevna, fie în alte locuri. Colonelul Alexandru Budișteanu a comandat Regimentul 2 infanterie de linie; colonelul Constantin Budișteanu a comandat Regimentul 6 infanterie de linie și, din 10 mai 1877, a fost șef de stat-major al Diviziei 2 infanterie; colonelul Ion Budișteanu a luptat în Regimentul al 13-lea de dorobanți.

În luptele de la Plevna, Constantin a fost rănit grav «de o spărtură de șrapnel» în atacul din 12 octombrie 1877 asupra pozițiilor otomane de la Gorni Dubnik. Când a aflat că fratele său a fost rănit, Alexandru a scris acasă, îmbărbătându-și părinții și asigurându-i că «din norocire, glonțul a luat alt drum bun și n-a atins nici o parte delicată. Până acum însă glonțul tot nu este scos, căci nu se știe unde e, dar aceasta nu face nimic, căci se află dus în părți de unde nu poate face nici un rău.»

După război, cei patru Budișteni s-au întors acasă cu bine, mulțumind Domnului că au scăpat cu viață și și-au făcut datoria de militari. Și de acum încolo urcușul lor a continuat.

Colonelul Alexandru Budișteanu a fost numit comandant al Regimentului

Colonelul
Niculae
Budișteanu,
generalul
I.V. Năsturel,
generalul
Constantin
Budișteanu

4 de dorobanți Argeș, apoi director de serviciu și director general în Ministerul de Război, șef de stat major al Corpului 2 armată; comandant al Pieței București. În anul 1890 a trecut la pensie, cu gradul de general. Intrat în politică, a fost prefect al județului Argeș și două ori secretar al Colegiului 1 Argeș.

Alexandru s-a căsătorit, în 1867, cu Ecaterina, născută Rosetti și au avut trei băieți, Dimitrie, Alexandru și Radu, care, spre dezamăgirea tatălui lor, nu vor urma cariera militară. În schimb, cel mai mic, Radu, s-a căsătorit cu o fată de ofițer, Jana, fiica maiorului Alexandru Hagiescu, cu care a avut trei copii – Alexandru, Ecaterina, Dimitrie-Radu, ei fiind a noua generație de Budișteni, din tată în fiu, socotită de la Pană căpitanul și Arsenie postelnicul, prin ramura lui Mirică Logofătul și feciorul său, treti logofătul Șerban Budișteanu.

Generalul Alexandru A. Budișteanu a fost și un celebru colecționar de antichități. Colecțiile sale de ceasornice, pendule vechi, medalii românești, inele și alte obiecte valoroase s-au bucurat în epocă de mare interes din partea specialiștilor, multe fiind rarități în domeniu. O parte din pendule (20 de piese) a fost donată, în 1909, Muzeului național de antichități, iar colecția de ceasornice de buzunar formată din 225 de piese a fost dată la un preț foarte mic aceleiași instituții.

În anii 1895-1896, generalul Constantin Budișteanu a fost ministru de război în guvernul liberal.

A murit în anul 1911. Evocând personalitatea celui dispărut, Nicolae Iorga nota: "...Generalul a fost în fruntea Ligii culturale, căreia îi adusese gloria numelui său și un bun suflor de împăciuire și prietenie. Să dea mai mult nu putea din cauza unei sănătăți totdeauna șubrede. Prin singura cercetare de către dânsul a ședințelor săptămânale aducea o mare jertfă.

Ofițerul fără frică a fost cetățean cinstit și corect, mai presus de orice comparație. Prins și el în mișcarea unui partid de interese, el nu i-a cerut nimic și abia a consimțit să primească onoruri

care de obicei nu merg către cea mai perfectă onoare. A prezidat Senatul cu liniștea unui om pe lângă care patimile cele mai furioase și apetiturile cele mai triviale trec fără să-l aprindă și fără să murdărească. Și va fi părut deseori curioasă deasupra figurilor de petrecători obosiți, de intriganți cu ochii de lup, de șireți cu clipociri de păsări nocturne și de sătui, tronând în sănătatea stupidității lor mulțămite, această uscată și palidă față de mucenic tăcut al durerii pentru țară.

A lăsat banii în mormântării sale. O mie de lei, și n-a vrut mai mult nici de la prietenie, nici de la recunoștință. A cerut și a trebuit să aibă carul cu care se duc la groapă țaranii, și nici o floare, mai ales nici una de retorică. N-a vrut cununi de flori false acela care câștigase cu prețul vieții o cunună trainică de lauri adevărați..."

Lângă spusele lui Iorga nu mai e nimic de adăugat!

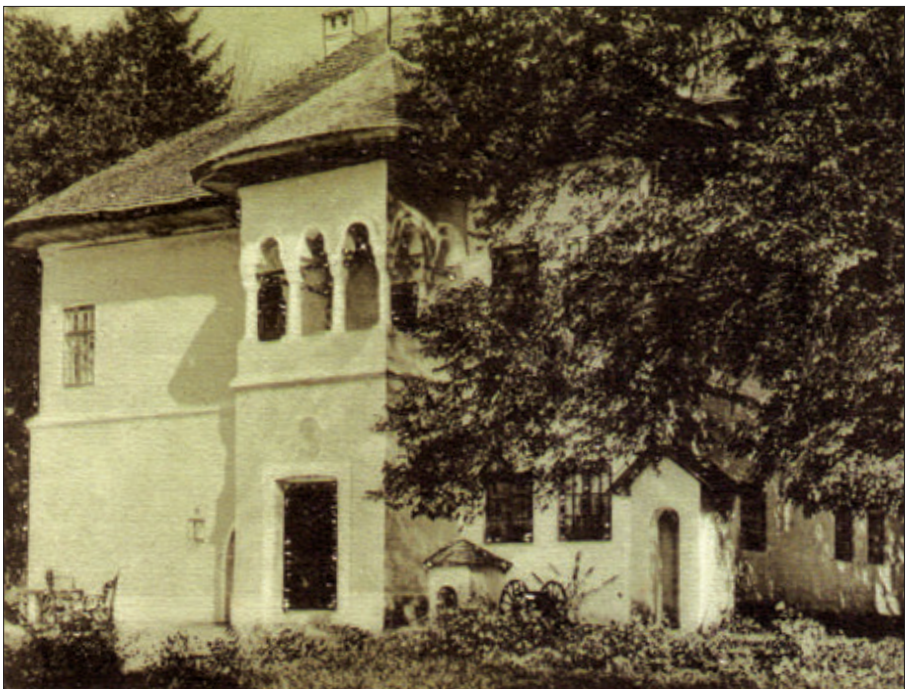
Cel din urmă băiat din cei 11 copii ai serdarului Alecu Budișteanu, Nicolae, s-a născut în București, la 5 ianuarie 1852. A servit în arma cavalerie, ajungând și el până la gradul de general. Căsătorit cu Anetta, fata iconomului Nicolae

Generalul Constantin Budișteanu, fost ministru de război

Gheorgheș din Ploiești, nu a lăsat urmași.

Un alt Budișteanu care se dedică meseriei armelor este Ion, fiul Elencăi Budișteanu din a doua căsătorie cu Ion Grindescu. Văr cu cei trei generali, Ion ajunge până la gradul de colonel. Multă vreme a fost comandantul Regimentului 4 Dorobanți din Pitești. Nu a lăsat urmași care să ducă mai

Cula Budișteanu, așa cum arăta în perioada interbelică...

departe tradiția militară a familiei.

Astăzi, casa armașului Șerban Budișteanu, care plăcuse atât de mult lui Vodă Mavrogheni, a fost restaurată prin grija urmașilor. Casele din București, situate pe strada General C. Budișteanu, au rezistat vitregiilor care s-au abătut de-a lungul anilor asupra acestei familii. Nimic însă nu mai amintește de măreția de odinioară a Budiștenilor. Un imobil era ocupat, într-o vreme, de personalul S.C. Petrom; în altul, firma de la intrare spune că ar fi vorba de un Club al Societății Civile, o găselniță ca atâtea altele consumate în "epoca tranziției" pentru a ține în stăpânire o clădire pe care, din păcate, armata nu s-a gândit să o revendice. Sau poate că între timp au fost recuperate de urmașii Budiștenilor...

NOTE

1. Numele Budeasa vine de la *Pădure deasă*, denumire pe care o avea localitatea înainte de fondarea satului, fiind acoperită cu păduri dese și de nestrăbătut. Cu timpul, din aceste două cuvinte s-a format numele Budeasa. Numele de Budișteanu a fost luat după acela al moșiei lor de baștină, Budeasa.

2. În "Revista Armatei" din iunie 1912, într-un articol care evocă personalitatea

Mormântul Serdarului Alex. Budișteanu 1794-1875, Cimitirul Bellu

polcovnicului Ștefan Stoica (1830-1860) se află următorul episod: "La sosirea sa în București (1834), parucicul Stoica a tras în gazdă la hanul Budișteanu, care era situat în Ulița Franceză, colț cu podul Mogoșoaia, dar fiind răcit de pe drum s-a îmbolnăvit de dureri de stomac. Vistavoiul s-a speriat și

s-a dus la proprietarul hanului, paharnicul Ioniță Budișteanu, care locuia tot acolo și l-a întrebat ce să facă, fiindcă domnul parucic care sosise noaptea era bolnav de holeră. Boierul Budișteanu a venit îndată să-l vază, însoțit de un dascăl grec care avea cunoștințe medicale. Acesta a zis să încălzească cărămizi să-i puie pe stomac și la picioare, i-a dat niște picături și ceaiuri calde cu care i-au încetat imediat durerile. Interesul ce a pus nobilul proprietar îndată ce i s-a spus că un tânăr ofițer se află bolnav în hanul său, venind și dându-i toate îngrijirile de care avea nevoie, probează sentimentul de filantropie al boierilor de atunci."

Bibliografie

Alexandru A. Budișteanu, *Genealogia familiei boierești Budiștenii*, manuscris, Arhivele Muzeului Militar Național, Diverse III.

Nicolae Iorga, *Oameni cari au fost*, Editura pentru literatură, București, 1967.

*** Bărbați ai datoriei, 1877-1878, Editura militară, București, 1979.

*** Prezențe militare în știința și cultura românească, Editura militară, București, 1982.

Răsboiul, 29 octombrie 1877.

România pitorească nr. 4/1977.

Familiiile boierești din Moldova și Țara Românească, vol. II, coordonator și coautor Mihai Dim. Sturdza, Simetria, 2011. ■

...și așa cum arată astăzi

Patru generații de ofițeri sub același nume: KOSLINSKI

Între familiile de militari care au dat strălucire profesiei armelor și au făcut fala armatei române se află și familia Koslinski. De origine poloneză, ramura românească a acestei familii este aproape în întregime formată din militari de carieră.

La mijlocul veacului al XIX-lea, locotenentul Alexandru I. Koslinski, ofițer în armata rusă, întorcându-se din campania generalului Luders în Ungaria și Banat, împotriva armatei maghiare a lui Kossuth (1849), a rămas în Muntenia, la cererea domnitorului Barbu Știrbei, ca să ajute la organizarea artileriei călărețe de la noi. Frecventând înalta societate din București, tânărul ofițer ajunge să o cunoască pe Anastasia, fiica logofătului Dreptății (ministrul justiției) Emanoil Argyropol, cu care se căsătorește (1850). Noua situație îl determină să-și dea demisia din armata rusă și să ceară "împământinirea" în Țara Românească, lucru încuviințat de domnitor (1852).

În timpul domniei lui Cuza, când armata cunoaște modernizări profunde, Alexandru Koslinski este însumat, la cerere, în rândurile acesteia, acordându-i-se gradul de căpitan. Astfel începe ascensiunea unei familii care avea să dea țăarii patru generații consecutive de ofițeri, din care unii au ajuns în ierahiile înalte ale armatei.

Căpitanul Alexandru Koslinski își începe cariera militară sub auspicii dintre cele mai bune, reușind să se afirme ca un instructor și specialist de valoare. În cei mai bine de 23 de ani de serviciu lucrează cu mult zel și devotament la modernizarea armatei, îndeosebi a armei artilerie. De numele său se leagă organizarea primelor baterii călărețe din artileria noastră (în intervalul iulie 1850-august 1851)¹. Ca ofițer român, ia parte la Războiul de Independență din 1877-1878, fiind

inițial directorul Arsenalului Construcții al Armatei apoi guvernatorul Cetății Nicopole. S-a spus, atunci, că domnitorul Carol I avea lacătul cetății, iar locotenent-colonelul Koslinski – cheile².

După încheierea războiului, este însărcinat cu formarea Regimentului 5 de artilerie în Dobrogea (1881). Ofițer capabil și integru, colonelul Koslinski urcă în ierarhia militară până la funcția de comandant al artileriei Corpului 1 Armată (1885). Doi ani mai târziu, din cauza slăbirii văzului, este disponibilizat și trecut în retragere cu gradul de general. S-a stabilit în București, unde a murit în 1910, fiind îngropat la cimitirul Bellu.

Alexandru Koslinski a avut mai mulți copii, din care au trăit patru: Emanoil, Luca, Alexandru și Ion.

Emanoil, fiul cel mai mare, născut în 1853. A urmat, ca și tatăl său, cariera armelor. După cursurile gimnaziului român din Brașov și ale Liceului "Sfântu Sava" din București (1870) se înrolează voluntar în Flotila Română (1872), fiind al treilea român – după Dumitrescu-Maică (1863) și Ion Murgescu (1865) – trimis, prin concurs, la Școala Navală din Brest. Avansat la gradul de sublocotenent (1874), își continuă pregătirea în Franța, la Școala de Aplicație, pe fregata «La Renommée», și, în 1875, Școala specială de torpilor (minieri) a marinei ruse de la Kronstadt (Gulfu Finic).

Ca și tatăl său, face toată campania Războiului de Independență, remarcându-se, în octombrie 1877, prin executarea primului baraj de mine pe Dunăre, cu material rusesc, în Ostrovul Nedeia (km 703)³.

Emanoil Koslinski rămâne în istoria marinei noastre militare prin câteva contribuții importante: a organizat prima școală de torpile și a înființat

"Corpul Apărării sub Apă" (1881); a adus, din Anglia, crucișătorul "Elisabeta" (1888)⁴. În calitate de director al Marinei în Ministerul Apărării, participă la întocmirea noilor legi de organizare a Marinei, precum și la dotarea acesteia cu toate regulamentele, instrucțiunile și manualele speciale. Numit comandantul Marinei Militare, în 1901, (succedând amiralului Murgescu) execută mai multe călătorii și misiuni navale în străinătate (Franța, Suedia, Rusia). Ofițer cult, familiarizat cu latura militară și tehnică a meseriei de marinar, se distinge ca unul dintre șefii cei mai capabili care au dezvoltat și dotat flota, propulsând-o pe calea adevăratei modernizări. A contribuit la înființarea Diviziei de Dunăre, având în dotare patru monitoare cuirasate și opt vedete fluviale, nave pentru care directorul Marinei din Ministerul de Război, comandorul Petre Demetriade, reușise să obțină creditele necesare. În 1906 este avansat la gradul de contraamiral.

Căsătorit, în anul 1888, cu Alexandrina (Didina) Lahovary, fiica lui Gheorghe Lahovary (președinte al Curții de Conturi, director al Poștelor) și a Anei Cocorăscu (din familia istorică a Cocorăștilor), a avut trei băieți: Gheorghe, Emanoil, Alexandru – care au devenit, la rândul lor, ofițeri – și două fete – Ecaterina și Elena.

Decedat la 27 martie 1909, contraamiralul Emanoil Koslinski este îngropat în cavoul familiei din cimitirul Bellu.⁵ Prin el, familia Koslinski atinge apogeul în cariera militară, fiind singurul care a ajuns până la funcția de comandant al Marinei Militare.

A treia generație a familiei numără cei mai mulți ofițeri.

Născut la Galați, în 1889, Gheorghe, fiul cel mai mare al contraamiralului

Koslinski, este îndreptat, după ce termină Liceul "Vasile Alecsandri" din localitate, spre Școala Fiilor de Militari din Iași, pentru ca în 1906 să fie trimis la Școala Navală din Brest. Absolvent în promoția 1908, sublocotenentul continuă, tot în Franța, cursurile Școlii de aplicație, fiind ambarcat pe nava "Du Guay Trouin". Se întoarce definitiv în țară în 1910. La scurtă vreme, face o călătorie în câteva porturi italiene (1911), unde studiază noile tipuri de nave torpiloare. În 1912, locotenent fiind, este imbarcat pe crucișătorul "Elisabeta" cu care va executa o misiune la Constantinopol. Pe aceeași bavă se afla în acel moment și locotenentul Virgil Alexandru Dragalina. După un an este numit la comanda vedetei fluviale "Valter Mărăcineanu".

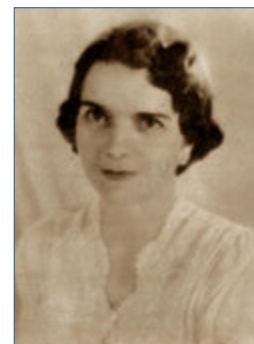
În 1916, căpitanul Gheorghe Koslinski participă la războiul pentru întregirea neamului – în calitate de comandant al portului Cernavodă, apoi în fruntea unui detașament de infanterie marină cu care acționează în zona Dunării – între Pietroșani și Giurgiu⁶ – și ofițer cu tragerile indirecte în Statul major al flotei române de operații de sub comanda comandorului Vasile Scodrea (1917-1918).

După război, este trimis în Franța (1920), unde se specializează în arma submarină, al cărei promotor va fi în marina română. Întors în țară, îndeplinește funcția de adjutant al regelui Ferdinand (1922-1926) și președinte al Comisiei de supraveghere a construcției primului submarin românesc, "Delfinul", și a navei sale de bază, la șantierele din Fiume (pe atunci, port italian, astăzi portul croat Rijeka). Avansat la gradul de comandor (1929), i se încredințează comanda escadrilei de distrugătoare (1933-1935), cea mai importantă a marinei militare, în care avea să introducă manevra tactică pe bază de cinematică.

La 31 martie 1938 este înaintat la gradul de contraamiral și i se încredințează comanda Diviziei de Dunăre, pentru ca din octombrie 1940

lată reprezentanții celor patru generații de ofițeri ai familiei Koslinski: Alexandru, Emanoil, Gheorghe, Niculae. Am alăturat lor și fotografia distinsei doamne Koslinski, care a trăit drama soțului ei, viceamiralul Gheorghe Koslinski, mort în închisoarea de la Aiud.

până în ianuarie 1941 să fie numit în postul de subsecretar de stat pentru Marină, funcție în care rămâne până la 27 ianuarie 1941, când, din motive de sănătate, părăsește meseria armelor. Pentru un timp, este comisar al Guvernului pe lângă Șantierele navale Galați (1943-1945). Avansat la gradul de viceamiral în rezervă, la 8 iunie 1945, rămâne în serviciu la Șantierele navale până în 1946, când este pensionat definitiv.

Ca fost demnitar în guvernul Antonescu, este arestat în anul 1948 de regimul comunist și condamnat la doi ani închisoare. Un general avea să povestească peste ani drama la care a

fost martor: "... bietul amiral Koslinski, un om blajin și de o sensibilitate aproape feminină, a murit de foame în 1949 în închisoarea din Aiud. Bietul Kossu, cum i se spunea, ajunsese, din cauza imposibilității de a mânca arpacașul ignobil ce ni se servea, într-un hal de slăbiciune groaznică. Cu mari eforturi sufletești, reușise să-și înfrâneze repulsiunea ce avea de a se prezenta în fața medicului și obținuse astfel săptămânal câte o linguriță de sirop tonic. Bietul Kossu slăbea din ce în ce mai mult și atunci camarazii lui de celulă, revoltați de starea în care ajunsese, au reușit să-l convingă să se ducă la viitoarea vizită medicală

complet dezbrăcat, acoperit numai cu un macferlan. Pentru mai multă siguranță, ca lucrurile să se desfășoare așa cum se plănuiuse, urma să fie însoțit de un camarad, căci altfel Kossu, cu delicatețea sa sufletească, ar fi renunțat să execute hotărârea ce se luase. Când, ajuns în fața medicului care, cu nasul în registru, îl întreabă ca de obicei ce are, Kossu, încurajat de camaradul său, nu a răspuns nimic, ci și-a dezbrăcat numai macferlanul, rămânând în fața medicului în pielea goală. Și când surprins că nu a primit nici un răspuns, medicul a ridicat ochii din registru și a văzut fantoma ce stătea în fața sa, s-a speriat de halul de slăbiciune în care se afla Kossu și s-a îndurat să-l bage în infirmerie. După zece zile, într-o seară, sărmanul meu camarad și prieten, un om cu un suflet de o distincțiune fără seamăn, stând de vorbă cu camarazii săi, s-a lăsat încet pe o parte și a adormit pentru totdeauna pe un pat de scânduri în infirmeria închisorii de la Aiud."

Era în ziua de 30 aprilie 1950.

Astfel, după o viață dăruită armatei române, viceamiralul Gheorghe Koslinski este răsplătit cu închisoarea.

Emanoil, născut în 1891, al doilea fiu al contraamiralului Emanoil Koslinski, a îmbrățișat la rândul lui meseria armelor, ajungând până la gradul de colonel. Ca și fratele său mai mare, participă la războiul pentru întregirea neamului. Rănit în luptele de la Măgura Voinii (21 septembrie 1916), cade prizonier odată cu ambulanța care îl transporta. După doi ani de captivitate în diferite lagăre din Germania, este repatriat, la 1 iulie 1918, și internat pentru refacere într-un sanatoriu din Piatra Neamț. Căpitan la încheierea războiului, ia parte la campania din Transilvania și Ungaria împotriva armatei lui Bela Kun. Acest episod din biografia sa avea să-i aducă neplăceri în timpul regimului comunist.

Își continuă cariera militară la vânători de munte și la Cercul de recrutare București. Datorită infirmității de surzenie, căpătată în război și accentuată cu timpul, este trecut direct

în retragere (1943). Moare în 1972, fără a avea urmași în familie.

Alexandru, născut în 1893, al treilea fiu al contraamiralului Emanoil Koslinski, urmează tot cariera armelor. Sublocotenent de artilerie (1912), este repartizat la Regimentul 15 artilerie din Giurgiu, apoi comandant de secție în Regimentul 2 artilerie de câmp, cu care face campania din 1913. Asemeni tatălui și celor doi frați ofițeri, participă la războiul de întregire a neamului, luptând, între altele, la Furceni, Cosmești și Mărășești.

Specialist în armament și muniții, prezidează, după război, diverse comisii de recepții și control în Cehoslovacia și Belgia. Între anii 1940-1944 este director al fabricației munițiilor din Ministerul Înzestrării Armatei. Trecut în Corpul Tehnic Militar – și înaintat la gradul de general (1943) – este disponibilizat în august 1947, în urma epurărilor și reducerii efectivelor armatei. Moare în 1976, fără să lase vreun urmaș.

A patra generație de ofițeri a familiei este reprezentată de Niculae (născut în 1921), fiul viceamiralului Gheorghe Koslinski, care optează pentru marina militară, continuând tradiția bunicului și tatălui său. Absolvent al Școlii Navale din Constanța, secția punte, aspirantul de marină (sublocotenent) Niculae Koslinski participă la luptele navale din Marea Neagră (1941-1944), la vedetele torpiloare și la alte nave, pe Dunăre (1945), în flota de dragaj fluvial.

În 1947, proaspătul căpitan face serviciul pe nave, în artileria de coastă și la comandamentul apărării litoralului, pentru ca, în 1951, să fie scos, pe motive de «origine socială», din cadrele active. La vârsta de doar 30 de ani, trebuia să-și găsească un rost pentru a-și putea întreține familia. Lucrează ca inginer topograf și geodez.

Diplomat al Facultății de istorie a Universității din București, specializat în istoria navală, Niculae Koslinski este unul dintre cei mai valoroși istorici ai marinei noastre militare. Ani de-a rândul, publică articole de specialitate în reviste românești și străine, dar și

câteva lucrări de istorie. Cu siguranță, cele mai valoroase rămân volumele: *Războaie navale în veacul al XVI-lea. Prevezo și Lepanto* (1991); *Războiul naval de-a lungul veacurilor* (1994, în colaborare), *Marina română în al doilea război mondial* (2 vol., în colaborare).

A fost membru al Comisiei de Heraldică, Genealogie și Sigilografie din București și responsabil al secției de istorie a Ligii Navale Române.

Cu comandorul Niculae Koslinski se sfârșește ramura românească a familiei Koslinski. O familie care s-a integrat perfect în societatea românească și care a dat țării patru generații succesive de ofițeri, participanți la toate războaiele României moderne.

NOTE

¹Scrisoarea de mulțumire a domnitorului Știrbei Vodă către Alexandru Koslinski a fost publicată de Nicolae Iorga în "Correspondența politică a lui Știrbei Vodă", vol. I, București, 1904.

²Locotenent-colonelul Alexandru Koslinski a dat ordin să i se confecționeze din lemnul porții cetății Nicopole un mic dulap, pe care urmașii familiei l-au păstrat din tată în fiu, urmând a fi donat, potrivit spuselor lui Niculae Koslinski, Muzeului Militar Național.

³Barajul de la Nedeia, organizat cu concursul direct al sublocotenentului E. Koslinski, a fost cea dintâi operațiune specifică de marină pe timp de război executată de Flotila română. Pe baza acestei experiențe, apărările submarine pe Dunăre aveau să se dezvolte treptat, înființându-se unități speciale de apărare fixă.

⁴Comandat casei Armstrong, din Newcastle, crucișătorul "Elisabeta", navă de 1320 de tone, a făcut fala marinei noastre militare până în preajma Primului Război Mondial.

⁵În ziua înmormântării, crucișătorul «Elisabeta» făcu salutul cu tunul, trăgând câte o lovitură, din oră, în oră, încheind la coborârea pavilionului cu 17 lovituri de tun.

⁶Episodul este consemnat de maiorul C. Sandovici în lucrarea "Studii critice".

Bibliografie

• Niculae Koslinski, *Familia Koslinski din România*, extras din Arhiva Genealogică, III (VIII), Iași, 1996.

• Constantin D. Nicolescu, *Calvarul neamului românesc după 23 august 1944*, Editura Polirom, 1993. ■

Generalul Dragalina și fii săi

Mă numesc Alexandru Dragalina, locuiesc în Constanța și am fost militar de carieră. Când eram în armată, am fost de multe ori întrebant: „*Sunteți rudă cu Generalul-Erou Ioan Dragalina?*”. În ultima vreme, primesc această întrebare din ce în ce mai puțin și doar de la persoanele trecute de prima tinerețe. Oare de ce? Răspunsul vă las să îl găsiți singuri. După mine, este un răspuns cât se poate de trist, dar asta este o altă poveste...

Una din primele astfel de întrebări a fost aceea adresată în anul 1970, într-una din sălile de clasă ale Liceului Militar „Dimitrie Cantemir” din Breaza. Eram boboc, într-a noua, la studiul de după-amiază. În clasă a intrat profesorul de Limba Română Constantin Giurgincă. Nu îl cunoșteam, întrucât noi făceam Româna cu dirigintele, profesorul Dan Jebeleanu (nepotul poetului Eugen Jebeleanu). „*Este cineva Dragalina în această clasă?*” a întrebant domnul profesor Giurgincă. M-am ridicat încet, gândindu-mă să nu fi făcut vreo trăsnaie. M-a întrebant direct dacă sunt rudă cu Generalul. „Nu știu!” – i-am

răspuns. Tot ceea ce știam atunci era că generalul Dragalina era din zona Severinului, iar tatăl meu – și el militar de carieră – s-a născut și a crescut în Timișoara. Atunci, profesorul mi-a spus: „*Dragul meu, tu știi că noi doi s-ar putea să fim rude?*”. Am făcut ochii mari... Mi-a explicat că pe soția generalului o chema Elena Giurgincă și a fost bunica dânsului. Împreună am căutat apoi o posibilă relație de rudenie și așa am aflat de la dl. profesor că străbunicul meu a fost unul dintre verișorii generalului.

Peste ani, m-am mai întâlnit de două ori cu distinsul profesor. Prima oară în 2002, cred. Era aniversarea liceului militar și au fost invitați foștii profesori și foștii șefi de promoție (printre care m-am numărat și eu). Atunci am reluat discuția despre familia Dragalina. Mi-a dat și adresa de mail a uneia dintre nepoatele Generalului: distinsa doamnă Opritsa Dragalina-Popa, stabilită de mulți ani în Statele Unite ale Americii. Un om minunat, cu care am ajuns în prezent să conversez zilnic. Și ea, și o altă nepoată a generalului pe care am avut deosebită plăcere și onoare să

o întâlnesc în toamna anului trecut – doamna Rodica Voiculescu – mi-au cerut să le spun verișoare.

A doua întâlnire cu domnul profesor Giurgincă s-a întâmplat în toamna anului trecut. Domnul profesor a publicat o minunată carte: „*Arhivele transcendente: o peregrinare sacră a pământului românesc*”, pe care o recomand tuturor celor interesați de istoria acestui pământ strămoșesc!

Nu am nicio dovadă palpabilă, nicio hârtie, niciun document care să ateste că sunt un descendent al Generalului. Dar am așternut cu mult respect și cu multă dragoste câteva gânduri legate de el și de cei doi fii ai săi. În întreaga mea carieră profesională (în armată, dar și în învățământ) am încercat să mă ridic la înălțimea acestui nume.

Neamul Dragalina

Rădăcinile neamului Dragalina sunt adânc ancorate în mirificul Banat, în satul Borlova. Iată ce scria unul din fiii Generalului, comandorul Virgil-Alexandru Dragalina: „*Borlova – comună grănicerească din Banat, cu bărbați voinici și deștepți, cu femei frumoase, cu bibliotecă, cu fanfară și cor – este cuibul familiei Dragalina. Din timpuri uitate, Dragalina – familie de grăniceri români – au fost din tată în fiu preoți și agronomi, fruntașii comunei. În Borlova s-au păstrat, prin viu grai, oarecare date despre membrii acestei familii*”. Un sat în care la data de 22 iulie 1766 se înființează prima școală, denumită „Școală Națională”.

Povestea militară a neamului Dragalina se pierde în negura timpului. Conform tradiției, totul începe cu tânărul Nicolae, fiul preotului din Borlova și străbunicul generalului. Acesta a luat parte la luptele împotriva turcilor ca „pedestru de picioare”. Căzut prizonier, a fost răscumpărat în 1788 de către tatăl său cu un preț mare, probabil în oi sau în vite. A avut

Generalul Dragalina (1914) împreună cu cei doi feciori, Corneliu și Virgil Alexandru

doi copii: Anton (n.1770) și Nicolae (n.1774).

Nicolae-fiul rămâne mai departe în Borlova ca preot și tot așa fiii, nepoții și strănepoții lui. Cu Anton începe cariera militară a neamului meu. Este bunicul generalului erou. Anton Dragalina are doi băieți: Alexandru (1830) și Leon (1832). Amândoi au urmat cariera militară în armata austro-ungară. Absolvenți străluciți ai Școlii de cadeți din Olmütz, cei doi frați sunt înaintați la gradul de sublocotenent – Alexandru în 1849 și Leon în 1851.

Sublocotenentul Alexandru Dragalina, tatăl viitorului general, a participat la campania din 1849 în Ungaria, dar și în Italia, în armata papală. În 1858 se căsătorește cu tânăra Marta, născută Lazoni.

În 1859, proaspătul locotenent Alexandru Dragalina demisionează din armata austro-ungară, fiind numit administrator al ținuturilor de graniță la Râmnicu-Vâlcea (după încheierea campaniei, a urmat Școala de Război din Viena, unde a obținut și diploma de inginer geodezic). Soția îl urmează la noul loc de muncă, dar își păstrează casa și averea din Caransebeș, unde revine deseori pentru rezolvarea problemelor de administrație.

În noaptea de 16 decembrie 1860 se naște primul lor băiat, Ioan (viitorul general), și doi ani mai târziu, la 19 iunie 1862, apare pe lume și cel de-al doilea băiat, Alexandru. Cei doi frați calcă pe urmele tatălui și unchiului lor. Au urmat cursurile Școlii de cadeți din Timișoara. În 1887, Ioan demisionează din armata Austro-Ungară, trece Carpații, în Regat, și se înrolează în armata română. Alexandru îl urmează peste un an.

Cei doi frați erau ofițeri de elită, cu o educație aleasă, prezentabili, cu pregătire în armata austro-ungară, excelenți vorbitori ai limbii germane. Un adevărat pericol pentru superiori și colegi... Urmarea? Ioan este mutat în Oltenia și Alexandru în Moldova.

Alexandru nu a rezistat... În 1891 îi moare singurul copil. Doi ani mai târziu soția îi este răpusă de tuberculoză galopantă. S-a sinucis la puțin timp.

Ioan a schimbat 18 garnizoane în doar 24 de ani! A fost urmat peste tot de soție și de copii. Printre ei, cei doi feciori: Corneliu și Virgil-Alexandru. Nimeni nu s-a plâns niciodată!

Despre Generalul-Erou Ioan Dragalina s-a scris mai mult (nu îndeajuns de mult, după mine), așa că voi prezenta doar câteva episoade

din glorioasa sa carieră. A fost o selecție extrem de dificilă. Am încercat (sper să fi reușit) să includ cele mai semnificative momente, dar și unele mai puțin cunoscute.

General Ioan Dragalina

Voi începe cu scrisoarea trimisă generalului de scriitorul Cincinat Pavelescu, datată Sinaia, 19 octombrie 1916:

Iubite și ilustre general,

Citesc în jurnalele de azi că fiul d-tale e rănit. Iată că, după sângele glorios al tatălui, fiul înobilează pământul sfânt al țării cu vloga vieții sale generoase și închinat patriei.

Nu vă voi face ofensa să vă aduc mângâieri, nici pentru brațul ce l-ați jertfit mării noastre, nici pentru suferința bravului d-tale fiu. Un om ca generalul Dragalina al cărui nume azi simbolizează eroismul cel mai înalt și geniul militar cel mai desăvârșit, chiar fără braț - e un om întreg - spre deosebire de acei numeroși patrioți, care deși par întregi, le lipsește ceva din construcția interioară - acel ceva care dă inimii vitejie și sufletului eroism.

V-ați acoperit de glorie, domnule general, de la începutul rezelului, devenind pilda sacrificiului și a disprețului de moarte, unite cu vrednicia românească și priceperea și iscusința latină. Vă așteaptă însă ceasuri de mulțumire sufletească, după aceste clipe de frământare și sbucium. Veți avea bucuria în curând să ziceți „La mărirea

Generalul Corneliu Dragalina

Comandorul Virgil Alexandru Dragalina

Opritsa Dragalina Popa, nepoata generalului erou

României am folosit și eu cu ai mei". Și ce mângâiere mai mare poate fi pentru un adevărat erou?

Primiți, vă rog, omagiul meu de admirație și iubirea mea entuziastă și devotată,

Cincinat Pavelescu

Pe aici bubuie tunul, dar în cântecul lui aud cuvântul sfânt: BIRUIM!

Documentul se află în arhiva verișoarei mele Opritsa Dragalina-Popa, care ține să precizeze că „din păcate, scrisoarea a ajuns la Palatul Regal din București, transformat în spital, cu câteva zile după moartea bunicului meu... Dar este un testament al rezilienței oamenilor în timpuri grele, o icoană a curajului celor cu spirit demn și nobil. Era în plin război, trupele inamice încercau să pătrundă prin Valea Jiului, unde soldații noștri se luptau cu eroism...”

Numit Comandant al Armatei I, Generalul Dragalina a dat Ordinul de zi din 11 octombrie 1916, din care rețin următoarele:

„Ofițeri și soldați ai Armatei I-a române, din acest moment am luat comanda armatei și cer imperios la toți, de la General la soldat: în primul rând apărarea cu viața a sfântului pământ al țării noastre, apărarea vetrei strămoșești, a ogorului și a cinstei numelui de român. Cer de la toți cea mai deplină ascultare și cea mai strictă executare a ordinelor. Trupa care nu înaintează, să moară pe loc.”

În biografia dedicată tatălui, comandorul Virgil-Alexandru Dragalina notează:

„Nenorocirea a făcut ca generalul să moară, poate tocmai atenției regale prea mari și atunci regele Ferdinand, copleșit de presentimente rele, ce aveau să se adevărească, și poate și de părerii de rău, a ingenuncheat în fața sicriului la Biserica Albă, a plâns și apoi s-a ridicat în picioare, luând poziție ostășească și cu mâna la chipiu a trimis ultimul salut generalului de care se despărțea.

Astfel de atitudini și gesturi, regele Ferdinand nu le-a mai repetat niciodată față de nimeni altcineva. El nu a mai căzut în genunchi în fața niciunui alt

sicriu, nici chiar al propriului său copil, Mircea, mort tot în octombrie 1916.”

Generalul Radu Rosetti a intrat, nu se știe cum, în posesia jurnalului personal al generalului Dragalina. Oare unde se află acest jurnal? La 7 martie 1917, la câteva luni de la moartea eroului, Radu Rosetti publică un articol, din care reproduc:

„Marele liric Chateaubriand nu și-a publicat memoriile în viață; le-a vândut unui editor, la adânci bătrânețe, pentru suma de 250.000 lei, cu condiția să i le tipărească după moarte sub titlul: «Memoires d'outre tombe».

Carnețelul modest cu coperta de mucava neagră, pe care întâmplarea mi l'a pus în mână, n'a fost scris cu intenția de a fi publicat și mai puțin ca să renteze ceva autorului. Sunt însemnările zilnice ale eroului de la Jiu, generalul Drăgălina (Drăgălina, cu ă, nu cu a, cum i s'a spus până acum) scrise când pe un vârf de munte, când într'o tranșee, când într'un cantonament, și la răsfoirea lor vibrez ca la citirea unei rugăciuni sfinte și curate.

A fost dat neamului acesta să treacă prin toate durerile fizice și morale. «Din jertfa zilei de azi, se naște viața zilei de mâine». Cine poate spune că a plecat la război cu mai multă însuflețire ca noi, că suferă restriștea mai cu resemnare? Rasa latină nu se desminte. Doar Francezii au un Castelnau, noi am avut pe Drăgălina.”

Și un fragment dintr-un articol – „Take Ionescu despre generalul Dragalina” – apărut în „Universul” din 29 octombrie 1916:

„L'am văzut, eri, mort în glorie, urmat de cei doi fii ai lui, doi soldați, dintre care cel mai mare rănit, ca și tatăl, la braț, își ascundea sub curaj stoic îndoita lui durere: suferința materială a ranei lui și oroarea morală a despărțirii eterne. (...)

Astfel a murit acest bărbat care, când a fost adus în fața chirurgului la Craiova l-a întrebat asemeni unui erou de ai lui Plutarh: «Doctore, cum aș putea fi vindecat mai repede pentru a mă reîntoarce în luptă? Păstrându-mi brațul sau tăindu-mi-l?» Și cum doctorul i-a spus că prin amputarea brațului, vindecarea ar fi mai grabnică. «Ei bine, taie-l, doctore, o să-mi ajungă și un braț.» (...)

Moartea lui Dragalina e pentru noi, pentru națiunea românească, o pierdere ireparabilă. Sămânța de eroi mai încolțește încă pe sfântul nostru pământ.”

Închei cu ceea ce a spus Ion I.C. Brătianu, prim-ministrul României, la funeralii:

„În clipele în care se înfăptuiește gândul secular al neamului nostru, întruparea lui, luptă și se jertfesc cei mai buni și cei mai vrednici români. (...)

În fruntea lor strălucește numele generalului Dragalina, precum în fruntea ostașilor săi a luptat și a căzut viteazul comandant al oștirii de peste Olt. A luptat și a căzut în fruntea oștirii sale conducând-o, formând-o la foc, însuflețind-o prin cugetul și prin pilda lui, înconjurat de dragostea și de încrederea tuturor, căci el însuși era plin de dragoste pentru ostași și de neclintită credință în izbânda pe care sufletul său bănățean simțea că se cuvine acelora care luptă pentru libertatea poporului lor. Credința lui e credința unui neam întreg, pentru viața căruia și-a dat voios pe a sa și de a căruia soartă și-a legat astfel pe veci memoria.”

General Corneliu Dragalina

Generalul Corneliu Dragalina s-a născut la 5 februarie 1887, la Caransebeș. A urmat Școala de ofițeri de artilerie și geniu din București (1905-1907) și Școala Superioară de Război (1919-1921).

A luptat la ambele războaie mondiale. În campania din 1916 a comandat una dintre puținele baterii de artilerie grea ale armatei române. Regimentul său făcea parte din Divizia 19 Infanterie, care a dus lupte grele pe frontul din Dobrogea, în toamna aceluia an.

Pe 10 octombrie 1916, pe când bateria sa se afla în spatele Regimentului 51 Infanterie, un puternic atac bulgar a rupt frontul Batalionului III, punând soldații pe fugă. Corneliu Dragalina s-a urcat pe primul cal pe care l-a găsit, și-a scos sabia și a ordonat gorniștilor să sune atacul, pornind în direcția inamicului. Această

acțiune a făcut ca infanteria română să îl urmeze. Atacul bulgar a fost respins, iar frontul restabilit. Rănit de un glonț în timpul atacului, Corneliu Dragalina a fost dus cu șlepul pe Dunăre la Galați, de unde a fost preluat și dus la spital. A fost operat și i s-a scos glonțul care îl rănise. Peste câteva zile, însă, se afla împreună cu fratele lui, Virgil, la București, la căpătâiul tatălui lor.

Corneliu Dragalina a urcat pe rând gradele ierarhiei militare, devenind general de brigadă în 1935 și general de divizie în 1940. La 1 ianuarie 1940 a fost numit comandant al Corpului 6 Armată, cartiruit la Cluj, funcție pe care avea să o exercite timp de trei ani. După începerea războiului, în iunie 1941, Corpul 6 a fost ținut în rezervă în țară, fiind trimis pe front în octombrie 1941. A luat parte la faza finală a bătăliei de la Odessa, după care a fost dislocat în Crimeea. În primăvara anului 1942, Corpul 6 este deplasat pe front în zona Izyum. În mai 1942, generalul Corneliu Dragalina și-a condus trupele în cea de-a doua bătălie de la Kharkov, unde trupele române au reușit să captureze 26.432 de prizonieri și un număr mare de tancuri ușoare T-60, dar și primele T-34 și KV-1.

Pentru ofensiva de vară ce a urmat, generalul Dragalina a fost subordonat Armatei 1 Tancuri. Pe 22 iunie a continuat ofensiva spre Don. Din 19 iulie, Corpul 6 a fost subordonat Armatei 4 Tancuri, căreia i-a facilitat trecerea Donului. La începutul lunii septembrie, generalul Corneliu Dragalina și trupele sale se aflau la sud de Stalingrad. Corpul 6 Armată (diviziile 1, 2, 4 și 20) a trecut la urmărirea inamicului de la Oskol la Donul inferior și la sud de Stalingrad. Generalul a fost distins, de două ori, cu Ordinul Militar „Mihai Viteazul” clasa a III-a și clasa a II-a.

La 16 decembrie 1942, mareșalul Antonescu l-a rechemat de pe front, numindu-l apoi guvernator al Bucovinei. Ca guvernator, a suspendat portul stelei lui David de către evreii din Cernăuți pentru a nu-i pune în pericol de a fi executați de fasciști, obținând apoi aprobarea mareșalului Antonescu pentru evacuarea acestora

din Cernăuți, deoarece urmau să fie arestați sub ordinul lui Hitler și deportați dincolo de Bug. În acest mod a salvat viața a 14.750 de evrei. După instalarea guvernului Groza, generalul de corp de armată Corneliu Dragalina a fost trecut din oficiu în poziția de rezervă, alături de alți generali și ofițeri. Era începutul calvarului. Și-a pierdut casa din Timișoara și a fost hărțuit de Securitate, însă nu a fost arestat.

La 11 iulie 1949, generalul Corneliu Dragalina a murit, la București, chiar înaintea declanșării de către autorități a unui masiv val de arestări.

Comandor Virgil Alexandru Dragalina

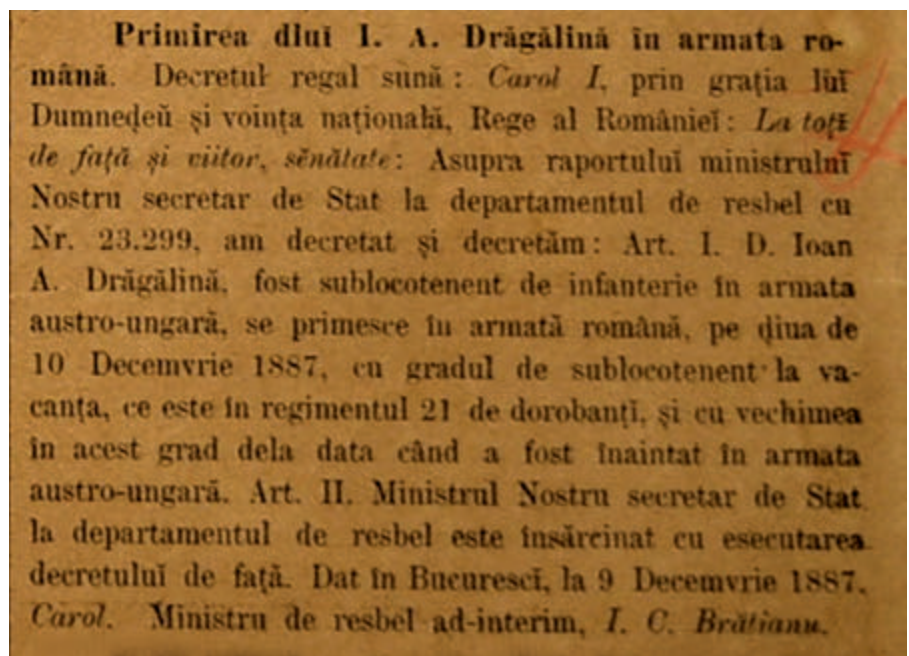
Virgil-Alexandru Dragalina s-a născut în București, la 16 ianuarie 1890. A urmat o clasă la Gimnaziul „Mihail Kogălniceanu” din Vaslui, după care a continuat cursurile la Liceul Militar din Craiova (1901) și Liceul Militar din Iași, pe care le-a încheiat în anul 1908.

Căsătorit cu Virginia Theodorescu, are două fete: Ioana Elena (născută în 1941) și Opritsa Alexandra (născută în 1942). Înainte de căsătorie a avut o relație cu Kitty Bursey, fica unui ofițer

britanic, din care a rezultat un copil, Peter, născut în 1922, în Anglia, băiat pe care l-a recunoscut și cu care a ținut legătura toată viața.

La 1 iulie 1910 a absolvit Școala de Artilerie, Geniu și Marină, din București, fiind avansat la gradul de sublocotenent de marină și repartizat la Divizia de Dunăre, de unde a fost detașat pentru instrucție pe crucișătorul „Elisabeta”, la Divizia de Mare (1910-1915). În această perioadă a fost ambarcat pe un cargou al Serviciului Maritim Român, cu care a navigat timp de șase luni pe linia Constanța-Rotterdam (1912-1913). Revine pe crucișătorul „Elisabeta” până la sfârșitul lunii august 1913. Pentru o perioadă scurtă a fost ambarcat ca însărcinat administrativ pe bricul „Mircea” (1913-1914). Între 1 aprilie și 4 noiembrie 1916 a fost adjutant al comandantului Marinei Militare, contraamiralul Sebastian Eustațiu.

În Primul Război Mondial a luptat pe Dunăre și la Nistru, fiind comandantul torpilorului „Zborul” din Flota de Operațiuni (1 februarie 1917-1 iulie 1918), comandantul vasului francez „Jeanne Blanche” (1 aprilie-1 iulie 1918), comandantul

Informația privind primirea lui Ioan A. Dragalina în armata română, apărută în Foaia Diecesană (Caransebeș), 1887, II, Nr. 52, 27 Decembrie 1887/ 8 Ian 1888. Viitorul general a intrat în armata română cu numele „Drăgălină”...

vedetei nr. 7 din Divizia de Dunăre, la Tighina, pe Nistru (15 octombrie 1918-26 august 1919), perioadă evocată în volumul memorialistic „Escadrila de Nistru”, apărut la Editura Militară. Un episod de război memorabil s-a consumat în ziua de 3 februarie 1918, la Vâlcov, pe Nistru, când vedetele comandate de locotenent-comandorii Virgil-Alexandru Dragalina și Nicolae Steriopol au atacat și capturat un vas rusesc care transporta muniția și materialul necesare tragerilor Flotei ruse de Dunăre.

După război și-a continuat perfecționarea militară prin cursuri de specializare la Școala de Radiotelegrafie („Wireless Telegraphy”) din Portsmouth (2 martie 1920-31 martie 1921), la Școala de Electricitate și Torpile („Torpedo School”) pe HMS VERNON (2 august-4 decembrie 1921) și la Școala de Artilerie (Gunnery School”) din Whale Island-Marea Britanie (5 decembrie 1921-16 aprilie 1922).

Întors în țară, îndeplinește diverse funcții importante, printre care și aceea de aghiotant al Alteței Sale Regale Principele Nicolae în statul major Regal (15 iulie 1926-15 iulie 1927). La moartea regelui Ferdinand, în 1927, figurează printre moștenitorii regelui. În același an este numit în Comisia de supraveghere a construcției distrugătoarelor tip R pe lângă Șantierul Pattison din Napoli (20 august 1927-1 iulie 1929). Timp de trei luni este ofițer de legătură pe lângă amiralul englez Henderson, însărcinat de Ministerul de Război cu studiul Bazei Navale (15 aprilie-1 iulie 1930).

La 31 august 1937 a demisionat din armată. Și-a continuat activitatea, ca director, la Serviciul Maritim Român (1940-1942). În timpul ultimului război mondial a fost concentrat și numit șef de stat-major la comandamentul Escadrilei de Distrugătoare (1 ianuarie -1 februarie 1940).

La insistențele celor două fete, părăsește țara în 1975. Moare după 5 ani, la vârsta de 90 de ani și este îngropat la New York.

În prezent, o navă a Forțelor Navale îi poartă numele. De asemenea, în

Generalul Corneliu Dragalina la Monumentul tatălui său, la Caransebeș (în mijloc, în civil, cu pălăria în mâna stângă)

memoria lui, Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” acordă în fiecare an, începând din 2014, Marele Premiu „Comandor Virgil Alexandru Dragalina”, în valoare de 1000 Dolari SUA, pentru cea mai bună lucrare de istorie militară apărută în anul respectiv. Suma este acordată anual de Opritsa Dragalina Popa.

De multe ori, numele meu a fost scris sau pronunțat „Drăgălina”. De fapt, acesta este numele adevărat al neamului nostru. Însă, în actele cu care viitorul general Ioan Dragalina a revenit în țară (de naștere, studii, înaintare la gradul de locotenent etc.), numele apărea sub forma de lohan sau lanoș „Dragalina”. Asta pentru că atât în limba germană, cât și în cea maghiară nu există litera „ă”. Și astfel Marele Erou a rămas înscris în istorie sub forma oarecum incorectă: Ioan Dragalina.

În 1912, fiul generalului, Virgil Alexandru, a fost însărcinat să îi însoțească pe copiii regali, care își petreceau vara la Constanța. Acolo a avut onoarea să fie în preajma Reginei Elisabeta, căreia i-a plăcut numele Dragalina: „Numele duminică este așa de frumos! Dra-ga-li-na! Ca un clinchet de zurgălăi.”

Comandorul Dragalina avea să scrie mai târziu în memoriile sale: „Cum acest nume, sub noua lui formă, a intrat mai târziu în istorie și a fost cunoscut ca atare de întreaga națiune, nu se mai poate reveni la vechea lui formă, rămânând ca descendenții generalului-

erou să poarte mai departe numele sub forma lui istorică: Dragalina”.

Am așternut pe hârtie aceste rânduri cu pioșenie față de iluștrii mei înaintași, dar și cu aleasă considerație pentru revista România Eroică, publicația Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”. Și, întrucât această asociație poartă un nume sfânt pentru noi toți cei care trăim și simțim românește, voi încheia cu textul telegrammei de condoleanțe trimisă de M.S. Regina Maria doamnei Elena general Dragalina, văduva eroului de la Jiu:

„Nimeni mai bine decât mine nu poate înțelege adâncimea durerii ce o încercați. Plâng cu dumneavoastră pe bravul militar, fală țării sale. Numele său va rămâne sfânt printre acelor bravi căzuți pentru cauza cea mare.

Binevoiți a exprima fiilor și fiicelor dumneavoastră toată simpatia mea. Nici eu, nici copiii mei nu-l vom uita niciodată. Dumnezeu să vă ajute a suporta marea jale ce vă atinge.

Maria”

Sunt mândru că port acest nume! În cei 40 de ani de carieră militară m-am străduit să mă ridic la înălțimea numelui Dragalina. Am scris aceste pagini cu sufletul plin de recunoștință față de înaintașii mei. ■

Constanța, iulie 2020 - martie 2021
Comandor (r) Prof. Univ. Dr. Ing.
Alexandru DRAGALINA

Hatmanul Scheletti din Moldova

Colonelul Nicolae Scheletti, unul dintre fondatorii societății literare „Junimea”

Între familiile care au dat mai multe generații de militari se numără și familia Scheletti, pe care G. Sion o pomeneste în vestita-i „Arhondologie a Moldovei”, spunând că... Militarii din neamul Scheletti se afirmă la începutul veacului al XIX-lea în Moldova.

Primul Scheletti, pe care cronicile îl numesc când Theodor Schilet, când Schelitti, este semnalat la Chios în 1570. Se presupune că urmașul acestuia (prin ramura lui Strati Schylitzi, medic la Stambul în secolul al XVIII-lea) ar fi fost căminarul Dumitrache Schilli, care la 1777 s-a căsătorit cu Ecaterina Scanavi, sora lui Nicolae-vodă Mavrogheni. Acest Dumitrache a avut un fiu, stolnicul Costandin, pe care Scarlat Calimah, domnul Moldovei, l-a numit „nomofilax” (însărcinat cu supravegherea respectării legilor bisericești), la 1 ianuarie 1818.

Costandin a avut trei fii: serdarul Anton, aga Grigore și Petru (după unele surse, Pavel)*.

Cu cel din urmă fecior al stolnicului Costandin, Petru Scheletti (1808-1878), începe de fapt cariera militară a acestei familii. Intrând praporcic (sublocotenent) în oștirea „ci se reformăruia”, la 1830, ajunge în mai puțin de un an „leitenant” și, după încă trei ani, căpitan (30 martie 1834). La 6 decembrie 1847 este înaintat la gradul de colonel și numit „adiotant” al domnitorului Mihail Sturza și șef al Marelui Stat Major. În 1846 a tipărit cele dintâi regulamente ale armatei române. În 1851 se retrage din armată, pentru ca un an mai târziu să-l aflăm director al Departamentului Lucrărilor Publice.

La moartea sa, în 1878, ziarele din Iași și București îi publică biografia, întrecându-se în elogierea răposatului ostaș, pe care îl consideră „unul dintre bărbații de seamă ai Moldovei și din cei mai luminați militari ai ei”.

Biografii care s-au ocupat mai

îndeaproape de istoria acestei familii afirmă că, ajuns hatmanul armatei Moldovei, colonelul Petru Scheletti pune multă îngrijire în reorganizarea acesteia. Încredințat că siguranța statului român nu se poate întemeia decât pe o armată cât mai puternică, pe când mai toți politicienii se bazuiau pe protecția străină, colonelul Scheletti se străduiește în toate chipurile să formeze cu cheltuieli cât mai mici o armată cât mai numeroasă și de bună calitate. Pentru a-și atinge scopul se ridică cu înverșunare împotriva risipitorilor banului public și nu cruță pe nici unul din cei ce i se puneau în cale. Poate de aceea își face mulți dușmani, care îl silesc în cele din urmă să plece din fruntea armatei. Este un moment greu al vieții hatmanului. Dar, credința în armata țării îl rămâne nezdruccinată, ceea ce îl determină să-și îndrepte toți feciorii spre meseria armelor, nu înainte de a le face educația și instrucția în școlile din străinătate. În 1860 publică, la Iași, lucrarea *Cvestia armatei Principatelor Unite*.

Ca hatman, a fost distins de țarul Nicolae al Rusiei cu *Ordinul Sfânta Ana* clasa a III-a, iar sultanul Abdul Medjid i-a acordat *Ordinul Iftihar*.

Căsătorit cu Eufrosina, Petru Scheletti are nouă copii, din care șase băieți – Gheorghe, Neculai, Alexandru, Scarlat, Constantin, Petru – și trei fete – Ortansa, căsătorită Drossu, Natalie de Mignano și Maria, măritată cu Poitevin, este mama pictorului Alexandru Poitevin-Skelitti.

Întâiul fecior, **Gheorghe** (5 mai 1836-14 noiembrie 1887), învață la pensionul lui Gheorghe Asachi din Iași, după care este trimis la Berlin să urmeze cursurile Conservatorului Stern. Întors în țară, în 1858, intră în armată, ajungând până la gradul de maior. După complotul din 11 februarie 1866, care a dus la detronarea domnitorului Alexandru Ioan Cuza, maiorul Gheorghe Scheletti intră în conflict cu grupul ofițerilor trădători. Scârbit, neputând concepe ca ofițerul să-și încalce jurământul, îi atacă public pe cei care au pătat

Sublocotenentul Emil Scheletti

onoarea armatei și au intrat în jocul murdar al politicienilor. Scrie pamfletul „Procesul dlii maior Scheletti”, în care îi numește trădători pe ofițerii care au participat la înlăturarea lui Cuza. Pentru această atitudine este chemat în fața Comisiei Criminale și a Consiliului de Revizie Militar, care hotărăsc îndepărtarea sa din armată**.

După acest moment neplăcut, pleacă la Viena unde își continuă studiile muzicale. Revine în țară și, din 1877, îl aflăm profesor de pian la Conservatorul din Iași. El este compozitorul ariei „Ce te legeni, codrule”, după versurile lui Eminescu, și autorul a numeroase romane și valsuri. A fondat și dirijat formația muzicală „Octetul român” din Iași (1877). A fost membru al Societății „Junimea”.

Un amănunt mai puțin cunoscut, care dovedește vasta sa cultură, este legat de începuturile șahului în țara noastră, fiind un pasionat promotor al acestui „joc al minții” în societatea românească. Nu este exclus ca el să fi răspândit șahul și în armată.

Neculai (2 august 1837 - 20 iunie

1872), al doilea fecior al hatmanului Scheletti, își face studiile la Potsdam și Berlin, perioadă în care reușește să-și însușească foarte bine limba germană. La 16 februarie 1854 intră în armată cu gradul de sergent, pentru ca la vârsta de doar 32 de ani să ajungă colonel. În 1866 este trimis să înăbușe mișcarea separatistă din Iași, în fruntea căreia se agita însuși mitropolitul Calinic Miclescu. Îmbolnăvindu-se, este nevoit să părăsească armata și să plece în străinătate pentru a-și îngriji sănătatea. Moare într-o clinică din Viena la vârsta de 35 de ani. Neculai a fost, ca și fratele său, unul dintre ofițerii culți ai armatei acelor timpuri. S-a afirmat ca poet și traducător, fiind membru al Societății „Junimea” și colaborator la revista „Convorbiri literare”, unde își publică unele creații.

Și ceilalți copii ai hatmanului – Alexandru, Scarlat, Constantin și Petru – se îndreaptă spre armată.

Dintre aceștia, doar **Scarlat** ajunge să facă o carieră strălucită. Născut în anul 1841. Este înscris cadet la 17 februarie 1858 în Regimentul de muschetari, care după Unire a luat denumirea de Regimentul 4 infanterie. Sublocotenent la 4 august 1858; căpitan, la 4 septembrie 1865, în Regimentul 1 infanterie, cel mai vechi regiment al armatei române; maior, la 1 ianuarie 1872, în Regimentul 7 infanterie, cel din urmă regiment înființat de domnitorul Cuza.

Participă la Războiul de Independență, în fruntea Batalionului 3 vânători, având misiunea de supraveghere a frontierei pe Dunăre, în zona localității Rast. La 6 iulie 1877, generalul Alexandru Radovici îl evidențiază într-un ordin de zi alături de alți ofițeri „care au dat deosebite probe de energie, unită cu sângele rece ce distinge pe bunii comandanți de trupe”.

În august 1877, batalionul maiorului Scarlat Scheletti trece Dunărea și ia parte la atacurile din 6 septembrie și 7 octombrie asupra redutei Grivița 2. După căderea Plevnei, Scheletti este avansat la gradul de locotenent-colonel (1 decembrie

1877) și numit comandantul Regimentului 2 Dorobanți (ulterior, Regimentul Vâlcea nr. 2). În fruntea acestei unități luptă în zona Vidinului (12 ianuarie 1878), regimentul său contribuind la cucerirea localității Tatargik. Pentru bravura și destoinicia dovedite în timpul campaniei este decorat cu șase ordine și medalii, între care: „Steaua României” în grad de cavaler, „Virtutea Militară” de aur, „Trecerea Dunării”, Ordinul „Sfânta Ana” clasa a II-a.

Scarlat este primul din familia Scheletti care ajunge la gradul de general (de brigadă, 11 noiembrie 1894; de divizie în retragere, 28

Mormântul generalului Scarlat Scheletti din Cimitirul „Eternitatea”, din Iași.

noiembrie 1909). Ocupă funcții importante: director al personalului din Ministerul de Război (16 mai 1880); comisar regal pe lângă Consiliul de revizie al Armatei (20 iulie 1881), comandant al Regimentului 5 infanterie (fost regimentul vânători al Moldovei). Pentru scurt timp, părăsește armata pentru a îndeplini funcția de prefect de Covurlui și de Constanța. Rechemat în activitate la 1 noiembrie 1891, este numit la comanda Regimentului Siret nr. 11, apoi comandantul Diviziei 8, la Botoșani, de unde va fi mutat la Focșani, la comanda Diviziei 6. La 1 aprilie 1900 este trecut în rezervă. Moare în anul 1913, fiind înmormântat în cimitirul *Eternitatea* din Iași, alături de tatăl său, de sora sa, Ortansa, și de alte rubedenii.

În cei aproape 50 de ani de carieră militară și politică, generalul Scarlat Scheletti s-a ocupat mai mult de chestiunile legate de modernizarea și întărirea armatei. Fie în presă, fie în Parlament, el a susținut neîncetat interesele apărării, considerând armata drept suprema instituție pentru siguranța țării.

Numele generalului Scheletti este legat și de înființarea gazetei „Ostașul”, ale cărei coloane au fost deschise tuturor ofițerilor care aveau ceva de spus în legătură cu modernizarea armatei. El însuși a pledat pentru reorganizarea oștirii, continuând cu înfocare ideile tatălui său. Între scrierile sale se remarcă lucrarea cu accent memorialistic și polemic „*Adevărul asupra Plevnei*”, găzduită inițial în *Revista Armatei*, publicație fondată de locotenenți-coloneii Alexandru Tell (ful revoluționarului pașoptist Christian Tell) și Ion Argetoianu (tatăl politicianului Constantin Argetoianu).

Ca și tatăl său, și-a îndrumat feciorii spre armată. Dintre aceștia, Eugen a ajuns până la gradul de locotenent-colonel și a murit în anul 1924, fiind înmormântat la Cimitirul Bellu din București, iar Alexandru a sfârșit în împrejurări tragice, fiind împușcat mortal de un soldat din subordinea sa. Trimis în fața Consiliului de Război,

Colonelul Nicolae Scheletti

apărătorul acestui soldat a fost însuși generalul Scarlat Scheletti, tatăl locotenentului mort. Acesta a cerut achitarea ostașului: „*Nu pot servi mai bine memoria scumpului meu fiu decât cerând iertarea nenorocitului soldat care l-a împușcat din greșală. Destul e un tată zdrobit de durere, nu mai sfîșiați și alte suflete.*”

Gest sublim care dovedește o admirabilă îngăduință și înțelegere din partea unui om ridicat dintr-o familie care n-a avut alt ideal mai scump decât binele semenilor și al armatei țării.

Mormintele celor din neamul Scheletti se află în Cimitirul Eternitatea din Iași, în parcela 6/I, în cavoul Drossu, înscris pe lista monumentelor istorice.

*Dan Mănuță, *Scriitori junimiști*, Editura Princeps Edit, Iași, 2005

***Procesul d-lui maior Scheletti înaintea Comisiei criminale și a cons. de revizie militar*, Buc., Lucrătorii Asociați, 1867.

Bibliografie

Căpitan Puică Nicolae, *Albumul Apărătorilor Independenței*, 1880.

Călinescu George, *Istoria literaturii române dela origini până în prezent*, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București, 1941.

Anuarul Armatei Române, București, 1870. ■

Omagiez în aceste rânduri memoria bunicului meu, Negrea Ion, născut la 6 octombrie 1884, decedat la 16 februarie 1972, fiul lui Vasile și Mușa, din comuna Colceag, județul Prahova.

Trecutul nu trebuie uitat! Sunt un om norocos și privilegiat pentru că am avut în familia mea un om în adevăratul sens al cuvântului, un „om între oameni”, cum frumos l-a numit Camil Petrescu pe marele Nicolae Bălcescu, revoluționarul pașoptist, un om care și-a făcut datoria față de țară, un luptător, un supraviețuitor. Un om din spatele timpului, cum îmi place să-l numesc, despre care povestesc elevilor mei la orele de istorie, încercând să-i fac cunoscut aportul pe care l-a avut alături de camarazii săi atunci când țara i-a chemat la datorie.

Datoria față de țară, un lucru sfânt pentru acea generație! Bunicul meu, ca mulți alți bunici, și-a închinat anii tinereții în slujba Țării sub drapelul tricolor, încercând să apere frontierele țării cu spirit de jertfă și fără condiții. Mă întreb astăzi, câți dintre noi ar mai putea duce povara unei asemenea vieți?

Dovezi ale participării sale la Campania din 1913, al doilea război balcanic și la Primul Război Mondial îmi sunt câteva documente care s-au păstrat, dar și mărturiile lăsate pe care le-am aflat de la mama mea. Bunicul îi povestea cum a fost luat prizonier la Turtucaia, cum a venit pe jos din prizonierat și a ajuns acasă după un drum lung, atunci când nimeni din familie nu îl mai credea în viață. Când a ajuns acasă, cei cinci copii pe care îi avea nu l-au mai recunoscut.... era flămând, murdar, cu barbă și plete..., dar fericit că a reușit să-și revadă familia! A avut șase copii, al șaselea s-a născut în 1927, acesta fiind tatăl mamei mele, de la care am aflat multe din experiențele de viață ale bunicului.

Cu regret îmi aduc aminte, copil fiind, uneori neascultător, cum mă jucam cu medaliile bunicului, pe care le știam păstrate în lada de zestre a

bunicii... Multe dintre ele le-am rătatit... Dacă aș fi știut cât de prețioase erau... Astăzi aș fi avut mai multe materiale autentice pe care să le folosesc la orele mele de istorie, încercând să-i motivez pe elevi să prețuiască istoria.

Un document autentic din care reiese participarea bunicului Negrea Ion la campania din anul 1913 este Brevetul din 7 noiembrie 1913, acordat de Ministerul de Resboi, din ordinul Majestății Sale, Regele Carol I, prin care se conferă soldatului Negrea Ion din Contingentul 1907, Regimentul M. Basarab, medalia „Avântul Țării”. Anul 1913 este un reper pentru istoria Armatei Române, fiind anul în care ostașii români au adus pacea în Balcani, chiar dacă a fost una de scurtă durată, fără să tragă prea multe gloanțe... Consecințele au fost pozitive și negative deopotrivă pentru România. Am obținut Cadrilaterul, prestigiul țării a crescut, dar au murit oameni din cauza epidemiei de holeră. Decizia de mobilizare generală a forțelor armate a fost primită cu entuziasm de majoritatea opiniei publice din țară. Soldații români spuneau că trec în Bulgaria pentru a ajunge în Transilvania, după cum nota Take Ionescu în Amintirile sale, era primul pas în emanciparea nației noastre de sub jugul austro-ungar iar creșterea prestigiului țării avea să întărească marele ideal al unirii.

O dovadă a participării bunicului la Marele Război mai este azi doar o medalie, dar și amintirile mamei care îmi povestea despre perioada în care bunicul a fost luat prizonier la Turtucaia alături de alți 28 000 de soldați români și 480 de ofițeri, după cum menționează unele surse. Dezastrul de la Turtucaia din toamna lui 1916 a fost lung dezbătut de către istorici dar rămâne o pagină dureroasă din istoria noastră. România nu a fost scutită de drama prizonierilor de război. Aceștia au fost duși pe jos în

Bunicul meu

lagăre, au avut parte de un tratament dur, umilințe, muncă forțată, fără mâncare, fără asistența medicală corespunzătoare, fără căldură, Bunicul povestea cum a îndurat foamea, frigul, cum bea apa din șanț sau topeau zăpada iarna, erau îmbrăcați în zdrențe iar în picioare aveau cârpe legate cu sfoară pentru că hainele bune și încălțările dar și toate bunurile pe care le aveau le-au fost confiscate.

Prizonierii au fost ținuți până în iunie 1918, deși pacea cu Puterile Centrale se încheiase în martie 1918. Situația prizonierilor români de la Turtucaia era cunoscută de autorități, care probabil îi transformaseră în niște cifre, în numere, în statistici. În schimb, interesul familiilor față de soarta celor căzuți prizonieri sau însemnările, scrisorile și memoriile captivilor au contribuit la redarea dramelor din spatele anunțurilor oficiale sau ale

Brevetul din 7 noiembrie 1913, acordat de Ministerul de Resboi, din ordinul Majestății sale, Regele Carol I, prin care se conferă soldatului Negrea Ion din Contingentul 1907, Regimentul "Matei Basarab", medalia „Avântul Țării”.

*Ion Negrea
a făcut două
războaie, a
căzut prizonier
la Turtucaia, în
1916, s-a întors
acasă pe jos și a
murit la vârsta
de 88 de ani!*

listelor nominale, ale numerelor statistice, la umanizarea experiențelor limită în care s-au aflat acești oameni ajunși în mâinile inamicului. Repatrierea lor trebuia făcută în cel mai scurt timp posibil după cum prevedeau convențiile internaționale, lucru care nu s-a întâmplat. Bunicul a ajuns acasă după mult timp de la încheierea războiului, a venit pe jos.

Era tânăr, puternic, gospodar,

avea car cu boi și căra boloboace cu vin la București. La un moment dat a fost numit pentru o perioadă de timp și primar al comunei din care făcea parte. Când s-a întors din prizonierat a cumpărat pământ și loc de casă și câte două hectare de teren arabil pentru fiecare copil. La vârsta de 80 de ani era încă în putere, atât de sprinten încât se suia în salcâm să adune frunze pentru rațe, iar pe mama, nepoata lui,

nu o lăsa să facă nimic în gospodărie, se ocupa el de toate, spunându-i că mai bine să învețe carte, să ajungă om mare!

După front, întoarcerea acasă a însemnat înfruntarea vicisitudinilor vieții, printre care cea mai intolerantă a fost schimbarea de regim, în urma căreia mulți dintre cei care și-au făcut datoria față de țară au fost marginalizați. Pentru unii nu a mai însemnat nimic faptul că și-au sacrificat anii frumoși ai tinereții pentru prestigiul țării lor. Mă bucur să găsesc un interes deosebit și la copiii mei, elevi în clasele a VII-a și a VIII-a la Școala gimnazială „H. M. Berthelot”, Ploiești. Povestindu-le despre bunicul lor, am încercat să le ofer o pagină autentică de istorie și să-i fac să înțeleagă că țara asta s-a clădit cu multă suferință și jertfă. Poate astăzi, noua generație va înțelege și va aprecia adevărata valoare a acestor oameni. Oameni între oameni, oameni din spatele timpului!

Prof. Elena DINOIU
Prof. Florin DINOIU

Sfințirea și dezvelirea Monumentului Eroilor de la Chirnogi

La Dunăre, în localitatea Chirnogi, județul Călărași, înfrățită administrativ cu localitatea Tutrakan (Turtucaia mării bătălii din septembrie 1916), de pe malul celălalt al fluviului, s-a ridicat un moment închinat tuturor eroilor căzuți, de-a lungul timpului, pe câmpurile de luptă pentru apărarea gliei și ființei naționale.

Moment de mare sărbătoare pentru oamenii acestor locuri. În prezența președintelui filialei județene Călărași a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, domnul colonel în retragere Nicolae Dragu, a primarului, domnul Ion Ștefan, și a celorlalți oficialități locale, a avut loc, în anul 2020, ceremonia religioasă de sfințire și de dezvelire a monumentului – un vultur cu aripile desfăcute fixat pe un soclu din beton.

Un monument mic pentru un neam mare! Aceasta a fost una din ideile desprinse din discursurile oficialităților.

Au fost depuse coroane de flori, s-au aprins candelă, au fost recitate poezii de către școlari participanți la această manifestare. ■

Ing. Relu COTOBAN

Gib Mihăescu „Impresii trăite în linia întâi”

Printre cei care părăseau Capitala ocupată de armatele germane la 23 noiembrie 1916, îndreptându-se spre Moldova, se afla și tânărul Gheorghe Mihăescu, în drum spre Școala militară de ofițeri de infanterie din Dorohoi, unde este respins pentru o „gravă insuficiență toracică”. Între timp, cum efectivele românești înregistrau mari pierderi, iar la Iași se înființase o nouă Școală de ofițeri de infanterie, este primit și el în rândul elevilor. În anul 1917, după absolvire cu gradul de elev plutonier, este repartizat la Regimentul 42/66 Infanterie aflat în rezervă în pădurea Dobrovăț, lângă Iași. Este perioada când în memoria viitorului scriitor se sedimentează întâmplări și oameni care-și vor găsi reprezentarea în diverse formule narative.

Din tranșeele Mărășeștilor, Gib Mihăescu a adus un caiet manuscris¹, care cuprinde pe lângă schița de debut, *Linia întâi*, *Bordeiul din rezervă* și o variantă a nuvelei *Vedenia*. Schița *Linia întâi* (publicată în revista „Luceafărul”, nr. 3-4, februarie 1919, la rubrica *Din războiul nostru*), a atras mai puțin atenția comentatorilor, deși judecând-o din perspectiva evoluției scriitorului, nu trebuie înregistrată numai ca momentul debutului, ci ca prezența unei teme constante a prozei sale plasată sub semnul autenticității, atitudine exprimată cu tărie într-o însemnare din 10 martie 1919: „G. Mihăescu scrie **impresii trăite** (subl. aut.) în „linia întâi” din războiul nostru, care au o valoare mai mare decât a cântăreților de ocazie, iviți în publicistica noastră de azi”. Acest „jurnal de front”, scris sub impresiile imediate, reflectă capacitatea realistă

de a interpreta efectele psihologice asupra combatanților, ale căror „vise traduc obsesiile născute din spaima de moarte, din teama pentru soarta celor de acasă”, dureroasa condiție umană a supraviețuirii în tranșee, tragicul automatism al convoaielor în retragere, când se caută un sens al acestui absurd coșmar care i-a rupt de viața obișnuită.

Refuzul categoric al literaturii eroice convenționale plasează indiscutabil sub semnul adevărului schițele pe această temă publicate de Gib Mihăescu imediat după război, constituind un ciclu important al prozei sale de tinerețe. Lucida percepție a spaimei în momentele premergătoare atacului, resimțită ca realitatea cea mai stringentă, intersectează proiecția imaginarului care izbucnește cu aceeași intensitate ca și iminența morții în triumghiul Mărăști-Mărășești-Oituz.

Scriitorul Gib Mihăescu (în dreapta)
pe frontul din Moldova, 1916

Dimensiunea infernală a teatrului de luptă, sinestezic creată de zgomotele obuzelor și întunericul sfâșiat de fulgerele exploziilor, anihilează individul aruncat în război, epicul se mută în planul conflictului interior, răsturnând proporțiile masacrului. Gândul se întoarce spre locurile și la cei de-acasă sau generează reacții neașteptate, sentimente contradictorii de umanitate sau ură față de inamic, suflul eroic, spiritul de sacrificiu, expuse în secvențe rapide, cinematografice. Nota dominantă este remarcabila tehnică a prozei scurte, capabilă să redea șuvoiul proaspăt al impresiilor imediate, tensiunea psihologică a combatanților care explodează în viziuni ce ajung să modifice datele realității imediate. *Soldatul Nistor*, *Cel din urmă cârd*, *Rătăciți*, *Eroilor lauri 7 august - 5 septembrie Mărășești-Muncel*, *Cei din urmă*, *Soarele*, *Vedenia*, *Troița*, *Poarta de fier*, *Plecarea*, *Domnul aghiotant*, *Retragerea* sunt variațiuni pe aceeași temă în care gama de emoții și sentimente trece în viziuni producând adevărate fixații, marca originală a scrisului său.

Experiența războiului „a mobilizat” forțele creatoare ale tânărului Gib Mihăescu și afirmarea vocației de scriitor și publicist. În anii 1920-1922, se va afla la Cluj, unde alături de Cezar Petrescu, Adrian Maniu, Lucian Blaga, Ion Agârbiceanu va colabora intens la revista „Gândirea” și la „Gazeta Ardealului”, precum și la alte reviste din țară: „Țara nouă”, „Hiena”, „Sburătorul”, „Luceafărul”, „Voința”, atât cu proză pe tema războiului, cât și cu articole ce converg în jurul unei idei centrale, aceea a transformărilor adânci pe care generația de după război este chemată să le înfăptuiască.

Mai târziu, ecurile luptelor pe frontul din Moldova se regăsesc în romanul *Rusoaica* (1934), inspirat de prezența scriitorului, în 1919, cu regimentul lui la paza hotarului de la Nistru. Romanul poartă amprenta impactului între realitate și jocul „capricioasei variabilități a închipuirii”, coordonată constantă a personajelor sale.

1. Citatele au fost reproduse din caietul manuscris păstrat la Muzeul Național al Literaturii Române, cota 15244.

După moartea scriitorului, o notă publicată în „Naționalul nou”, din 28 octombrie 1935, amintește de „romanul nescris al lui Gib Mihăescu”, operă pe care „o considera ca cea mai semnificativă ca valoare umană și literară, trebuia să fie cartea lui asupra războiului, o cronică de eroism și de moarte. Ca unul care a sângerat în tranșee, Gib notase ceea ce a fost mai crud, mai barbar în măcelurile la care luase parte activă. De aceea, această carte nu ar fi cuprins nici un rând literaturizat și nu ar fi fost brodată pe canavaua imaginației”. Noutatea acestei cărți ar fi constat în latura realistă a operei sale, manifestată în autenticitatea experiențelor trăite pe front sau în evaluarea cu patos și vehemență a consecințelor războiului pe plan social, economic, politic și cultural în societatea românească, exprimată în publicistica sa, parte integrantă a ciclului de război care ar putea reprezenta materialul complementar realizării proiectului „cartea lui de război”.

Articolele semnate de Gib Mihăescu în paginile revistelor bucureștene „Calendarul”, „Curentul” și „Izbânda” în anii 1930-1935 dezvăluie participarea sa la problematica social-politică de după război în aspectele mai puțin festive privind privilegiile războiului, îmbogățirii ilegite de pe urma jertfei soldaților anonimi, eroilor cărora li se înalță monumentele și laurii gloriei, dar ale căror văduve și orfani nu beneficiază de „filantropia oficială”. „Capitalul răsarit din prăpăd și moarte” este gestionat de „eroii care au făcut războiul la rezerve și birouri”, țărani care au înfruntat tunurile cu baioneta sunt împovărați de bănci pentru achitarea pământului. Pacea mult dorită după „lecțiunea capitală a războiului”, ale cărei orori s-ar putea repeta, cheamă la o analiză lucidă a dezastrelor războiului în perspectiva progresului tehnic și a militarizării.

Nu putem ști dacă Gib Mihăescu intenționa să scrie un roman despre război. Mai degrabă printre confracți exista așteptarea unui roman inspirat

din viața militară, dar fără îndoială experiența zilelor de front a constituit trăirea intensă, situația excepțională, un moment unic în existența omului și a prozatorului, a cărui forță de șoc a deschis trasee ce nu au fost părăsite în decursul întregii lui cariere artistice. Cert este că Gib Mihăescu a trăit Războiul în toată dramaticitatea sa. Fratele lui, Emilian, fusese îngropat de o explozie și-și pierduse temporar memoria. Autobiografică în măsura în care literatura poate fi, experiența trăită în luptele desfășurate pe frontul din Moldova în Primul Război Mondial a fost decisivă pentru viitorul scriitor, cunoscut din romanele sale mai mult ca plâsmuitor al femeii ideale și autor de exemplare nuvele. Din această nouă perspectivă ce reunește cele două dimensiuni ale creației sale, realismul și imaginarul, putem afirma că la moartea lui Gib Mihăescu, survenită la numai 41 de ani, „cartea lui de război” fusese deja scrisă. ■

Diana CRISTEV

Locotenentul-erou Iuliu Roșca

Locotenentul de cavalerie Iuliu Roșca a intrat în istorie prin jertfa lui eroică în Șarja nemuritoare de la Robănești din ziua de 10 noiembrie 1916.

Locotenentul Iuliu Roșca în anul 1913

Născut la București, într-o familie de muzicieni (tatăl, poet¹, compozitor și critic muzical cu o vastă activitate publicistică, și mamă pianistă), Iulius – așa cum îl alintau ai săi – și-a dorit să devină ofițer, motiv pentru care a susținut examenul de admitere în Școala de Cavalerie din Târgoviște, fiind declarat admis între primii candidați.

După absolvirea școlii militare este înălțat la gradul de sublocotenent, devenind astfel ofițer de cavalerie. În anul 1913 participă la al Doilea Război Balcanic, unde se remarcă prin competență în exercitarea actului de comandă și un curaj ieșit din comun. Urmare a modului în care și-a comandat plutonul în această campanie, a fost decorat, asemenea căpitanului Ion Antonescu din

Regimentul 1 Roșiori, cu „*Virtutea Militară*”.

Urmând exemplul tatălui său, tânărul locotenent avea să compună în vara anului 1916 un marș patriotic de îmbărbătare, dedicat recruților încorporați în acea perioadă: „*Calea-i scurtă până la hotare*”², marș care avea să fie în timp scurt cunoscut în întreaga Armată română.

A urmat apoi intrarea noastră în Marele Război, unde inevitabil a fost atras în vâltoarea evenimentelor și tânărul ofițer cavalerist. Între timp, fusese numit în funcția de adjutant al Regimentului 9 Roșiori din Divizia 1 Cavalerie.

După ce participă la precizarea misiunii, în mod surprinzător locotenentul Roșca se alătură escadronului (deși nu avea această

obligație) și îi însoțește pe Filitti și Donici în faimoasa șarjă de la Robănești. Cade, rănit grav. Recuperat de pe câmpul de luptă cu multe răni provocate de gloanțele mitralierelor germane, Roșca nu are însă același noroc precum Filitti, de a fi trimis cu o mașină la Craiova. Căruța în care fusese așezat, se deplasa pe șoseaua supraaglomerată, împotriva puhoiului german, care în dimineața zilei de 10 noiembrie se revărsa din Craiova, pentru a relua ofensiva spre București.

În atare situație transportul s-a făcut cu mari dificultăți, mai mult în afara drumului, pe câmp, condiții care aveau să-i agraveze mult sănătatea, și așa destul de precară. Ajunge la spital, târziu, către seară, prea târziu pentru a se mai face ceva, personalul medical constată că trupul îi fusese realmente ciuruit de gloanțe, provocându-i circa 20 de răni grave.

La Spitalul *Crucea Roșie* din Craiova, mai era internat și căpitanul Filitti Alexandru, iar din ziua următoare, li s-a alăturat încă un camarad de suferință, căpitanul Popescu Dumitru, comandantul Escadronului 3, din Regimentul 4 Roșiori, cel care căzuse, grav rănit, în lupta în interiorul localității Robăneștii de Sus.

Fapta lui de vitejie avea să-l coste

Crucea eroului Iuliu Roșca, din Cimitirul Militar Ghencea

Tânărul cadet Roșca Iuliu în anul 1908, împreună cu sora sa, Ersilia

în cele din urmă viața, după cum nota căpitanul Filitti în memoriile sale, scrise în anul 1923: "...Locotenentul Iuliu Roșca nu făcea parte din escadronul meu, dar n-a putut rezista dorinței de a se arunca în luptă, spunându-mi cu puțin timp înainte de a se sfârși: - Era prea frumos, domnule căpitan!"

În acel triumf al morții, delimitat de localitățile Robănești, Lăcrița Mică și Pârșani, pământul era, la sfârșitul luptelor, stropit cu sângele cavaleriștilor noștri. Bravul locotenent de cavalerie Iuliu Roșca, cu grave răni în piept, la gât și la picioare, face cangrenă și moare în spital pe 14 noiembrie "din cauza unui flegmon gazos".

A avut parte de un ceremonial militar modest, cu un cortegiu funerar restrâns, în condițiile în care Craiova căzuse de câteva zile pradă ocupației trupelor germane. Trupul neînsuflețit al tânărului locotenent a fost înmormântat în Parcela Eroilor a Cimitirului Sineasca din Craiova, acolo unde îi regăsim și astăzi crucea din

piatră, menită să amintescă oltenilor și țării întregi despre jertfa lui supremă în această parte de țară.

Pentru că era bucureștean de origine, la insistențele familiei sale, osemintele sale au fost strămutate și reînhumate în Cimitirul Militar Ghencea din București, în anul 1933, acolo unde eroul de la Robănești își doarme somnul de veci!

În anul 1938 eroului locotenent Iuliu Roșca i se conferă post mortem titlul onorific "A la suite"³, de care bineînțeles nu va beneficia niciodată.

NOTE

1. A scris, între altele, versurile celebrei piese **Imnul Eroilor**;

2. După binecunoscuta arie - **It's A Long Way to Tipperary**;

3. În virtutea acestui rang acordat, ofițerul ar fi avut posibilitatea să poarte în continuare uniforma unității din care a făcut parte, respectiv **Regimentul 9 Roșiori** ■

**General de brigadă (r)
Dumitru BĂLUȚĂ**

Bâzu și Bibi

Constantin (Bâzu) Cantacuzino și Constantin (Bibi) Costăchescu. Doi eroi, unul al Aerului, celălalt al Mării, cu care am fost – mulți dintre noi fără să știm – contemporani, chiar dacă nu atât de contemporani încât să-i cunoaștem personal. Mi-au plăcut grozav supranumele lor familiare, calde, prietenești și istoriile lor de asemeni, mai ales cele mai puțin știute, căci internetul poate oferi oricând ...șase rânduri despre o luptă aeriană sau despre luptele de la Sevastopol. Mi-ar plăcea să cred că avem nevoie de ceea ce au însemnat acești oameni pentru țara lor...

Constantin Cantacuzino (23 nov. 1905 - 26 mai 1958) a fost întotdeauna Bâzu, departe de a fi vreun „Costică”. Mama sa, Maria (Maruca), din familia Rosetti, prințesă moldavă, a devenit Cantacuzino prin căsătorie, iar mai târziu, după ce soțul a murit, a devenit soția lui George Enescu. Iar familia sa a continuat lista de nume notabile prin fiica sa Oana Orlea, cunoscută scriitoare, cândva (pe când avea 16 ani) arestată pentru „activități subversive împotriva regimului” și condamnată la doi ani de umilințe prin închisorile comuniste.

Prima ispravă a lui Bâzu datează de prin 1930, când a parcurs cu automobilul, distanța București-Paris, în doar 44 de ore, performanță care a aruncat în aer presa vremii. Recomandat de talentul său ieșit din comun, câștigător de concursuri aeriene prin 1939, Bâzu a fost numit pilot șef al companiei aeriene române care a precedat Tarom-ul, numită LARES (Liniile Aeriene Române Exploatate de Stat). A fost și pilotul personal al prințului George Valentin Bibescu, el însuși un as al aviației. Odată cu fatalitatea declanșării războiului, pilotul, locotenent în rezervă, deși atribuțiunile din cadrul firmei l-ar fi scutit de înrolare, cere să fie trimis în luptă. A devenit luptător, pilotând avioane de vânătoare în Escadrila 53. Primul a fost un Hawkey Hurricane, avioane trimise de Marea Britanie (vreo 50). Poate cel mai bun pilot al vremii, de vreme ce a pilotat diverse tipuri de avioane – germane, românești, chiar și MIG-ul 3 rusesc, capturat de la Armata Roșie, un avion performant și totodată solicitant.

A urmat o seamă de victorii în luptele aeriene cu bombardiere, avioane de vânătoare, cu escortele bombardierelor sovietice. Prin 1941 a fost retrimis la LARES, unde era indispensabil. A insistat să se întoarcă pe front. A reușit! Din 1943 până la 23 august 1944, are zeci de lupte aeriene, zboruri de zi și mai ales de noapte. Zeci de piloți

americani au ratat aterizări, distrugând avioane din pricina condițiilor nule de vizibilitate. Bâzu a făcut 28 de aterizări impecabile pe aerodromuri luminate doar de câteva butoaie cu păcură.

În 1943, o misiune cu totul aparte îl aduce pe Bâzu din nou pe primele pagini ale ziarelor. Cu un avion german Messerschmitt, atacat de antiaeriana americană, care nu știa cine este, extrem de riscant, aterizează spre stupefarea aliaților (aliatul lor, Bâzu!) la baza Aeriană de la Foggia (Italia), aducându-l pe lt. col. James Gunn, cel mai înalt în rang ofițer, prizonier american în România, căruia i-au urmat, aduși pe calea aerului, alți 1.200 de prizonieri. Iar Bâzu s-a-ntors să apere capitala de foștii aliați, germanii, care o bombardau!

Cifre: 608 misiuni de luptă din care 210 lupte aeriene

Căpitanul Constantin Bâzu Cantacuzino, în fața avionului de vânătoare, pe Frontul de Est

angajate și 68 de avioane doborâte. Decorații: Ordinul „Mihai Viteazul”, Ordinul „Virtutea Aeronautică”, Ordinul „Crucea de Fier”. Și, după venirea rușilor, vânarea Cantacuzinului după regulile cunoscute de toți aceia care au luptat contra lor. Astfel hăituit, a ales să plece din țară.

În memoriile sale, Maria Cantacuzino-Enescu notează cu tristețe: „Atunci când, în 1947, Constantin Cantacuzino răătăcea prin Europa, fără bani, fără meserie, fără naționalitate, sub amenințarea permanentă a unui atentat comunist – fugise din București, alesese așa cum trebuie, libertatea – americanii au refuzat cu obstinație să-i dea viza pentru Statele Unite, luându-se după intrigi care țineau de invidie și ură personale; uitaseră fapta lui îndrăzneală de la Foggia? Așa sunt lucrurile din lumea aceasta și așa este cu recunoștința din partea celor mari. Ducă-se cu vântul, nu merită nici comentarii, nici ranchiună.”

În 1958, Băzu s-a stins în Spania, la doar 53 de ani (*România eroică* nr.1(50)/2015). Dar nu s-a stins și în inimile noastre!

Constantin Costăchescu (12 apr. 1909 - aug. 1982, Constanța) era Bibi, departe, și el, de orice, „Costică”. La vremea când submarinele erau „vedete”, în conflictul din Atlantic al ultimului război mondial, pentru Forțele Navale ale României se comandaseră trei asemenea nave de luptă, prin anii 30, la șantierele din Fiume, Italia. Deși nu chiar cele mai performante ale timpului, submarinele (DELFINUL, RECHINUL și MARSUINUL) au intrat în serviciu, în Marea Neagră, DELFINUL reușind să ajungă vedeta incontestabilă, eroul submarinelor. Era comandat de căpitanul Constantin (Bibi) Costăchescu (1 oct. 1938-1 nov. 1942), un comandant care a executat cu subamrinul său 15 cruciere de război (acțiune de luptă pe timp îndelungat, la mare distanță, executată de echipaje ale marinei, de multe ori în dispozitivul inamic – n.a.).

Contraamiralul de flotilă (rtg.) Petre Zamfir (n. 3 oct. 1923), la vremea aceea aspirant la bordul submarinului, ne-a povestit, absolut cuceritor, viața pe submarin în vreme de război. Mucegai pe salopete, datorat aerului recirculat în exces în timpul submersiilor prelungite, panica provocată de vânătoarele de submarine, liniștea sinistă la oprirea motoarelor și figura fermă a comandantului Costăchescu, venit la „careul ofițerilor” din fundul mării, cu pantofi de lac și cămașa scrobită impecabil, de adevărat ofițer al Marinei Regale. În cea de-a cincea crucieră (2 - 7 noiembrie 1941), DELFINUL trebuia să taie comunicarea și aprovizionarea pe mare a Sevastopolului. Bibi a refuzat să lanseze torpile spre o navă încărcată cu refugiați, femei și copii la bord, observați prin periscop. Conducător cu dibăcie și curaj, submarinul a scufundat un cargo de 2000 t. După care a început vânarea sa de către inamic: peste 20 de grenadări, 80-90 de explozii de grenade antisubmarin. Costăchescu a decis să guverneze nava la mare adâncime, unde să aștepte. Ore, interminabile, sufocante. Uleiul pierdut la o avarie s-a ridicat la suprafață inducând rușilor ideea distrugerii submarinului.

Comandorul Constantin Costăchescu (în mijloc) și echipajul „Delfinului”, întorși dintr-o crociera de 17 zile, septembrie 1941

Singura soluție era navigarea în siguranță spre sud, spre Turcia. Vreme în care rușii au declarat submarinul distrus, știre propagată și în presa română, zdrobind inimile familiilor marinarilor. S-au făcut slujbe de înmormântare, „mama, săraca, a dat chiar hainele mele de pomană la nevoiași”, – își amintește contraamiralul Zamfir. Cu greu, nava a ajuns la Constanța, comandantul și echipajul fiind îndelung aclamați.

Au urmat alte misiuni și așteptatul sfârșit al războiului. Reușitele eroului au fost potrivnice URSS, deci nu i s-au amintit meritele în „anii puterii populare”, a fost trecut în rezervă, totuși reactivat după câțiva ani a a fost numit instructor pentru submarine și profesor de geometrie (unul deosebit de apreciat!) în Academia Navală „Mircea cel Bătrân” din Constanța. S-a stins la vârsta de 73 de ani, după un accident stupid, în anul 1982, lăsând în urmă gloria unui comandant, „de dat pildă nepoților”. ■

**Locotenent-colonel (rez.)
Dan NICOLAU**

NOBLEȚEA EROILOR

Portretul cu care inaugurăm această rubrică, pe care am numit-o "Noblețea eroilor", a fost scris de Monica Lovinescu, la moartea pilotului de vânătoare Tudor Greceanu.

Născut la 13 mai 1917, la București, Tudor Greceanu se trăgea, după linia tatălui, din familia boierilor Greceanu, din Moldova, iar dinspre mamă descindea din familia Ghica, scriitorul Ion Ghica, bei de Samos, dar și revoluționar pașoptist, ambasador și ministru, i-a fost străbunic. A murit la 29 decembrie 1994.

Tudor Greceanu

A sosit până la Paris știrea morții, în București, a lui Tudor Greceanu, nu știu însă dacă a ajuns până la... București. Mă îndoiesc că va fi fost anunțată cu litere de doliu în presă. Și mă îndoiesc cu temei.

Într-adevăr, în România, numele lui Tudor Greceanu n-a fost menționat, după câte știu, decât de o singură publicație, 22, care i-a consacrat paginile sale de mijloc. Astfel, modelele noastre sunt sortite anonimatului. S-ar părea că am devenit incapabili să le mai căutăm altundeva decât printre cațavencii de ieri și de azi, într-atâta am devenit de convingși că ne situăm sub indefectibila pecete a deriziunii.

Tudor Greceanu ar fi putut, totuși, să ne scoată din rubrica quasi-permanentă a caricaturii.

L-am văzut, prima oară, în „Memorialul durerii”? În emisiunea nr. 33 din acest ciclu (transmis la ore

înnoptate, spre a ne feri de epidemia posibilă a cinstei și a dreptei cinstiri) a intervenit o voce aparte. A fostului pilot și deținut de excepție Tudor Greceanu, unul dintre rarii care au încercat să evadeze de la Aiud. Tudor Greceanu, sau mai curând umbra lui, cu un picior amputat, cu trupul subțiat de boală, era întins pe un pat ocupând aproape tot spațiul unei cămăruțe. Inerția corpului părea însă dezisă de privier și de voce. Dacă o bună parte a foștilor deținuți filmați de Lucia Hossu-Longin în acest rarissim repertoriu al curajului ne dovediseră de-a lungul ciclului televizat că am fost în stare să ne opunem flagelului comunist, discursul lor nu evita totdeauna – și nu era anormal – formulările convenționale ale acestui curaj. Nimic asemănător la Tudor Greceanu.

Concis, riguros, tăios și disprețuind orice clișeu de

limbaj, chiar și pe cele înnobilate de sângele vărsat pentru ele, Tudor Greceanu se arăta din primele cuvinte un aristocrat al suferinței, pentru care, din moment ce a fost dat cuvântul de onoare, nu mai există întoarcere înapoi, el trebuie respectat până la capăt. Capătul nefiind doar acela al morții, ci, poate mult mai greu de suportat, al chinului fără remisiune, al umilinței cotidiene. Și neacceptate.

Orice i s-a putut lua în temniță lui Tudor Greceanu: a fost supus regimului de înfometare de la Aiud; după ce a încercat să evadeze a fost lăsat 48 de ore, în plin ger, cu picioarele într-o găleată de apă care, înghețând, i-a oprit circulația; orice, doar demnitatea nu. La procesele lui, sigur că va fi condamnat la moarte – el și nu procurorul acuza. El însuși pentru memoria viitorului (credea pe acea vreme în capacitatea de mântuire a neamului său – se mai înșală și eroii, poate mai ales ei) numele tuturor schingiuiturilor, anchetatorilor, gardienilor, directorilor de închisori făptuitori de fărădelegi.

Lucia Hossu-Longin își încheia comentariul cu o dezvăluire care, presupunem, va face vâlvă: cumplitul Ștefan Koller, comandantul penitenciarului Aiud din 1953 până în 1958, nu se găsea, cum se crezuse, emigrant în Statele Unite, ci prospera, făcând afaceri, în plin București. Îi erau filmate locuințele din cartierele de lux.

Tudor Greceanu locuia, evident, la periferie.

Emisiunea ne fusese transmisă de Ion Ioanid, alt senior al chinului românesc, al cărui volum IV din Închisoarea noastră cea de toate zilele (Ed. Albatros) tinde să fie trecut cu vederea. După ce am văzut emisiunea, am început să frunzăresc cu febrilitate ziarele din țară ajunse până aici, doar-doar voi da, după data transmisiei (era vară), peste titlurile de-o șchioapă anunțând o anchetă, pentru a verifica dacă vestea, ținând de-a dreptul de senzațional, se confirmă sau nu. Am rășfoit degeaba. Nimic.

Ne-am săturat, deci, și de „procesul comunismului” și de jalea victimelor. Călăii se pot plimba liniștiți printre noi. Victimele pot să moară. Nu le mai pomenim. Când ne arătăm nostalgici ai tiraniei trecute, ne apucă echidistanța sau apatia, lehamitea, un fel de somnolență a atitudinii. Nu e bine văzut, nu e elegant acum să te

referi la criterii morale (ce morală în politică?), să te încapățânezi a reclama decomunizarea. N-a spus până și Michnik la Sinaia, cu mult ecou la București, că așa ceva ar fi de-a dreptul nesănătos, sau irealist, sau amândouă? Nu prefăcuse el versiunea franceză a cărții lui Jaruzelski, alături de care apăruse și la televiziune (tot la cea franceză)? Conlucrarea cu foștii comuniști n-a început să facă parte (cu excepția Cehiei și a Germaniei) din peisajul estic? Nu afirma, recent, Petre Roman că „poliția politică” n-a dobândit adevărata ei amploare decât prin anii '70, sutele de mii de victime ale valurilor de teroare revărsându-se din anul 1948 încoace fiind probabil simple fantasmagorii ale anticomunismului primar și visceral?

A doua oară l-am văzut pe Tudor Greceanu la București. De-adevăratalea. O „vizită” între coșmar și sublim. Coșmar: cămăruța în care de-abia te puteai strecura. Coșmar: trupul împușinat, ca de copil, și piciorul amputat, acoperit de capătul pijamalei, prinsă cu un ac de siguranță, camuflând absența.

Sublim: capul, chipul omului acela. Numai lumină, inteligență, luciditate. Sublim: vocabularul său de imensă stringență intelectuală, fără sentimentalism, milă de sine sau eroisme declamate. Sublim: excepția ca firească.

E cea mai puternică impresie cu care m-am întors din Bucureștiul toamnei

trecute.

Modele deci existau. Mai există încă. Dacă ne-am întoarce fața spre ele, dacă le-am da ascultare, poate că am ieși din toropeala aceasta de lănced venin.

Unul dintre aceste modele, Tudor Greceanu, a dispărut dintre noi. Și de această dispariție suntem (o cred fără nici o exagerare) cu toții vinovați.

Țărâna îi va fi sigur mai ușoară decât viața petrecută în suferință și muțenie. El știa să vorbească, noi nu știm să-l ascultăm.

Supraviețuirea noastră, a celorlalți, riscă să fie mai puțin ușoară dacă lăsăm martorii să se stingă rând pe rând, în indiferența generală. Când va veni vremea arhivelor, deoarece de venit va veni, vom cădea iar peste marile „pete albe” ale Istoriei.

A murit Tudor Greceanu, iar noi am pierdut încă un prilej de a redeveni ceea ce poate am fost odată, ceea ce în orice caz el a fost: oameni întregi, în deplinătatea răspunderii noastre.

A murit la București, la sfârșitul lui decembrie 1994 Tudor Greceanu. Când va sosi această veste până la... București? ■

Monica Lovinescu

„Cel mai bun învinge. O dată, de două ori, de nouă... dar vine momentul aproape inevitabil când cea mai măruntă imponderabilă îți este potrivnică și atunci... o dâră de fum și flăcări este ultimul drapel pe care îl întinzi, ca un strigăt de adio, pe cerul iubit.”

Moartea în timp de pace și în timp de război...

„...Citit într-un ziar o întâmplare ce ilustrează foarte bine tonul epocii noastre. Un avion german se prăbușește în flăcări pe coasta engleză. Câțiva soldați vin în fuga mare la fața locului. Găsesc acolo, în picioare lângă aparatul aproape mistuit, un fermier care mestecă un fir de iarbă, sprijinit în furcă. Îl întreabă dacă aviatorii au reușit să se salveze. Răspuns: Era unul care a încercat să iasă din foc. L-am împins înapoi cu furca...”

„...Am văzut prima oară un baraj de artilerie antiaeriană infernal. Prima jertfă a fost bombardierul Heinkel 111 pilotat de locotenent aviator Monciu Petre, care ia foc atins de proiectile. Se desface în trei bucăți, dar pilotul reușește să sară cu parașuta, fiind practic salvat. A fost prins de populația băștinasă (de români) și predat rușilor, care l-au îngropat în pământ până la gât și l-au ucis cu pietre. Așa a murit primul aviator român pe frontul de Est!”

Iată, față în față, două episoade consumate în anii ultimului război mondial, și descrie, așa cum au fost ele percepute la vremea aceea, de două personalități puternice, doi oameni total diferiți, și ca formație profesională, și ca mentalități: scriitorul Julien Green (1900-1998) și pilotul de vânătoare Tudor Greceanu (1917-1994).

Primul pasaj aparține, desigur, lui Julien Green, notat în jurnalul său, în martie 1942, adică în plin război. Al doilea, datat 23 iunie 1941, a fost preluat din cartea Tudor Greceanu (*Drumul celor puțini*), apărută în 2005 la Editura Vremea.

Ciudat mi s-a părut nu atât actul criminal al fermierului britanic cât mai ales atitudinea scriitorului, umanistului, pacifistului Julien Green, nici o umbră de condamnare, niciun comentariu. Probabil că și presa din Albion a văzut în acest episod tragic un fapt divers sau, cine mai știe, o faptă eroică... Oare ce ar fi spus scriitorul dacă în locul fermierului englez ar fi fost unul german, iar în locul pilotului german ar fi fost un pilot britanic?...

Julien Green n-a luptat pe front. În schimb, Tudor Greceanu a făcut războiul din prima și până în ultima zi, fiind unul din cei mai străluciți piloți de vânătoare ai ultimului război mondial. Când a doborât primul avion inamic a trăit un șoc, drama pilotului care conștientiza perfect că porunca a doua din Legile lui Moise, „Să nu ucizi!”, nu face distincția între timp de pace și timp de război...

Julien Green spune, în final, că întâmplarea cu fermierul englez ilustra foarte bine „tonul epocii”, Tudor Greceanu nu spune nimic despre barbaria cu care s-au purtat rușii cu un pilot doborât... ■

Dumitru Roman

Orașul Mărășești decorat cu „Croix de Guerre 1914-1918” (Franța)

Acum 100 de ani, revista „Cultul Eroilor Noștri” publica, în nr. 1 din 1921, o relatare de la ceremonia din 22 august 1920, de la Răzoare, cu ocazia decorării orașului Mărășești cu înalta distincție „Croix de Guerre 1914-1918”, Franța, eveniment istoric pentru această localitate greu încercată în anii Marelui Război.

Cu o zi înainte, generalul Ioan Argetoianu, ministru de interne, anunța sosirea în capitala României a unuia dintre cei mai distinși fii ai Franței, Mareșalul Joffre, „învingătorul de la Marna”, pentru a remite decorațiile decernate orașului București și „comunei” Mărășești de către Președintele Republicii Franceze. Pentru aceasta, roagă Camera să ia în discuție proiectul de lege prin care satul Mărășești să fie declarat oraș, întrucât Decretul Președintelui Republicii Franceze vorbește despre „orașul Mărășești”.

Astfel, în urma votului Parlamentului, „comuna rurală” Mărășești a fost ridicată la rangul de „comună urbană”. Tot atunci s-a hotărât ca stema orașului să aibă chipul Arhanghelului Mihail și inscripția „Pe aici nu se trece!”.

„Croix de Guerre 1914-1918” a fost instituită prin lege, la 2 aprilie 1915, pentru a-i decora pe soldații francezi și aliați care au fost citați pe ordinul de zi pentru fapte de arme excepționale în timpul Primului Război Mondial. ■

Comemorarea de la Mărășești

Implinindu-se trei ani dela marea victorie dela Mărășești, Societatea „Mormintele Eroilor” a comemorat în mod impunător această zi de glorie națională. Mormintele eroilor au fost cercetate, împrejurările și li s'au pus cruci albe din lemn de stejar. S'au depus la fiecare mormânt câte o coroană, iar împrejmuirea cimitirelor s'a înfrumusețat cu ghiriande. S'au ridicat tribune și placarde pentru glorificarea Franței și a României. Cu această ocazie, învingătorul de la Marna, Mareșalul Joffre, a decorat din partea Franței orașul Mărășești drapelele regimentelor care au luptat acolo și o parte din ofițerii care s'au distins în acele lupte cu „Crucea de Război” franceză.

Serbarea a avut loc pe platoul dela cota Razoarelor arde P. S. Sa Arhiere l Vart lomeu Băcăoanu a oficiat un serviciu pentru pomenirea memoriei soldaților morți în marea luptă. I. P. S. Sa a rostit un admirabil discurs în limba franceză, arătând că le-ăturile spirituale între Franța și România născute din comunitatea idealului umanitarist reprezintă atât de strălucit de genul latin în acest război, are caracterul statornic al eternității, caracter pe care nu pot să-l aibă decât acele opere omenești care poartă în ele dreptatea și iubirea.

A vorbit apoi d. General Rășcanu, Ministru de Război în numele armatei, despre înfrumusețarea eroică a sufletului românesc, cu accentul convingerii și al energiei sale idealiste pe care au ilustrat-o toate operele sale naționale până în prezent. Iată unele părți din minunatul său discurs,

Domnilor,

Nu noi, ci istoria rece, dezinteresată, va arată cititorilor, mijloacele năpraznice, forțele copleșitoare, încercarea formidabilă făcută de trupele dușmane aci, la Mărășești, pentru spargerea frontului nostru, pentru distrugerea țării noastre: istoria va arăta măreția sfortării noastre întru oprirea avalanșei imense menită a ne zdrobi și reușita strălucită a acestui sfortări.

Nu ne putem opri însă, de a nu proclama diferitele urmări ale luptelor dela Mărășești, pentru neam, pentru lume.

Domnilor,

La Mărășești cerbicia românească înfrângând puterea pumnului de fier german, ne-a scăpat petecul de țară ce ne rămăsese, ne-a scăpat armata, Dinastia, întreaga

noastră energie cu care azi ne refacem. Mărășești împiedicând intrarea trupelor germane în inima Moldovei, ne-a dat posibilitatea realipirii Basarabiei, și desmembrarea colosului rus; Mărășești, a menținut viu, singurul pion al ordinii în contra molimei rusești, singurul zid în contra dezordinii, jafului, distrugerii civilizației europene; Mărășești reînviind virtuțile strămoșești, ne-a pus în fața lumii în adevărata noastră lumină ne-a dat valoarea morală, puterea susținerii revendicărilor noastre, ne-a câștigat admirația lumii; La Mărășești, s'a înfipt primul steag al României Mari.

Acestea sunt fructele mănoase ale bravurei strămoșești reînviată, acestea sunt urmările fericite, nestimate, ale celei mai mari victorii a neamului.

Pe laurii câștigați aci, de cei a căror morminte ne

înconjoară, și de atâția din d-v. cei prezenți, eroi din regimentele diviziilor Armatei 1-a Română, comandată rând pe rând de generalii Cristescu și Grigorescu; pe laurii aceștia, clădim azi opera începută acum 300 de ani de Marele Mihai; laurii aceștia sunt temelia edificiului măreț, înălțat cu prețul a imense sacrificii: „Idealul Național”.

Domnilor,

Se spune că reconștința e o floare care nu încolțește în sufletul omenesc.

Ei bine, noi cei cărora ne-a hârșit să trăim și să supraviețuim cele mai mari încercări pe care soarta le a rezervat Țării, noi cei cărora ne-a fost dat să vedem înfăptuită cea mai temerară speranță a neamului, noi cei cari știm

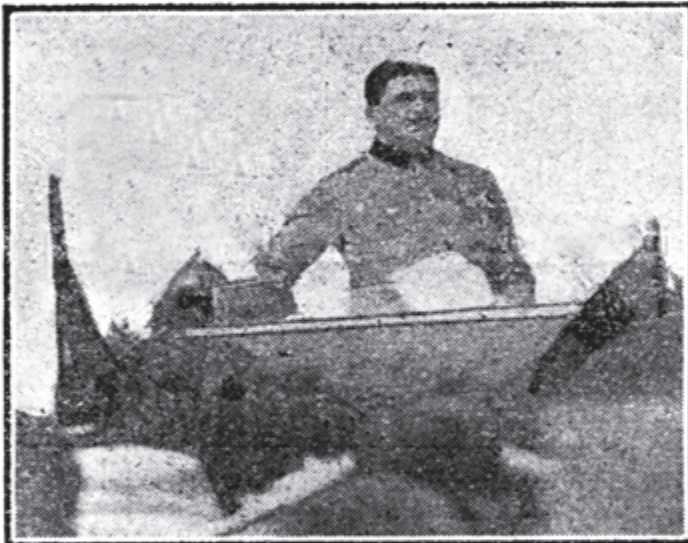
prețul cu care am dobândit această faptuire— noi vom face o grădină din aceste flori rare.

Sădite pe mormintele tuturor făuritorilor României întregite, le vom uda cu veșnica noastră aducere aminte. le vom îngriji cum nimeni nu le-a îngrijit vreodată: vor încolți, vor crește, se vor perpetua, parfumul lor va pluti deapănarea asupra locașului lor de veci.

Prin legea ce s'a votat, țara a dovedit că înțelege să-și arate întreaga ei soliditudine pentru urmașii celor morți pe câmpul de onoare și pentru invalizii de război, are căror puteri de muncă s'au slăbit întru apărarea Patriei.

Inițiativa privată nu va lipsi desigur să completeze și să desăvârșească opera statului.

Iar tu Mărășești, tu care ai văzut reînviată vitejia strămoșească, tu care ai fost martor al celui mai înălțător avânt al fiilor țării tale, tu care adăpostești în pământul tău stropit cu atâta sânge, osemintele celor ce au înțeles a opri cu prețul vieții lor puhoiul dușman, osemintele străjerilor Moldovei, tu care adăpos-

DI. General Rășcanu, ministru de Război, rostește minunatul său discurs, evocând eroismul românesc la Mărășești

tești încă, osemintele celui care te personifică, eroului neîntrecut, generalul Grigorescu, cel care prin genul său, curajul, fermitatea, sentimentul datoriei, spiritul de sacrificiu, sfidarea morții, ne-a dat Victoria Neamului; tu Mărășești, vei deveni altarul recunoștinței noastre și al urmașilor noștri, către făuritorii Idealului Național; tu templu al virtuților strămoșești renăscut, vei deveni locul de pelerinagiu a tuturor conștiințelor românești, focul la care se vor înflăcăra generațiile, isvorul virtuților viitoare.

Tu vei fi o pildă pentru Guvernele țării, cari se vor inspira prin tine, de recunoștința ce dădorește și obligațiunile ce au față de poporul ce guvernează, față de această țărănime harnică, blândă și răbdătoare, din sâmul căreia s'au născut vitejii dela Mărășești.

Iar strălucirea ta, fruct al vitejiilor neamului și recunoștinței lui, trecând hotarele, străbătând lumea, va spune tutulor totdeauna, că „Pe aci nuse trece”.

Cuvântarea D-lui General Cristescu

Dl. general Cristescu șeful marelui stat major al armatei în numele corpului I de armată ros tește următoarea cuvântare:

Dle Ministru,

Luptătorii dela Mărășești rămași în viață vă mulțumesc prin mine pentru cuvintele roștite, prin care cinștiți amintirea celor dispăruți în lupte.

Amintirea acestora ne va fi tot-deauna scumpă, de oarece prin faptele lor vitejești au înecat valorile de asalt ale dușmanului în valurile lor de sînge. Jerfa lor supremă a întregit neamul în hotarele lui etnice.

Armata română, roagă pe Rege și guvernul țării să fie încredințați că atunci când va fi chemată să-și facă datoria, ea e gata să moară luptând ca la Mărășești:

Predarea decorației

Mareșalul Joffre, adresându-se d-lui Manoliu primarul orașului Mărășești îi spune următoarele:

Domnule Primar

În Iulie 1917 armatele lui Makensen atacau frontul rus-român spre Siret pentru a-l rupe. Ele încercau să pătrundă pela Sud în Moldova pe care o amenința la Nord ofensiva combinată a principelui Leopold de Bavaria și aceia a arhiducelui Iosef.

Cu toate atacurile furioase care durară mai bine de 15 zile, Mackensen nu izbuti, în fața rezistenței dârze a armatei române. Stăpânind astfel inamicul cu prețuri unor sforțări eroice și a unor pierderi considerabile, armata română salva armatele ruse pe frontul Bucovinei și acoperea victorios drumul Odesei. Chiar dușmanii noștri au recunoscut proporțiile eşecului lor. Ludendorff chiar scria în memoriile sale „Se consolidă în așa fel ca judecând drept imposibilă obținerea vreunui succes strategic”.

Ei au oprit atacurile.

Acesta este locul glorios pe care îl ține în istoria generală a războiului, bătălia pe care am venit s'o comemorăm.

Franța a ținut să fie reprezentată și pentru ca amintirea Mărășeștilor să rămână unită cu fastul istoriei sale, ea a citat în ordinea de zi a armatei sale acest sat devenit pentru totdeauna celebru, conferindu-i astfel titlul nobleței pe care Ea l'a decernat orașelor sale martire.

Mă închin cu un pios respect în fața glorioasei amintiri a generalului Grigorescu și salut în numele armatei franceze pe eroii români căzuți pe acest câmp de onoare.

Vii aplauze. Se strigă:

Trăiască Joffre.

Trăiască Franța.

După cuvântarea Mareșalului Joffre, colonelul Issaly citește ordinul de zi dat pe armată franceză și care e următorul:

„Nobilul oraș Mărășești, martor al zilelor de încercări și de lupte glorioase din anul 1917, în momentul când armata română, luptând contra trupelor germane, superioare în număr a oprit printr'un eroic efort și printr'o rezistență îndârjită o ofensivă pe care inamicul o credea decisivă, și a constrâns pe acest inamic să renunțe la luptă după ce a încercat pierderi grele.

**

Mareșalul Joffre a predat apoi d-lui primar al orașului Mărășești, Crucea de războiu.

În momentul predării medaliei, asistența a făcut o vie manifestație de simpatie ilustrului mareșal francez. Muzica militară a intonat Marseilleza, iar 21 de salve de tun, au vestit acest însemnat eveniment.

Răspunsul D-lui General Rășcanu

D. general Rășcanu, ministrul de războiu, în numele guvernului, mulțumește mareșalului Joffre pentru cinstea de a fi venit pe celebra câmpie a Mărășeștilor.

Mareșalul Joffre mulțumește și donează în numele guvernului francez suma de 300.000 lei orașului Mărășești.

Elevul Gh. Nicolaescu dela liceul militar din Tg-Mureșului venind în fața mareșalului Joffre, recitează poezia Mărășești.

Mareșalul Joffre viu impresionat îmbrățișează pe elev.

ÎNSEMĂNĂRI

Erou și cerșetor

Eroul scăpat cu zile din război, întors acasă și ajuns cerșetor, este o imagine întâlnită nu numai în literatură și film, ci și în realitatea imediată de la noi sau de aiurea. Presa vremii nu a ezitat să scrie despre dramele celor care s-au întors acasă de la război mutilați pe viață, în imposibilitatea de a-și mai asigura, cu propriile forțe, un trai cât de cât modest.

Aflat într-o călătorie în străinătate, filosoful Constantin Noica a fost martor la o scenă mai puțin obișnuită într-una din marile capitale europene, adică în chiar inima Occidentului.

Într-o piață a metropolei londoneze, povestea Noica, putea fi văzut un cerșetor care avea agățată de gât o pancartă cu următorul text:

războaie = 2
picioare = 1
neveste = 2
copii = 4
răni = 2
Total = 11

Oare ce o fi însemnând acest “unsprezece” în mintea cerșetorului? – se întreba filosoful Noica? Poate poveri? Nefericiri? Infirmități? Încercări ale vieții?

Pentru orice om predispus la filosofie era un subiect cum nu se poate mai nimerit. Numai că realitatea filosofa în alți termeni, cu alte concepte, mult mai pragmatice, în care totul se reducea la acel “To be, or not to be!”. A fi sau a nu fi! Aceasta este întrebarea într-o lume în care viața de azi pe mâine este plină de incertitudini.

Oricum, filosoful român nu putea să nu remarce modul ingenios, și totuși nu atât de original, al cerșetorului londonez de a atrage atenția asupra condiției sale umane. O făcuse cu sute de ani înaintea lui, dar de data asta într-o altă parte a lumii, la Constantinople, în inima Orientului, marele general bizantin Belizarie, care drept răsplată pentru vitejia sa a fost închis de împăratul Iustinian într-un turn. Se povestește că, din această cușcă din piatră, vestitul general lăsa în jos, cu o funie, casca și o pancartă pe care era scris: “Date obolum Belisarius”. Dați un obol lui Belisarius!...

Din care se vede că “Erou și cerșetor” nu e chiar un titlu de poveste...

Dumitru ROMAN

Niță Pencioiu, Rănitul, acuarelă. (Din volumul bilingv “Culorile războiului”, Pictori români pe fronturile celui de-al doilea război Mondial, Ediție îngrijită de Adrian Buga; Colours of the War, Romanian Painters on the Front Lines of World War II, Editura militară, București, 2007)

Valentin Ciorbea, *Mănăstirea Dintr-un Lemn, un complex monahal unic în România, monografie istorică*, Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, București, 2020

Profesorul Valentin Ciorbea, de la Universitatea din Constanța, a publicat în anul 2020 această lucrare monografică deosebită despre cel mai reprezentativ și complex așezământ monahal din țară – Mănăstirea Dintr-un Lemn. Denumirea lăcașului este înșelătoare. În ea se constrânge legenda și biserica primară, o casă a Domnului modestă ca orice casă țărănească, ctitorii legendari dorind să-l aducă pe Isus să locuiască printre ei. Mănăstirea a devenit de-a lungul anilor un complex de trei biserici ridicate în epoci diferite, prin care se ilustrează cum nu se poate mai bine și concret însăși istoria evoluției bisericii ortodoxe românești. Fiecare biserică are personalitatea și frumusețea ei, încadrată în acel echilibru arhitectonic tradițional, caracteristic bisericii românești, evidențiat de istoricii arhitecturii românești și de profesorul Andrei Oțetea.

Nu fascinația legendei întemeierii, pe marginea căreia se poate specula frumos, l-a mobilizat pe istoricul de la malul mării, legat intelectual și sufletește de marinarii militari, să se aplece asupra acestui subiect, ci legătura dintre biserică și armată. Prin generalul Paul Teodorescu, ministru al Aerului și Marinei (1938-1940) care, în vremea în care deținea acest portofoliu și mulți ani după aceea, a ridicat din ruinare acest lăcaș monahal. Ministerul său suportă costurile renovării de la vremea aceea și asigură mâna de lucru gratuită. Să ne amintim că și Calea Eroilor și Biserica Eroilor integrate în complexul comemorativ brâncușian de la Tg. Jiu au fost făcute tot cu contribuția mâinii de lucru a soldaților.

Pentru ofranda de osteneală și cheltuială, la solicitarea generalului care a rămas legat sufletește chiar și după moarte de acest loc, mănăstirea devine „lăcaș de rugăciune pentru aviatori și marinari”, cu binecuvântarea Patriarhului României și aprobarea Mitropolitului Olteniei și Banatului de Severin precum și a ierarhului locului. Acestor categorii de militari li s-au

adăugat ulterior și infanteriștii, prin militarii Brigăzii 30 Gardă „Mihai Viteazul”, elita publică și vizibilă a armatei române.

Aici se fac rugăciuni pentru odihna sufletelor eroilor aviatori și marinari, căzuți în războaie pentru apărarea patriei și pentru ocrotirea și paza divină a celor în viață. Astfel au ajuns apărătorii aerului și ai mării, și slujitorii de protocol ai conducerii țării să-și urce sufletele la munte, în bisericile complexului monastic de la Franțești.

Generalul Paul Teodorescu a rămas pentru totdeauna aici, în cripta din fața biseriței de lemn și în camerele memoriale din Casa domnească

brâncovenească, unde spiritul său stă între paginile cărților și manuscriselor prețioase pe care le-a lăsat, în obiectele și piesele de mobilier personale donate mănăstirii.

Desființarea Episcopiei Armatei și prefacerea armatei regale în armată populară, fără umbra crucii pe ea, au făcut ca această misiune a Mănăstirii Dintr-un Lemn să treacă în

uitare, o ignorare ce a durat până după revoluția din decembrie 1989.

Armata și-a redescoperit nevoia de credință și pentru aceasta a ridicat, în cazărmile ei, numeroase biserici militare, un fel de penitență pentru toți anii în care Dumnezeu a fost alungat de la căpătâiul eroilor ei.

În acest context, profesorul Valentin Ciorbea, urmărind evoluția personalității generalului Paul Teodorescu, ajunge la mormântul său și își propune cu ierarhii locului să revigoreze această generoasă idee – biserica și armata – ca laturi inseparabile ale apărării patriei și identității poporului român de-a lungul istoriei.

Monografia de față, lucrare științifică amplă, cu o documentație pe măsură, face parte din acest efort de recăștigare a istoriei și spiritualității noastre.

A fost concepută de la început bilingvă

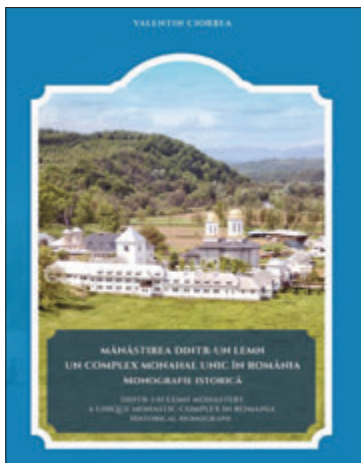
(româno-engleză) în ideea de a se depăși limitările limbii române și a comunica lumii că armata e creștină, că poporul e latin și ortodox, că spiritualitatea noastră ortodoxă începută în umbra stejarului secular, într-o perioadă legendară, când păream că ne ascundem de istorie, a coborât treptat la câmpie, cu o oprire de excepție pe înălțimea medievală a lui Matei Basarab – voievod și domn a toată Țara Românească, întemeietor a 46 de biserici de mir și de mănăstire.

Cartea este scrisă într-un stil atractiv, fiecare pagină îndemnându-te să mergi mai departe. Se recurge chiar la un artificiu literar menit să mențină din când în când legătura cu cititorul, prin ideea de ghid al mănăstirii și al istoriei care stă față în față cu pelerinul dornic să vadă dezvelite rădăcinile noastre adâncite în pământ românesc. Cu modestie și decentă, autorul menționează colaboratorii și lasă integrale textele realizate în mănăstire de maicile care cunosc cel mai bine spiritul locului.

Citind monografia, cea mai importantă din încercările de până acum, simți nevoia să te duci și să vezi cu ochii tăi cei câțiva stejari seculari, câți au mai rămas din bătrâna dumbravă, căsuța de lemn a divinității, ca o corabie ce plutește pe apele cerului încărcată cu sufletele celor ce cred și se roagă. Să vezi superba biserică bizantină a lui Matei Basarab și echilibrul special al Casei Domnești ridicată de Brâncoveanu – acum muzeu, casa de oaspeți Mugar Isărescu ridicată în anii din urmă, amenajările de bun gust ale incintelor și nu în ultimul rând ultima ctitorie – cea de-a treia biserică, încă neterminată, dar tencuită, ce-și așteaptă zugravii să-i umple pereții de sfinți.

Și toate câte s-au făcut și sunt în acest complex monahal, unic în felul său, s-au făcut în jurul icoanei Maicii Domnului cu Pruncul. Aici a fost locuința ei, în umbra stejarului legendar, în umbra altarului din bisericuța de lemn, dinaintea altarului din biserica de zid și în sfârșit în lumina catapetesmei din biserica cea nouă, ale cărei două turle de alamă scânteiază în răsăritul soarelui.

Și toate le aflăm și le știm, și ne minunăm de cât de bogați suntem în ignoranța noastră, datorită monografiei istorice semnate de dr. Valentin Ciorbea. ■

Dănilă Moldovan, Gheorghe Ile, *Datoria de a onora*, Editura Călăuza, Deva, 2020

Avem în față o carte-album prin care autorii Dănilă Moldovan, fost președinte, și Gheorghe Ile, actual președinte al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, filiala Hunedoara, dezvăluie documentat și convingător generoasa acțiune de evocare și onorare a eroilor neamului românesc conținută de pământul acestui județ istoric. Hunedoara este un ținut aproape fabulos prin istoria sa atestată prin vestigii esențiale, ce vine din adâncul timpului, de la oasele din peștera Cioclovina ale oamenilor din epoca de piatră până la ultimul baraj de la Râul Mare, din Țara Hațegului. Distanța dintre ele este presărată cu morminte ale soldaților cunoscuți și necunoscuți, ale eroilor neamului, care au coborât din cetatea Munților Apuseni cu arma în mână, sub stindardul deziobăgării, al eliberării și al drepturilor egale pentru români într-un Ardeal al minorităților, din care ei, majoritarii, erau excluși, excomunicați, alungați ori supuși asimilării cu de-a sila.

După cum mărturisesc autorii, lucrarea are o dublă dedicație. Pe de-o parte, este dedicată aniversării împlinirii a 15 ani de la înființarea Asociației „Sarmizegetusa”- Hunedoara, a cadrelor militare în rezervă și în retragere, pe de altă parte, este prilejuită de Centenarul semnării Tratatului de la Trianon – evenimentul care a încheiat actul unirii de la Alba Iulia.

Pe parcursul a 80 de pagini se relatează despre acțiunile în memoria eroilor hundereni din toate războaiele și din toate timpurile, text însoțit într-o a doua parte de un foarte bogat material iconografic – în 159 de pagini cu imagini de la diverse evenimente.

Ar putea surprinde că în carte nu prea se vorbește explicit de Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”, în atribuțiile căreia sunt astfel de acțiuni,

lucru ce se explică prin faptul că membrii celor două asociații și unii și aceiași ofițeri în rezervă. Cu o specificație, însă, în asociația cultul eroilor activează și persoane civile, cadre didactice, preoți, avocați, ingineri, muzeografi ș.a.

Dincolo de această dihotomie, lucrarea, într-o realizare grafică foarte bună, format A5, cu hârtie cretată, ce asigură acuratețe fotografiei, este o realizare remarcabilă. O cronică ilustrată a unei neobosite străduințe a militarilor de a nu lăsa amintirea eroilor să cadă în uitare și pradă neglijenței unor autorități locale. Se vorbește despre pelerinaje și

popasuri de-a lungul și de-a latul județului, la Alba Iulia – orașul capitală a Unirii și a martirajului țăranilor ce au îndrăznit să se ridice și să viseze o țară a Daciei, în care ei să fie liberi („Când o fost Horea împărat/Domni la masă n-or mâncat”).

Toate activitățile relevate în lucrarea-album sunt veritabile lecții de educație patriotică, de sensibilizare a opiniei publice românești

privind măreția exemplară a înaintașilor, și de redeşptare a mândriei naționale, într-o epocă contemporană ca aceasta, în care pe la televizoare parazităm limba cu tot felul de cuvinte străine, deși avem în română sinonimele lor, în străduința perversă de a demonstra (cui?) că suntem europeni. Când de fapt, nefiind naționali, nu suntem nimic, deoarece alcătuirea europeană nu este o țară, ci o uniune de țări, nici măcar federative.

Este remarcabilă conlucrarea de excepție dintre militari și biserica ortodoxă strânsă în jurul episcopiei Devei și a protopopiatului din Valea Jiului în organizarea omagierilor și a simpozioanelor de învățătură. Nu este de neglijat nici buna asociere la această organizație a multor primari din județ. Nu pot să nu remarac că la o

acțiune de amploare din Pasul Vulcan, în proximitatea complexului comemorativ de acolo, primarul orașului Vulcan, Ile Gheorghe, care este și președintele Asociației Naționale Cultul Eroilor, filiala județului Hunedoara, a reușit să aducă prefectul, vicepreședinți ai comisiilor județene Hunedoara și Gorj, șefi de inspectorate școlare și nouă primari de localități din județ. Cu eșarfa tricoloră pe umăr, cu corul veteranilor din Pitești, cu delegații cultul eroilor din județele vecine, cu o asistență numeroasă, mulți participanți venind în costume naționale, au omagiat pe cei căzuți aici și în întreaga Vale a Jiului, în Marele Război.

Această organizație județeană, prin osteneala celor doi autori ai cărții de față, a reușit performanța, destul de rară în țara noastră, de a atrage lângă ei oameni de afaceri cu dare de mână, care se simt români și datori față de neamul lor, al cărui trecut istoric trebuie conservat. Este cazul lui Emil Părău, principalul finanțator al complexului din Pasul Vulcan, autorul pe proprie cheltuială al complexului din stațiunea Straja și salvatorul satului natal al tatălui său, de la poalele Apusenilor, printr-o conservare in situ.

Și ca accesul în Pasul Vulcan să fie ușurat și oamenii să poată ajunge să se reculeagă în fața Mormântului soldatului necunoscut din Valea Jiului, inițiat de cei doi autori, primarul Vulcanului a inițiat proiectele de acces, teleferic și drum asfaltat, atrăgând consiliul județean în realizarea lor.

Cartea aceasta e o veritabilă istorie, o bază de documentare excelentă, despre o filială județeană a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” ce merită a fi consultată. Aflăm multe despre ce înseamnă pământul pe care călcăm și încă ne mai ține, despre oameni ai locului care fac ceva important și vizibil pentru memoria neamului lor. Oameni care reușesc să urce primari și prefecți pe munte pentru a-și apleca frunțile în fața steagurilor istorice ale celor șase regimente ce și-au lăsat eroii pe hotarul ce trecea în 1916 prin mijlocul țării. ■

Rubrică realizată de Grigore BUCIU

Am trăit o carte!

“Acesta era tatăl meu, întors de pe front...”

Semnalăm cu plăcere o carte apărută anul trecut la Editura Magic Print, Onești, *Povestiri despre bunici*, volumul II, trimisă din Olanda prin bunăvoința domnului Radu Manoliu. De ce din Olanda? Pentru că povestea acestei cărți a pornit din această țară îndepărtată, editorii lucrării fiind părintele dr. Ioan și prezbitera Christina Dură, care au dat astfel curs dorinței mai multor enoriași din Parohia Sf. Grigorie Teologul “de a importaliza aspecte și momente din viața bunicilor lor”. Părintele Ioan Dură, colaborator al revistei noastre, (România eroică nr.) este cel care păstorește de aproape patru decenii prima parohie ortodoxă română din Țările de Jos, pe care a înființat-o în ianuarie 1981. Din anul 2016, în sânul parohiei respective ființează, pornită la inițiativa doamnei preotese Christina Dură și cu binecuvântarea părintelui Ioan, Asociația “Doamna Maria Brâncoveanu”, a femeilor enoriașe. Această organizație a instituit “Ziua Bunicilor”, pe care o sărbătoresc, în fiecare an, pe 9 septembrie (ziua Sf. Ioachim și Ana - Bunicii Mântuitorului).

Este îmbucurător și reconfortant

Părintele Ioan și prezbitera Christina Dură, inițiatorii „Zilei Bunicilor” și editorii cărții.

când vezi că românii din diaspora nu și-au uitat țara și strămoșii, că dorul de cei lăsați acasă nu le dă pace și că prin tot ceea ce fac, inclusiv prin această carte, se îngrijesc să păstreze și să transmită mai departe memoria

națională și familială pentru cei de azi și pentru urmașii lor.

Povestirile adunate în acest volum sunt scrise, cum frumos spune doamna Christina Dură, “nu cu penița, ci cu bătăile inimii iubitoare și cu gândul plin de dragoste față de bunicii lor”, români care au lucrat tainic și s-au jertfit pe altarul patriei, credinței, familiei, fără altă răsplată decât bucuria de a-și împlini datoria față de Dumnezeu și de semenii.

Cristina Maria Chiorean își amintește că bunicul ei a luptat pe front, unde aprovizionă linia întâi și transporta răniții la corturile sanitare. “În luptele de la Cotul Donului – notează ea – a fost rănit la sold când o bombă a explodat în apropiere. A

rămas cu probleme la un picior, care s-au agravat pe măsură ce a înaintat în vârstă, șchiopătând și având o rană care nu se vindeca cu nimic...”

Romeo Dragnea scrie: “Îmi vine în minte o întâmplare istorisită de mama despre bunicii mei paterni, care îmi umezește ochii de fiecare dată când mă gândesc la ea. În timpul războiului, tata fusese trimis să lupte în Rusia. De multe luni bunicii nu mai primiseră nicio veste despre el. Apoi, se terminase războiul și situația tatei era încă necunoscută. Cu inima frântă de posibila pierdere a fiului lor, bunicii erau disperați. Într-o zi toridă de vară, la poarta casei se oprișe un bărbat arătând jalnic, slab, zdrențăros, murdar, pletos și cu barbă. Văzându-l de la distanță (sunt 100 m din fața casei până la poartă), bunicul i-a spus bunicii: “Alexandrina, vezi că este un cerșetor la poartă. Du-te și dă-i ceva de mâncare, săracul. Cine știe pe unde o fi Dobrică al nostru, o mai fi viu sau poate e prizonier printr-un lagăr pe undeva. Dă-i de mâncare cerșetorului de la poartă, să-i fie de pomană pentru Dobrică.” Bunica a făcut repede o traistă cu mâncare și a pornit spre poartă, dar, pe măsură ce se apropia de acel bărbat, pașii ei deveneau tot mai repezi până când s-au transformat în alergare. Ajungând la poartă, a deschis-o larg și s-a aruncat în brațele “cerșetorului”: acesta era de fapt tatăl meu, întors de pe front.”

Aș putea transcrie alte și alte episoade, dar spațiul nu-mi permite, sunt nevoit să mă opresc aici, mărturisind că am citit această carte pe nerăsuflăte, filă cu filă. Mi-am însemnat acele pasaje și acele drame “răscolite, reasezate și netezite”, care, oricând, ar putea să-și găsească locul în paginile revistei *România eroică*. Pentru că acei oameni, acei bunici sau acele bunice, care le-au trăit au fost niște eroi, chiar dacă nu le-a spus-o nimeni, niciodată.

Ajuns la capătul cărții “Povestiri despre bunici” mi-am spus că de fapt eu nu am citit, ci am trăit o carte alături de cei care au scris-o! ■

Dumitru ROMAN

Cărți sosite la redacție

Gheorghe Dabija, *Amintiri din cariera militară 1893-1920. Oameni, tipuri, obiceiuri, moravuri și sisteme de altădată*, ediție de Petre Otu și Vasile Popa, Editura militară, 2020, 480 p.

O carte de memorialistică scrisă cu talent, luciditate și echilibru, de un general care a cunoscut societatea românească și armata la vârful lor, și care, cu un condei surprinzător pentru un militar, ca psihologie și rigoare, le-a imortalizat la dimensiunea lor etern-omenească.

Constanța anilor 1980. Schițe realizate de arh. Dan Corneliu, Editura Ex Ponto, Constanța, 2015, 142 p.

Autorul acestui album, arhitectul Dan Corneliu (n. la 13 iunie 1923), ajuns la venerabila vârstă de 98 de ani, face din „momente și schițe” un superb portret în tuș orașului său de suflet, Constanța, în care a trăit și a muncit o viață de om.

Constantin Strună, *Cântecul mierlei albe*, Editura Detectiv literar, București, 2020, 485 p.

Un roman parabolă despre credință și avatarurile cunoașterii într-o lume împinsă până la fabulos, în care personajele se întruchiează și se destramă înghițite, parcă, de Poarta pe unde poți intra, dar de unde nu mai poți ieși...

Mihai Bejinaru, *Eseuri și portrete ocazionale*, Editura Pre-Text, Câmpulung Moldovenesc.

Pentru mulți oameni din armata noastră, lumea militară a început la liceul militar „Ștefan cel Mare” din Câmpulung Moldovenesc, instituție în care a slujit, o viață de om, la catedră, și autorul volumului semnalat aici. Din această postură, mai bine zis, tocmai pentru că s-a aflat în această postură, a văzut și a trăit multe; „favorizat de îndrăzneală”, a pus mâna pe condei și a scris.

C.I. Christian, *Haremul cu poarta gri șobolan*, Editura PIM, Iași, 2018

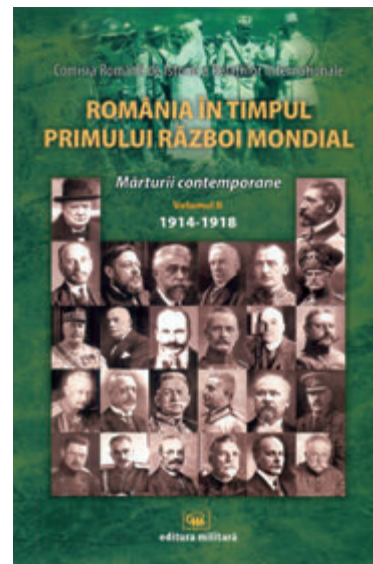
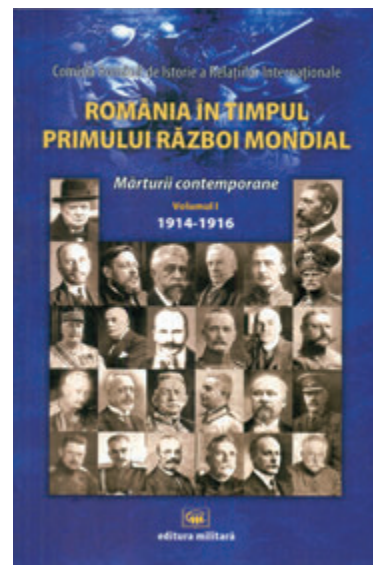
Sub un titlu derutant (cartea nu are nimic de-a face cu lumea haremului), C. I. Christian, pe numele adevărat Cristian Crâmpîță, colonel inginer de tancuri, provenit din infanterie, ne propune o proză sprințară, plină de umor și o abilitate deghizare stilistică, despre viața într-un liceu militar, în anii dictaturii proletarietului. Un mediu, hai să-i zicem, semicazon, în care eroii, liceeni militari, trăiesc, în spatele porților închise (fie ele și imaginare), privind visători la steaua singurătății, ori așteptând armate de cadâne năvălind din „deșertul tătarilor”. Întâmplări hazlii, amestecate cu drame trăite în ascuns, puseuri de revoltă înăbușite prin spălătoare sau dormitoare. Cum personajul povestitor este un iremediabil optimist, totul curge normal – viața dinătră și cea dinafară, cu toate convulsiile ei – și perfect verosimil.

Este primul roman demn de luat în seamă despre viața într-un liceu militar din anii '50 ai secolului trecut. (D.R.)

***România în timpul Primului Război Mondial, Mărturii contemporane*, vol. I și II, ediție de Dumitru Preda, Editura militară, București, 2020, 698 p.**

Un travaliu documentar excepțional, în care se regăsesc mărturiile personalităților vremii, din străinătate și din țară – președinți de state, premieri, miniștri, șefi militari, diplomați – în momentele cele mai importante ale războiului. O carte de referință binevenită! ■

Publicații de care avem nevoie

La sfârșitul anului trecut, câteva reviste au sosit la redacție după închiderea ediției, prea târziu ca să mai poată fi semnalate. O facem în cele ce urmează, cu regretul că spațiul nu ne permite să intrăm în detalii.

• *Eroii Neamului*, nr. 3-4 (45-46), 2020, Iași. Un sumar strâns în câteva titluri, din care aş remarcă evocarea „Remember colonel Raul Dona”, semnată de Livia Ciupercă.

Un comentariu pertinent, bine documentat şi îngrijit redactat, la *Jurnalul unui medic militar*, apărut la Humanitas, în 2018.

• *Brâila Eroică*, nr. 25/2020. Spicuim din sumar: Pe urmele dorobanților români; Generalul Gheorghe Avramescu, istorie şi mister; Șarja de la Robănești; Un erou, un diplomat, un scriitor – Generalul Gheorghe Băgulescu; Căpitan-comandorul Mihail Drăghicescu; Fapte mai puțin știute din Primul Război Mondial.

• *Eroii Neamului*, nr. 4 (45) / 2020, Satu Mare. Revista se deschide cu un

articol semnat de academicianul Ioan Aurel Pop: Rezoluția de Unire de la 1 decembrie 1918 de la Alba Iulia și chestiunea autonomiei. Ar merita, cred, să insist mai mult asupra conținutului acestei publicații, care a reușit să-și atragă colaboratori de mare prestigiu, între care, alături de academicianul Ioan Aurel Pop, se numără prof. univ. dr. Dan Dungaci și conf. univ. dr. Constantin Necula și, desigur, colaboratorii tradiționali și statornici: col. dr. Constantin Moșincat, dr. Viorel Câmpean, prof. dr. Ovidiu Pop, dr. ing. Luminița Cornelia Zugravu, prof. dr. Ioan Corneanu... Așadar, cu fiecare număr, *Eroii Neamului* se dovedește „o revistă dedicată faptelor de eroism” – cum bine spune doamna dr. Daniela Bălu – racordată la istorie, dar și la actualitatea noastră, împovărată de o pandemie covid (aproape) scăpată de sub control.

• *Galațiul Eroic*, nr. 10/2020. Ediție aniversară, dedicată „Anului Cuza”, justificată prin împlinirea a 200 de ani de la nașterea colonelului Alexandru Ioan Cuza (20 martie 1820), un domnitor ajuns o legendă în istoria românilor, și totuși, prea puțin cunoscut generațiilor tinere, de multe ori doar la nivelul anecdotelor care au circulat de-a lungul

vremii. Mai mult decât alții, gălățenii sunt sensibili, pe bună dreptate, la acest nume, Alexandru Ioan Cuza fiind cel care i-a reprezentat în divanul ad-hoc de la Iași. „Anul Cuza” a fost sărbătorit și de Academia Română.

• *Eroica Viilor*, Cercul „Cultul Eroilor”, an școlar 2019-2020, Colegiul Economic „Viilor”, București. Am lăsat la urmă această revistă, singura din țară, de altfel, editată de o instituție de învățământ, prin râvna și talentul doamnei Lucreția Nechifor, președintele acestui cerc de istorie și cinstire a eroilor. Toată admirația noastră pentru acest colectiv inimos, din care mai fac parte: prof. Nanu Petre (președinte de onoare), Stan Viorica (vicepreședinte), director adjunct prof. Diaconu Gabriela Cristina, director adjunct prof. Dorin Viorica Bella, prof. Dinu Monica Gabriela, prof. Costin Georgiana și elevii Iancu Bogdan Florentin Cristian, Berceanu Maria Mădălina, Despan Mihai Valentin. Felicitări tuturor! ■

Dumitru ROMAN

Prima revistă „magazin internațional” a fost editată de Filiala județului Constanța a ANCERM

Arma Pontica. International Magazine

Salutăm – cu întârziere, din păcate – apariția în peisajul publicisticii eroice a unui număr INTERNAȚIONAL al revistei „Arma Pontica” a filialei județului CONSTANȚA a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, lansat și primit cu căldură în Dobrogea culturală, în numeroase biblioteci din țară și de peste hotare, după cum ne asigură domnul Dan Nicolau. Revista, în limba engleză, cuprinde articole ale unor doctori în istorie din țările beligerante ale Primului Război Mondial, cu referire specială la luptele din Dobrogea. Inițiativa filialei constănțene a pornit de la adevărul că o bună cunoaștere a adevărilor din România acelei perioade nu se poate face... doar în limba română.

În paginile revistei apar studii și articole semnate de: Remus Macovei (președintele filialei județene Constanța); Radoslav Simeonov, dr. în istorie, expert

monumente militare în Ministerul Bulgar al Apărării; Lavinia Dumitrașcu, dr. în istorie, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie, Constanța; Cüneyt Akalin, dr. în științe politice,

Universitatea din Ankara; Valentin Ciorbea, doctor în istorie, Universitatea „Ovidius” Constanța; Vasily Kashirin, doctor în istorie, Institutul de Studii Slavice al Academiei Ruse de Științe; Angela Anca Dobre, doctor în filologie, Constanța; Luminița Stelian, doctor în filologie, Constanța; Peter Boichev, doctor în istorie, directorul Muzeului de Istorie din Tutrakan (Turtucaia); Ionuț Druche, director și editor al revistei „Tomisul Ortodox”; Costin Scurtu, doctor în istorie, directorul filialei Constanța a Muzeului Militar Național „Ferdinand I”. ■

Cultul Eroilor la alte popoare

Italianii au un adevărat cult pentru cei căzuți pe câmpurile de luptă, cărora le-au ridicat monumente impunătoare, pe care le îngrijesc permanent. Roma, de pildă, este înțesată de monumente. Rămâi impresionat de grija cu care sunt păstrate și de respectul pe care oamenii de azi îl au față de înaintașii lor. În imagine, Monumentul "Faro della Vittoria", din Torino. ■

În căutarea celor dragi...

IN MEMORIAM

Ștefan Alexandrescu

La sfârșitul anului trecut, în chiar ziua Sf. Ștefan, 27 decembrie, a plecat la cele veșnice Ștefan Alexandrescu, președintele Filialei Județului Argeș a Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria", coleg de o deosebită probitate morală și profesională, care și-a asumat în ultimii ani ai vieții, în mod voluntar, misiunea de cinstire și păstrare a memoriei eroilor.

Ștefan Alexandrescu a lăsat în conștiința colaboratorilor și colegilor săi de la Cultul Eroilor un îndemn de vrednicie și nădejde, de prietenie și respect, de noblețe și omenie.

În cei peste șase ani de activitate în fruntea Filialei județene Argeș a Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria", a avut o contribuție valoroasă la cunoașterea, conservarea și punerea în valoare a operelor comemorative de război din această zonă a țării. A inițiat proiecte și acțiuni menite să atragă întreaga societate civilă la activitatea de cinstire a celor care s-au jertfit pentru Țară. Și mai ales, în semn de respect pentru misiunea nobilă a asociației, a căutat să mențină o strânsă colaborare cu Primăria Pitești, cu Consiliul Județean Argeș, cu Prefectura.

Sub conducerea sa, Filiala Argeș a obținut, în anul 2017, statutul de persoană juridică și a reușit să atragă fonduri pentru continuarea editării revistei "Argeș Cultul Eroilor", publicație care apare neîntrerupt din decembrie 2008.

Ștefan Alexandrescu, distinsul dispărut, avea un respect deosebit pentru cuvântul scris, îndrumând colaboratorii revistei să-și aleagă cu grijă subiectele și să scrie în deplină cunoștință de cauză și în spiritul adevărului istoric. A pledat în scrisul și în cuvântul său pentru întărirea Filialei Cultul Eroilor, pentru coeziunea membrilor săi, pentru adevăr. A fost un factor de echilibru, un om lucid și bine temperat.

Pentru meritele sale, conducerea Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria" i-a acordat, în anul 2020, Emblema de Onoare, cea mai importantă distincție a asociației noastre.

Prin dispariția economistului Ștefan Alexandrescu, Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria" pierde pe unul dintre cei mai devotați și adânc înțelegători membri ai săi, om de mare probitate morală și autoritate profesională.

Îi resimțim dureros absența și ne întristează gândul că, de acum încolo, Ștefan Alexandrescu rămâne doar ca o amintire. Dar o amintire care ne va încuraja întotdeauna, prin puterea neasemuită a exemplului său, prin dragostea pentru trecutul neamului românesc, prin recunoștința pentru Eroii Neamului.

Dumnezeu să-l odihnească în pace!

Întreaga noastră compasiune și sincere condoleanțe familiei îndoliate.

General maior (rtr.) prof. univ. dr. Visarion NEAGOE

Ne vom bucura întotdeauna să aflăm că cititorii noștri, căutându-i pe cei dragi – bunici, părinți, frați, unchi, care au plecat pe front și nu s-au mai întors niciodată acasă – au reușit, după atâția ani de la încheierea războiului, să le dea de urmă sau să le găsească numele pe o piatră de mormânt prin cine știe ce cimitire străine. Nu vom înceta să le răspundem, să-i încurajăm și să-i ajutăm, în măsura puterilor unei asociații, care nu are menire mai importantă decât cinstirea memoriei eroilor. Paginile revistei sunt deschise. În fond, acesta a fost și rămâne sensul strădaniilor noastre.

Bună ziua,

Am aflat de pe internet adresa dvs. de email. Sunteți prima persoană căreia mă adresez în legătura cu situația bunicului meu.

Acesta făcea parte din armata ungară, deoarece, după cum bine știți, în urma Dictatului de la Viena, nordul Transilvaniei fiind alipit Ungariei, bunicul meu a fost încorporat în armata acestei țări.

Din păcate, dețin extraordinar de puține date, dar acum sunt hotărât să încep de undeva demersul meu.

Ce știu sunt următoarele:

Numele: Pinte Miklos (nume maghiarizat, el era de fapt Pinte Nicolae)

Născut în anul 1918, în comuna Margine, regiunea Crișana.

Ultimele informații: a venit în permisie acasă, undeva, spre sfârșitul lunii noiembrie 1942 (i s-a născut unicul fiu), s-a întors pe front și cu asta s-a terminat. De la foști camarazi, tatăl meu a mai aflat că atunci când s-a început ofensiva sovietică și se retrăgeau în degingoladă trupele, unul dintre vecinii lui l-a întâlnit. El conducea o sanie trasă de cai, în care avea doi ofițeri germani răniți la Cotul Donului. Camaradul lui i-ar fi spus să se întoarcă, că e prăpăd mare, dar el a zis că trebuie să-i predea unui punct medical pe ofițerii germani și pe urmă va veni și el. Și nu a mai venit!

Dacă mă puteți ajuta cu ceva puncte de contact, știu că informațiile pe care vi le-am furnizat sunt extrem de puține, nu știu regimentul, gradul, locul și data decesului. Nu a fost transmisă nici o adresă oficială din partea Armatei Ungare, nimic. ■

Virgil PINTE

Tel: 0744.531.873

vpvpersonal@yahoo.com;

office@asigent.ro

ARMATA ROMÂNIEI

FORȚĂ ȘI PROFESIONALISM

**! înteste sus,
FII CEL MAI BUN!**

**MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
STATUL MAJOR AL APĂRĂRII**

